

17 OBSERVANT

NOTA INTERNATIONALISERING LOOPT NIEUWE VERTRAGING OP

Een stuk beter dan de conceptnota, maar toch nog een zielloos verhaal, oordeelt een commissie van de universiteitsraad over de nieuwe nota internationalisering van het college van bestuur. De behandeling van de nota in de U-raad zelf, die vanavond zou plaatsvinden, is op het laatste moment uitgesteld op verzoek van de faculteitsdecanen. Zij bepleiten een tweede besprekingsronde in de faculteiten, een verzoek waar het college van bestuur aan tegemoet wenst te komen. Deze procedure zal een vertraging in de behandeling van ten minste twee maanden met zich meebrengen, omdat opnieuw de facultaire reacties in een derde versie moeten worden ingevlochten.

Uit de ongebruikelijke actie van de decanen lijkt enige achterdocht te spreken; de conceptnota zou immers het gewone overlegcircuit doorlopen en in een aangepaste definitieve versie rechtstreeks aan de U-raad worden aangeboden, om daar vervolgens vastgesteld te worden. Duidelijk is dat de faculteiten er niet geheel gerust op zijn dat hun op- en aanmerkingen voldoende gehoor vinden bij het college en wellicht ook de U-raad. Toch is het de vraag of de ongerustheid van de decanen over het eindproduct gegrond is. Hoewel de nota door de U-raadscommissie wel helderder maar nog steeds wollig werd genoemd (raadslid Machteld Roede adviseerde een beroepstekstschrijver in de arm te nemen om deze nota ook naar buiten presentabel te maken) is er merkbaar rekening gehouden met de vele kritiek op het concept. Zo is de grote nadruk op samenwerking in Europees verband vervangen door een genuanceerder standpunt. Erkend wordt dat de faculteiten der gezondheidswetenschappen en geneeskunde zich meer op het vlak van de mondiale samenwerking bewegen (via Network bijvoorbeeld), terwijl ook algemene wetenschappen met het beoogde cultuur- en wetenschapsstudies mikt op samenwerking met instellingen in de Verenigde Staten.

Nieuwbouw op Randwyck kan beginnen

Als of de voorgeschiedenis van de bouw nog niet voor genoeg knallen heeft gezorgd, is vorige week donderdag met het afsteken van Bengaals vuurwerk het officiële startsein gegeven voor de nieuwbouw van het faculteitengebouw op Randwyck. Aan de achterkant van het academisch ziekenhuis verrijst de komende jaren het gebouw van de faculteit der geneeskunde en gezondheidswetenschappen, waarin ook het Biomedisch Centrum zal worden ondergebracht. De totale bruto-oppervlakte bedraagt 44.000 vierkante meter. Het gebouw is onlangs aanbesteed voor een bedrag van 52 miljoen gulden inclusief BTW en exclusief de kosten voor installaties en inrichting. De bouw is gegund aan de bouwcombinatie HBM/Cremers, die van de vier uitgenodigde inschrijvers de laagste prijs had opgegeven. De combinatie Strukton/Nelissen-Van Egteren/BAM/Van der Linden, die het academisch ziekenhuis bouwt, had

Europa is dan vervolgens meer het primaire referentiekader voor de juristen en de economen. Tegelijkertijd is de te grote nadruk op samenwerking in de Euregio na de kritiek uit de faculteiten afgezwakt. Ook het beleid op het terrein van de ontwikkelingsamenwerking heeft meer aandacht gekregen, iets waarom door de breed samengestelde universitaire 'werkgroep ontwikkelingsamenwerking' met klem was gevraagd. Volgens leden van de U-raadscommissie geeft de nieuwe nota echter nog steeds geen duidelijke visie op de hamvraag: wat wil deze universiteit in het kader van de internationalisering bereiken. Dat men verbetering van het peil van onderwijs en onderzoek via internationalisering beoogt, wordt toegejuicht, maar een concreter geformuleerde doelstelling, liefst ook kwantitatief onderbouwd, zou meer dan welkom zijn. Collegevoorzitter Vredevoogd vindt evenwel dat zoiets niet tot zijn taken behoort. Hij is voorstander van een "procesmatige benadering langs een aantal hoofdlijnen". De invulling is vervolgens aan de faculteiten.

Wammes Bos

evenals het ziekenhuis ervoor gepleit dat zij na het ziekenhuis ook het faculteitengebouw zou mogen bouwen. De universiteit en het ministerie hebben daaraan geen gehoor gegeven, omdat volgens hen de EEG-regels van toepassing zijn, die voor dergelijke projecten een aanbesteding in Europees verband dwingend voorschrijven. De eigenlijke bouwwerkzaamheden beginnen op 1 maart volgend jaar. De constructie moet in april 1991 klaar zijn en ruim een jaar later, medio april 1992, moet de oplevering volgen, zodat de verhuizing voor het begin van het studiejaar 1992-'93 kan plaatsvinden. Het faculteitengebouw wordt zodoende anderhalf jaar later opgeleverd dan het ziekenhuis. Voor het BMC heeft dat de consequentie dat het huidige gebouw aan de Beeldsnijdersdreef zo lang los van het ziekenhuis in gebruik blijft.

Jacques Herraets

Studentenzaken alweer zonder diensthoofd

Het hoofd van de dienst studentenzaken, dr. Jan Schrijen (37), zal binnenkort de universiteit verlaten. Waarschijnlijk per 1 maart wordt hij het derde lid van het college van bestuur van de RHOTV, de tolk/vertalersopleiding in Maastricht. Schrijen zal vooral de personele en financiële aangelegenheden van de instelling gaan beheren. Tot nu toe bestond het college van de RHOTV uit twee personen.

Schrijen is in september benaderd met de vraag of hij voor de functie beschikbaar was. Op dat moment was hij nog maar enkele maanden diensthoofd bij studentenzaken. Daarvoor was hij secretaris van de wetenschapscommissie van de economische faculteit. Tot aan de benoeming van Schrijen had de dienst studentenzaken nogal getobt met de vervulling van de vacature voor het diensthoofd. De laatste bekleeder van het ambt, Willem Kort, had al medio 1987 afscheid genomen. Nadien heeft de directeur van de juridische faculteit, Victor Rutgers, de functie ad interim uitgeoefend, terwijl in de tussentijd zowel interne als externe sollicitatierondes allemaal in het honderd liepen. Uiteindelijk belandde men toen na bijna twee jaar opnieuw bij een interne kandidaat, Schrijen, die vervolgens per 1 april aan de slag ging.

Binnen de dienst bestaat over het algemeen wel waardering voor de manier waarop Schrijen zijn werk heeft aangepakt. Vooral op het vlak van vernieuwingen in het management oogst hij lof. Anderzijds wordt zijn voortijdige vertrek betreurd.

Naar eigen zeggen koestert Schrijen zelf daarover wel "een stukje schaamtegevoel"; aan zijn overstap is om die reden "een persoonlijke worsteling" vooraf gegaan. Dat hij niettemin heeft besloten al zo snel weer zijn biezen te pakken ligt aan de aantrekkelijkheid van zijn nieuwe baan, die goed past in zijn eigen carrièreperspectief. Schrijen, die binnenkort vier jaar wethouder voor de VVD zal zijn in de gemeente Beek, ambieert een loopbaan in het openbaar bestuur. Tot nu toe, verklaart hij, had hij nog geen ervaring opgedaan in functies waarin personeel en financieel beheer onder zijn hoede vielen.

Schrijen krijgt bij de RHOTV een volledige aanstelling, maar zal die zolang hij nog wethouder is slechts voor 0,7 werkdag invullen, net zoals dat bij de dienst studentenzaken het geval was. Over de opvolging van Schrijen bestaat nog geen duidelijkheid. "Daar is nog niet over nagedacht", zo meldt het college van bestuur. In januari zal het college met de dienst overleggen.

Wammes Bos

Informatie- en opinieblad van de
Rijksuniversiteit Limburg.
Redactie-adres: Postbus 616,
6200 MD Maastricht. Tel. 043-887174

Tiende jaargang, nummer 17, 21 december 1989

Inhoud

De literaire ambitie

...ig maar, je hebt gedaan wat je kon.

...n derde agent ~~streekt~~ bij de doorbroken afrastering; men meetstok de diepte van de bandensporen in de zaci; grond praat de man in de deken verder met agent 2.

...n vrouw zei laatst nog: "Haal dat ding toch uit je ... Maar ik heb het altijd wel geinig gevord

In deze laatste Observant van 1989 komen medewerkers en studenten aan het woord, die zich met meer of minder succes op het literaire pad begeven. We wilden weten hoe ze vorm geven aan hun ambities, óf en hoe die ambities vervolgens worden gefrustreerd en hoe een literaire carrière valt te combineren met wetenschappelijke activiteiten.

De dichters Wiel Kusters en Maarten Doorman van de faculteit algemene wetenschappen vertellen hoe zij poëzie creëren en lezen. De dichtende student Tomares begon zijn carrière met 'Sonnet op een vrouw' en heeft sindsdien al veel meisjes een plezier gedaan met speciaal voor hen gemaakte gedichten. Eerstejaars rechtenstudent Mark Weerts heeft een grote passie voor ès-èf oftewel science fiction. Jos Kleinjans van de vakgroep biologische gezondheidskunde wilde na een reeks detectives het literaire genre wel eens proberen, maar weet nog steeds niet of hij het wel kán. Wat beweegt Evelyne de Leeuw, die al bijna vier jaar lang als Eva en Martha Savannah de achterpagina van Observant onveilig maakt? Waarom kan fysiologe Tiny van Merode haar wetenschappelijke activiteiten niet combineren met het creatieve schrijven? En wat lezen bestuurders die tijdens de kerstdagen in de lift opgesloten raken?

U kunt Uw dienstuitstapje herbeleven met een voorpublicatie uit de in maart 1990 te verschijnen roman 'Een verborgen man' van Ad van Itersen van de vakgroep bedrijfseconomie. Onze kok August Magirus kijkt in de keuken van de glossy sexbladen. We verbazen ons over de gebrekkige schrijfvaardigheid van studenten en proberen te begrijpen waarom het leuk is samen boeken te lezen. Op de achterpagina schetsen we een route langs literaire beelden.

We danken tenslotte alle lezers die reageerden op de oproep in Observant om hun literaire probeersels in te zenden. Na strenge selectie kwam een keuze tot stand, die in ieder geval aantoonde dat er binnen de universiteit zoiets als een 'literair klimaat' bestaat. Wij denken dat er aan het niveau van de pennevruchten (soms nog flink) gesleuteld kan worden, maar wensen U niettemin veel leesplezier onder de kerstboom.

Observant verschijnt volgend jaar weer op 11 januari. De redactie wenst alle lezers prettige kerstdagen en een gelukkig nieuwjaar.

Koning in uw zitpaleis
parel van de wegen
laat nu uw paarden gaan

glanzende paarderuggen
trappelen snuiven zweet
ze galopperen

als de sporen samen gaan
stoft de aarde om hun oren.

De winter slaat ze uit het veld
hij knarst hij eist
stil te zijn.

De koning in zijn zitpaleis
rood van woede is zijn baard.

Ramses van Hees

"Ik heb veel meisjes een plezier gedaan met een gedicht"

"Kijk, ik ben 'n eenvoudige hobbydichter. Met m'n gedichten doe ik mensen 'n plezier, en daar gaat het om." Tomaras', vijftientig jaar en sinds vorig jaar afgestudeerd jurist, vertelt gretig over z'n grote hobby, het dichten. Gedichten van zijn hand verschijnen met regelmaat in de Carabas, het faculteitsblad van de juridische faculteit.

Tomaras', z'n echte naam is Lambert Geurten, dicht al geruime tijd. Z'n eerste gedicht dateert uit 1982 en verscheen in 'Aquarium', het schoolblad van het Meerssener Stella Maris College.

Tomaras': "Dat is een leuk gegeven. De redactie van Aquarium bestond toen helemaal uit feministen, die een themanummer over feminisme uitbrachten. Ik heb toen een ironisch gedicht geschreven, 'Sonnet op de vrouw'. Daar heb ik toen nog leuke reacties op gehad. Sindsdien is het begonnen." Tomaras' dicht met grote regelmaat: "Het komt onverwachts en in principe overal. Het is niet zo dat ik achter een bureau ga zitten en zeg: zo nu schrijf ik een gedicht. Nee, het is meer een kwestie van creativiteit, van fantasie. Zoiets komt ineens, 't is een gevoel."

Pegasus

In de zeven jaar die Tomaras' nu dichter is, schreef hij ongeveer 250 gedichten. Wat doet hij daar mee? "Als ik 12 à 15 gedichten heb, bundel ik die in de reeks 'Pegasus'. Dat is m'n eigen reeks, waarvan nu achttien delen bestaan. Van elk deel bestaat één exemplaar." Aan het publiceren van de delen denkt Tomaras' voorlopig niet: "Dichten is

Winter

Sneeuwvlokjes dwarrelen naar beneden, zacht zonlicht lacht de mens toe. Alsof zij verwachtte, klokjes als muzikale snaar:

Snel schaatsen op glad ijs: zij valt, een omarming als een sterke streling, voor Victors Eetpaleis:

Vergeet dan niet de lol als je samen snert eet: vlak voor die mooie, houten keet, dan is de winter splintervol.

Tomaras' december 1989

Lambert Geurten, alias Tomaras
(foto Franco Gori)

een leerproces. Langzamerhand wordt het steeds beter, maar ik heb nog 'n lange weg te gaan eer ik m'n gedichten kan publiceren."

Tomaras' gebruikt z'n gedichten nu hoofdzakelijk om mensen cadeau te doen. De dichter-jurist: "Kijk, ik heb echt veel meisjes 'n plezier gedaan met 'n gedicht. Dat is het belangrijkste: mensen er een plezier mee doen. 'n Vriendin kun je verrassen door bijvoorbeeld haar naam in de strofen uit te werken. Als ik iemand 'n plezier wil doen met 'n gedicht, koop ik in de copy-shop 'fantasy-colour' papier. Dat ziet er heel mooi uit en daar schrijf ik dan 'n gedicht op."

Al denkt Tomaras' voorlopig niet aan het publiceren van de delen, toch zijn in de Carabas regelmatig gedichten van zijn hand te lezen. Ook in 'Het Nakomertje', het personeelsblad van de Afcent, en 'De Notenbalk', het koorblad van Brunssum hebben al enkele gedichten van Tomaras' gestaan.

Toon Hermans

Zelf is Tomaras' wel een fan van Toon Hermans:

"Toon schrijft versjes, gebaseerd op vrolijke levenservaringen. De gewone mensen begrijpen z'n gedichten. Dat is naar mijn mening ook de reden waarom hij een betere dichter is dan een literaire poëet; die kan wel goed dichten maar hij heeft maar een klein toegankelijk publiek. Uit eigen ervaring weet ik dat mensen eenvoudige gedichten meer waarderen dan de literaire gedichten. Een eenvoudig gedicht begrijpen ze beter dan een literair, waar vaak veel met symboliek in is gewerkt."

Jean Dohmen

Autorijschool Dorssers

doet het met garantie

Jawel, indien u de eerste keer niet slaagt voor het rijexamen, betaalt u de tweede keer niets.

Door het houden van proefexamens wordt u optimaal voorbereid op uw examen. U betaalt slechts fl.35,- per rijles in VW golf. Tevens het adres voor uw motorrij-opleiding. Bel voor informatie 043- 616153.

paartjes

Paartjes alleen schriftelijk inleveren bij de redactie. Niet-commerciële Paartjes zijn gratis voor studenten en medewerkers. In alle andere gevallen bedraagt de prijs f 2,50 per regel (32 lettertekens).

Noteer in je agenda; GALA, 13 jan. in 't Maaspaviljoen.

Opgelet! Dit decennium afsluiten met de oudejaars-HAT-party in Bonn? En vervolgens het nieuwjaar inluiden op 4 jan. in Amsterdam op 't Nieuwjaars-boatfeest? (Bal Maské). Bel voor info: Marc 254723.

Rob en Antionette, gefeliciteerd met jullie lustrum. De Kesselskade.

Te huur: half Ravelijnhuis vanaf februari voor 6-9 mnd. 474561 (Chris).

Studente zoekt kamer in Maastricht van januari t/m juli 1990 in kader van uitwisseling. Tel. (Luik) 041-532823.

Kursus klassieke massage, 10 lessen van 1,5 uur. O.a. palpatie met bijbehorende anatomie, effectverklaring met bijbehorende fysiologie en praktische vaardigheden. Meer info; 043-619221.

AEGEE-leden komen op 16 januari naar de nieuwjaarsborrel! (let op: we hebben een nieuwe lokatie!).

Collurcinatio... Laten we elkaar geen mietje noemen. Nucleus Durus.

T.K.A.: Stofzuiger, compleet met alle hulpstukken, zuigt prima! f30. Tel 043-623225.

Kamer in Ravellijn in onderhuur aangeboden. Periode: jan. t/m mei. Bel Agnes 437895 of 070-3640050.

Brrrrr... Kokkepel en plutarchus organiseren op donderdag 25 januari het warmste midwinter-feest aller tijden in d'n Hiemel. Met live-muziek van One Should Wonder.

Te koop: 2-zitsbank f100. Tel. 637747.

T.k. wasmachine, centrifuge, koelkast, stofzuiger, dinertafel. Voor info bel: 043-256267.

Ga mee Oost-Duitsers binnenhalen in Oostenrijk. Skivakantie 9-18 maart in Hintersee voor f542 (incl. 7 d. skipas, vervoer, arr. half pension). Info ma 19.30-20.30, 476241 bij Frank en di 18.00-20.00 bij Wichert.

P-Universiteit wenst iedereen Prettige Feestdagen. Wij attenderen de leden op de mogelijkheid kinderen geb. 1980-'83 v.a. donderdag 11-1-90 tennisles te nemen. C. Fröberg, tel. *02.315.

Gezocht: Dienstweigeraar. Aanstelling mogelijk bij de Erasmus Universiteit te Rotterdam. Werkzaamheden te verrichten t.b.v. Landelijk Steunpunt Wetenschapswinkels en Rott. inst. voor Sociologisch en Bestuurskundig onderzoek (RISBO). Bel voor inlichtingen 043-887120 (Wetenschapswinkel).

Haal je feestkleding uit de mottenballen. GALA 13 jan. in het Maaspaviljoen.

Aangeboden complete wetenschappelijk atlas van Nederland. Uitg. Staatsdrukkerij. Prijs f700. tel. 045-256003.

N.B. Op 10 jan. '90 om 19.30 uur organiseert Sta-op een dia-avond over Nigeria. Lilian de Braaf, stud. medicijnen, vertelt haar eigen ervaringen.

Te koop wegens verhuizing eiken eetkamer bestaande uit uitrektafel, 4 stoelen, 2 armstoelen, dressoir, kloostertafel. Prijs f400. Tel. intern 888791 of extern (043)430836.

Student rechten, 4e jaars, 26 jaar, zoekt met spoed woonruimte in Maastricht. Liefst zongericht en met voldoende privacy. Elk redelijk aanbod is welkom! Kaai Hanhart, tel. 043-214165 of 043-214165 of 04192-15386.

Verloren: groen blokken pennendoosje. Bevat zeer dierbare parkerpen. Asjeblijft bel me even: Marieke: 255644.

Per 1-3-90 komt in Vernieuwend Wonen Maastricht een 3-k-woning vrij. Min. jaarink. f30.000 i.v.m. huurkoopconstructie. Info ma t/m vr 10.00-12.30 uur. Tel. 043-614730

Stichting Rechtswinkel Geuldal te Meerssen zoekt nieuwe medewerkers onder rechten-studenten en onder afgestudeerde juristen. Sollicitaties richten aan: John Weusten, Heiweg 54, 6351 HV Bocholtz.

Te koop tegen elk aannemelijk bod: vaatwasmachine (Siemens) inbouw, met defect. Gaskookplaat: 4 pits, Atag, inbouw. Tel. 04406-40289.

Ter verbetering van de kwaliteit zoeken 2 onderzoeksters contact met studenten en afgestudeerden, die problemen hebben of hadden bij de begeleiding van hun eindschrijft. Wilt U meewerken aan dit onderzoek, dan kunt U dit melden middels brief/briefkaart t.a.v. Joke O., Nw. Hilversumseweg 46, 1406 TH Bussum of Yvonne B., Zijlandstraat 19, 7271 DN Borculo.

Voor typewerk, bel lilian. Tel. 612784.

Wilt U een kratje bier, Joost brengt het U, op zijn fiets, met veel plezier. Je disputgenoten.

Onervaren dwarsligger zoekt bijpassende set rails, met ervaring, waarvan hij nog iets kan opsteken? Succes Joost. Dispuut Epicures.

Stichting BUBU, verhuur van bestel/ personenbusjes f45 resp. f50 p.d. f0,30 per km. eerste 100 km vrij. Prijzen excl. BTW en brandst. Bel 256162/211048.

Drie maanden America!!! 9 weken werken in zomerkamp + 1 tot 6 weken vrij rondreizen. Incl. retourvlucht, visum, verzekering, zakgeld (\$150-\$450). Kosten 400,-. Eisen 18-35 jaar, engels spreken, beschikbaar juni t/m aug./sept. Info: T.A. Camp America, tel. 04780-88074. Postbus 107, 5800 AC Venray.

Voor kleine of grote kamerverhuizingen bellen naar 04409-2324. Kosten 62,50 in Maastricht of omgeving.

Voor en door studenten; Sociëteit Xaviera voor alle feesten (50-150 pers.). Tel. 211400, Michiel.

Het spreekuur rechtspositie is voor HBO/ WO-studenten die vragen over of problemen met de harmonisatiewet, studiefinanciering, examenreglementen enz. Spreekuur iedere di, wo en do: 11.30-13.30 uur, NSEM-kamer, Lenculenstraat 26. Tel. 043-887142.

NSEM-werkgroep Onderwijs zoekt inventieve, creatieve en kritische nieuwe leden. Voldoe je aan deze eisen en wil je actief worden? Neem dan even contact op met Simone! Tel. 043-211400.

De nieuwe uitgave van het poenboek 1989/1990, de gids over studiefinanciering, is uit. Verkrijgbaar in de NSEM-kamer, ieder dag van 11.30-13.30 uur. Kosten: 7,50 voor niet-leden en 5,- voor leden.

LaVendel wenst U prettige kerstdagen en een gelukkig nieuwjaar.

Te koop Gazelle Racefiets 1986, 10 versn., speelloos crankst. als nieuw f350. Bel Rob 043-614118 tussen 18-20 uur.

Ernie ziet er steeds triester uit met haar snuif tegen de kamerbureauuit. Laat deze 21-jr. studente niet in de kou staan en biedt 'n kamer in centrum M'tricht aan (m.i.v. mrt). tel. 08865-2841.

Afstudeerstudent zoekt kamer (liefst gemeub.) in Maastricht voor de periode febr. t/m april 90. Tel 04977-3432.

OBSERVANT

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg, uitgave van de Stichting Observant. Verschijnt wekelijks.

Redactieadres
Bouillonstraat 3 (kamer 0.006)
Postbus 616
6200 MD Maastricht
telefoon: 043-887174

Stichtingsbestuur
Wim Hermens (voorzitter)
Kees Schröer (penningmeester)
Erik de Graaff (secretaris)
Ton Hameleers (redactieafgevaardigde)
Geertjan Tangelder
Ad van Ijerson

Redactie
Jacques Herraets
Wannes Bos
Emely Nobis

Redactieleden/medewerkers
Marc Bonten
Bart Brouwers
Lucia Geurts
Ton Hameleers
Evelyn de Leeuw

Redactie-assistent
Maries In de Braekt

Foto's
Franco Gori

Tekeningen
John Prop
Raph de Haas

Druk
Eldee Offset Heerlen

Advertenties
Tarieven en reserveringen bij de redactie, telefoon 043-887174.

Mededelingen
Mededelingen voor de Bulletin-pagina's doorgegeven aan Noortje van Putte, dienst Voorlichting. Telefoon: (88)7171.

Abonnementen
Leden van de universitaire gemeenschap ontvangen het blad gratis. Afgestudeerden en andere belangstellenden kunnen zich abonneren voor f 35,00 per jaar.

Hoger Onderwijs Persburo
Observant maakt deel uit van het landelijk samenwerkingsverband Hoger Onderwijs Persburo (HOP), samen met Ad Valvas (Vrije Universiteit), Folia (Universiteit van Amsterdam), Mare (Leiden), Unvers (Tilburg), Delta (Delft), KU-Nieuws (Nijmegen), Universiteitsblad Utrecht, Universiteitsblad Twente, Universiteitskrant Groningen en Cursor (Eindhoven).

HOP-correspondent: Jos Dohmen

De schrijfvaardigheid van studenten laat veel te wensen over

"Wie helder schrijft, heeft helder gedacht, dat kan niet anders"

Spelfouten, misvormde uitdrukkingen, spreektaal en stijlfouten in werkstukken van studenten; is het onoverkomelijk? De nakijkers komen aan het woord. Hoe erg is het? Een paar fouten, een enkele stompzinnigheid willen ze nog wel over het hoofd zien, maar als de lezer bij elke zin aarzelt, is een stuk onleesbaar. De voorbeelden, ter lering en vermaak, zijn uit het leven gegrepen.

"Inleiding. In het kader van blok 1.2. wordt dit mijn eerste werkstuk oefening met als voornaamste doel, inderdaad; Oefenen in het maken van een werkstuk. Op de volgende pagina's zal de lezer een vijftal uitspraken aantreffen welke ik doormiddel van argumentatie zal becommentariëren op hun wetenschappelijk gehalte. Vervolgens zal ik dan het vijftal herformuleren in uitspraken van een hoger wetenschappelijk gehalte. De overzichtelijkheid dienende zal ik in vijf korte paragrafen de verschillende uitspraken bespreken beginnende met de te bespreken uitspraak en steeds eindigend met de geherformuleerde uitspraak. Bij deze spreek ik de hoop uit dat dit werkstuk voor de lezer duidelijk en prettig leesbaar zal zijn."

Wim Kuiper (universitair docent Nederlands Recht) kan er eigenlijk niet meer om lachen. De schrijfvaardigheid van studenten gaat hem als lid van de studierichtingscommissie serieus ter harte. Als docent concludeert hij dat niets slopender is voor je gevoel voor humor dan het lezen van dertig juridische opstellen over hetzelfde onderwerp, geschreven door onevenwichtig formulerende studenten.

"Het laat zich denken dat het schuld-begrip bij echtscheiding een onding is."

Afwisseling van spreektaal en plechtige woorden, contaminaties, verkeerde verwijzingen, komma's en andere lettertekens op rare plaatsen en lange, veel te lange zinnen: voor correctoren is er genoeg te klagen. Maar Kuiper zegt dat er meer aan de hand is dan schriftelijke onkunde.

"Je leest onbegrip. Vooral de schrijvers van eerstejaarsopstellen komen niet los van de gebruikte teksten. In het opstel lees je zinsneden zoals ze in de literatuur staan, maar dan min of meer mismaakt, want men wil niet de indruk wekken dat alles overgeschreven is. De kromme zin verraadt echter ten eerste dat je er inhoudelijk niets van begrepen hebt en ten tweede een merkwaardige taalopvatting. Taal, in ieder geval de exacte, juridische taal, is niet bedoeld om te verhullen, maar om te verhelderen."

"En graag zou ik nog het Ministerie van Justitie willen behandelen, maar daarvoor is dit bestek te kort."

De studierichtingscommissie van de rechtenfaculteit heeft nu besloten het (proef)opstel in het eerste jaar te vervangen door drie minder uitgebreide schrijfp opdrachten. De opdracht om een volledig juridisch opstel te schrijven wordt daarmee als "te zwaar" gekwalificeerd. Dat zou de gebrekkige prestaties verkla-

ren. Met ingang van het volgende studiejaar moeten propedeusestudenten een samenvatting van een juridisch betoog, een pleitnota en een noot bij een arrest schrijven. Van elke opdracht kunnen ze telkens een proeve inleveren, gevolgd door de 'echte' versie. Volgens Wim Kuiper neemt dan ook de onderwijslast af: "De manier waarop het nakijken nu verloopt frustrereert zowel docent als student. Met de striktere opdrachten hopen we enerzijds af te zijn van de eindeloze, in het wilde weg geschreven verhalen en anderzijds het nakijken te kunnen standaardiseren. De beoordeling verschilt nu per docent te veel, er is sprake van een inconsequent toetsingssysteem."

- Een conclusie uit een tweedejaarscriptie economie, Prognoses in de jaarrekening, JA of NEE?

"Ik had van tevoren niet verwacht een duidelijk JA of NEE te kunnen geven op de titelvraag. Die gedachte is ook uitgekomen. Niet erg, lijkt me, daarvoor is het onderwerp te veelzijdig."

Er worden ook nota's geschreven over de schrijfvaardigheid van studenten. Uit het preadvies over het 'evaluatievraagstuk' (?) van de oefenrechtbank (Arrondissement Nieuwenhof, 8 december '89) aan de studierichtingscommissie: "De studenten blijken niet in staat om in leesbaar en bijna foutloos Nederlands een juridisch standpunt te verwoorden. Ze blijken zich nauwelijks te realiseren wat zij opschrijven." Genoeg duidelijkheid over rechtenstudenten.

De studierichtingscommissie van de faculteit der geneeskunde heeft met betrekking tot het schrijven van studenten de stand van zaken ook eens laten onderzoeken. Het resultaat, een Nota Verslaglegging door medische studenten, is een opsomming van wat er op dit moment in het curriculum geschreven moet worden, gevolgd door het uitgangspunt "om zo weinig mogelijk nieuwe activiteiten te introduceren, maar de bestaande gelegenheden voor verslaglegging optimaal te benutten. Dit betekent vooral dat de medewerkers meer tijd moeten investeren in de beoordeling, en in het geven van feedback."

Aan de medische faculteit zal dus niets veranderen, daar hoeft niemand bang voor te zijn. Het is overigens ook niet duidelijk of er wordt geklaagd. Moeten artsen schriftelijk vaardig zijn?

- Uit Nota verslaglegging door medische studenten: *Om de vaardigheden in verslaglegging zoals geleerd in de eerste vier studiejaar, in het 5e en 6e jaar te blijven oefenen is het belangrijk dat deze goed*

op elkaar afgestemd zijn.

Hans Kasper, hoogleraar bedrijfseconomie, benadrukt dat het taalkundig niveau van de werkstukken die hij onder ogen krijgt over het algemeen acceptabel is. "Acceptabel, dat wil zeggen dat de zinnen ontcijferbaar zijn. Maar het probleem is dat men zomaar begint te schrijven, zonder structuur. Tot mijn grote verrassing blijkt men in staat om zonder probleemstelling te beginnen én te eindigen, ook al vermeldt de opdracht expliciet de eis een probleemstelling te formuleren. Bij samenvattingen is dat overduidelijk: men heeft moeite het probleem te ontleden, om in enkele zinnen de essentie weer te geven. Dan ligt de conclusie voor de hand dat het beter is zich eerst te bekwamen in helder denken. Naar mijn idee komt helder schrijven dan vanzelf."

- Over de uitspraak: de arbeidsmarkt is voor vrouwen nauwelijks toegankelijk: *Deze uitspraak laat nog allerlei mogelijkheden vrij, door het 'nauwelijks' kunnen er nog altijd vrouwen zijn die wel heel goed toegang tot de arbeidsmarkt hebben, er wordt in wezen niets uitgesloten. Ik kan me voorstellen dat opleidingsniveau, voor mijn part aantrekkelijkheid, ook iets met die toegankelijkheid te maken heeft.*

Met ingang van dit studiejaar maken de eerstejaars economiestudenten zes schrijfp opdrachten, naar het model van de werkstuk oefeningen die bij de faculteit der gezondheidswetenschappen al jaren een plaats in het curriculum hebben. Eén van de bedenkers en onvermoeibaar propagandist van deze oefeningen is Titus Geerligts, verbonden aan de capaciteitsgroep onderwijsontwikkeling en onderwijsresearch.

"Schrijven is een vorm van probleemoplossen en hoe vaker je dat doet, des te handiger je erin wordt. Een vereiste is echter een evaluatiemoment: iemand moet je vertellen wat 'ie van je gevonden oplossingen vindt. Zonder feedback heeft het, vooral in het begin, weinig zin. Die feedback kost docenten vaak veel tijd. Dáár zit het probleem."

Geerligts krijgt minstens zoveel klachten te horen van studenten over merkwaardige correcties als van docenten over merkwaardig taalgebruik.

"Wat is goed en wat is fout? Taal is niet zo absoluut. Daarnaast lijkt het erop dat degenen die de taaluitingen van studenten moeten beoordelen ineens deskundig zijn geworden, alleen omdat ze die taak toegewezen hebben gekregen. Maar geloof me, in die hoek zit ook genoeg vaagheid. En wordt er nu echt zoveel geklaagd? Ik zou wel eens willen weten wie er dan precies klaagt, over precies welke zaken en op welke feiten dat gebaseerd is. Dan heb ik het dus niet over de sappige voorbeelden die zo makkelijk te verzamelen zijn. Ik heb de indruk dat het over het algemeen wel meevalt."

Aan het laatste stukje werk toegekomen van deze 'vingeroefening' wat dus de samenvatting is, spiegel ik even terug op het resultaat.

"Wie helder schijft," zegt Geerligts, "heeft helder gedacht, dat kan niet anders. Andersom is het verband iets minder vanzelfsprekend. Helder denken kan ongetwijfeld zeer gebrekkig worden verwoord en wordt dan niet als zodanig herkend. Daarnaast heb ik kromme gedachten soms verbaasd helder op papier zien verschijnen."

Geert Dekker

Nieuwe zak

Van de nieuwe minister van Onderwijs & Wetenschappen die tot voor kort aan een universiteit verbonden was, zou men een ander beleid, althans geluid verwachten dan van de beroeps politicus die zijn voorganger was. Nee dus. "Het gemiddelde niveau van de Amerikaanse top-universiteit ligt aanzienlijk hoger dan in Europa, ook hoger dan in Nederland," zo tekent *Elsevier* van 16 december uit zijn mond op. En ik constateer dat hij het beleid van zijn voorganger, het systematisch omlaagpraten van de universiteiten, klakkeloos overneemt.

Twee vragen dringen zich op. De eerste is of hij misschien gelijk heeft. Is dat zo? Dat weet ik niet. Verder in het interview noemt hij de Stanford universiteit als voorbeeld van een Amerikaanse top-universiteit. Aan die universiteit verbleef ik een jaar. Twee dingen vielen mij op. In de eerste plaats het veel kleinere aantal studenten en het veel grotere aantal docenten. Bij de Stanford School of Law neemt men jaarlijks 150 nieuwe studenten op. In Leiden, waar ik toen werkte, waren het toen al meer dan 1000. Zelfs mijn huidige faculteit, met zijn 400 eerstejaarsstudenten, is vergeleken met de Stanford School of Law een mammoetorganisatie. In de tweede plaats viel mij op de omvang van wat men daar noemt 'the physical plant', in het bijzonder de bibliothecaire voorzieningen.

Een prima universiteit: Stanford. Geen wonder met zulk soort voorzieningen. Dat geldt waarschijnlijk ook voor Harvard, Yale, Princeton en nog een handvol van die instellingen. Zij vormen het topje van de Amerikaanse universitaire ijsberg. Daaronder vindt men de universitaire systemen van de verschillende staten. Sommige daarvan zijn heel aardig: die van de staten New York en Californië bijvoorbeeld. Die van sommige andere staten zijn niet zo goed, om niet te zeggen middelmatig. En daar weer onder vindt men de honderden plaatselijke universiteiten en 'colleges', die met Europese universiteiten in het geheel niet kunnen concurreren. In verhouding tot de omvang van het land en zijn bevolking is de Amerikaanse universitaire top zeer smal. Daar hebben die dekselse Amerikanen iets op gevonden: jaarlijks importeren zij 30.000 gegraduateerden uit het buitenland: de "fuite des cerveaux" wordt dat genoemd in het Belgische blad *Focus Research*, waaraan ik dit gegeven ontleen. Dat is een stuk goedkoper dan het eigen universitaire systeem over de gehele breedte op internationaal niveau brengen. Dat veel van die 'gevluchte hersenen' bovendien afkomstig zijn uit de derde wereld -India is een van de top-leveranciers- is daarbij een navrante bijzonderheid.

"Ingedutte medewerkers," luidt een van de tussenkoppen in de weergave van het *Elsevier*-interview met hem. Dat verhaal kennen wij. Het dient er sinds het begin van de jaren tachtig voor om de universiteiten naar beneden te praten. Waarom moest dat? Omdat er bezuinigd moest worden: meer dan een miljard op jaarbasis werd eruit gehaald terwijl de studentenaantallen groeiden. Een dergelijke ingreep moest gerechtvaardigd worden. Dat gebeurde door de slachtoffers af te schilderen als lieden die niet beter verdienden. De economische recessie was internationaal. Evenzeer internationaal is het feit dat onderwijs een geldverslindende onderneming is. Dus werd internationaal naar dezelfde rechtvaardiging voor bezuinigingen gegrepen: onderwijzers in het algemeen en universitaire onderwijzers in het bijzonder zijn onverantwoordelijke luiaards en dommerikken. Die mensen verdienen het om hard aangepakt te worden. Aldus geschiedde. Dat leverde geld op en bevredigde tevens het gezonde rechtsgevoel van de burger.

Nu de economie weer beter draait, dacht de VSNU dat er ook wel weer wat meer geld voor de universiteiten zou zijn. Directeur-generaal Okkerse van O&W deelde echter fijntjes mee, dat het image van de universiteiten inmiddels zo beroerd is geworden, dat er voor extra uitgaven ten bate van de universiteiten geen maatschappelijk draagvlak is. Dat was tijdens de kabinetsformatie. De onrechtvaardigheid van die opmerking springt in het oog: was het niet het ministerie van O&W, dat een jarenlange, systematische campagne voerde gericht op de vernietiging van de reputatie van de universiteiten? En nu wordt het resultaat van die campagne aan de universiteiten tegengeworpen.

'Ach,' dacht ik, 'een ambtenaar.' Maar die ambtenaar kreeg gelijk: het nieuwe regeerakkoord verbiedt iedere extra investering in het universitaire onderwijs. Daaraan moest de nieuwe minister zich binden wilde hij minister kunnen worden. Maar ook hij moet die beslissing rechtvaardigen. Hoe doe je dat? Juist!

In datzelfde interview komt 's ministers plan ter sprake om een groot deel van het universitaire onderwijs in het Engels te gaan geven en bekent hij tevens slechter Frans te spreken dan zijn kinderen. Wie dacht dat in Zoetermeer een politicus door een intellectueel vervangen was, krijgt ongelijk. Men heeft daar de oude wijn slechts in een nieuwe zak gegoten.

H.F.M. Crombag

Door Bart Brouwers

Juristen

Rechtenstudenten, let op uw zaak! De werkloosheid onder juristen is de afgelopen twee jaar meer dan verdubbeld. Er komen weliswaar elk jaar wat banen bij, maar het aanbod van afgestudeerden zal zeker tot het jaar 2000 nog groter blijven. Bovendien neemt in de niet-specifiek juridische functies de concurrentie van bestuurs- en bedrijfskundigen en economen alleen maar toe. De directie Toekomstverkenningen van het Ministerie van Onderwijs heeft dat berekend. Voorlopig zijn nog slechts de cijfers over de rechtenstudenten bekend, de overige studierichtingen volgen later dit (studie-)jaar. (Mare)

Biotechno's

Er dreigt een tekort aan biotechnologen. Volgens enkele deelnemers aan het congres van de 'European Federation of Biotechnology', dat begin december in Delft plaatsvond, moet er in Nederland snel gehandeld worden, wil ons land zijn toppositie in de internationale biotechnologische industrie niet verspelen. Bij enkele specialisaties is nu al een gebrek aan afgestudeerden, bij andere dreigt dat gebrek. De Delftse hoogleraar prof. ir. K. Luyben zoekt de oplossing van het probleem in het aantrekken van meer vrouwelijke studenten en en geven van meer voorlichting op middelbare scholen. Ook pleit hij voor een hoger aiosalaris, om zodoende de zuigkracht van het bedrijfsleven tegen te gaan. (Delta)

Roken

Misschien weet nog niet iedereen het, of is nog niet iedereen er goed van doordrongen, maar vanaf volgende week (1 januari) geldt ook op de universiteit van Maastricht een rookverbod. De RL-gebouwen zijn immers ook van de overheid en krijgen dus te maken met het landelijke beleid dat het roken moet tegengaan. De universiteiten van Groningen en Rotterdam hebben inmiddels al een set maatregelen afgekondigd, die de overheidsregels moet effectueren. Roken is daar vanaf nieuwjaar alleen nog maar toegestaan in de werkkamers. Bovendien zijn tabaksartikelen onder het universitaire dak niet meer te koop. De Rotterdamse Stichting Studentenhuisvesting is er trouwens toevallig net nu in geslaagd het sigarettenmerk Pall Mall te interesseren voor een levensgrote reclame bovenop een 16 verdiepingen tellende studentenflat. Over hypocrisie praat niemand, wel over de 'leuke dingen' die met de opbrengst van die reclame-uiting voor de bewoners gedaan kunnen worden. (UK)

Wiskunde

Als de Technische Universiteit van Eindhoven maatgevend genoemd kan worden, dan gaat het slecht met de studie Wiskunde. Een jarenlange daling heeft het aantal eerstejaars voor dit studiejaar uiteindelijk op 36 gebracht. In totaal zijn er 1700 beginnende studenten in Eindhoven. De oorzaken van de neergang zijn nog niet onderzocht, maar mogelijk dat studenten die toch naar een Technische Universiteit gaan, dan ook maar liever kiezen voor een faculteit met toe-

komst (zoals bedrijfskunde) of een wat enerverendere studie. Wiskunde heeft nog steeds het imago van abstractheid en saaiheid. Het nieuwe studieprogramma in Eindhoven heeft daar blijkbaar niets aan veranderd. Maar dat is ook niet zo verwonderlijk, als een van de professoren tijdens een college voor zes (6) fanatieke eerstejaars moet meedelen dat verdere instructie bij wiskunde vervalt. "We hebben natuurlijk nog wel geld, maar dat geven we liever uit aan onderzoek dan aan onderwijs". De laatste der Mohicanen slaan zich alsnog voor de kop en het aantal eerstejaars zal volgend jaar weer minder zijn. (Cursor)

Aids

'Aids, dat is iets voor Amsterdam, maar dat komt bij ons in Leiden toch niet voor?' Zei de Leidse student en hij wisselde nog maar eens van contact. Teveel Leidse studenten blijken nog altijd geen duidelijk idee te hebben van het gevaar en de verspreiding van de ziekte Aids. Dat is de conclusie van de Raad voor het Studentenbeleid in Leiden, dat hier een onderzoekje naar deed. Het College van Bestuur gelooft echter niet in het nut van extra voorlichting. "Dat is een taak voor landelijke instanties". (Mare)

Lichting '89

Utrecht kreeg er in 1989 28 nieuwe hoogleraren bij. Het blijken veelal hardwerkende, weinig drinkende mannen iets links van het midden te zijn. Ze voelen zich betrokken bij milieu en derde wereld, lezen NRC Handelsblad en zijn lid van de VPRO, maar kijken slechts sporadisch tv. Alleen voor 'Keek op de Week' blijft de lichting '89 thuis. Kunst en cultuur hebben niet hun interesse, ze

leven op de eerste plaats voor hun werk. Lichting '89 studeerde voor het merendeel aan de universiteit waarvoor ze nu werken, die van Utrecht. Kreeften en weegschalen voeren de boventoon. (U-blad)

Hoog

Delft heeft verrassend hoog gescoord op de ranglijst van beste technische universiteiten binnen de EG. Het Zuidhollandse plaatsje neemt de derde plaats in op de door het Franse blad Libération samengestelde lijst. Bovendien neemt de faculteit Bouwkunde een vierde plaats in op de faculteitenlijst. Het 'Imperial College' en Aken gaan Delft nog voor. Twente komt niet voor op de lijst, Eindhoven is veertiende. (Delta)

Modulen

De Utrechtse rechtenfaculteit heeft het modulensysteem dat al een jaar in de propaedeutiefase bestond, nu ook in de doctoraalfase ingevoerd. Voor de ene docent is het een zegen, voor de andere een crime. Docent strafrecht Buiting moppert dat 'een blokje onderwijs van zes weken' veel te kort is en dat het leidt tot gigantische piekbelastingen". Coördinator Kijpers van de vakgroep staats- en bestuursrecht gelooft wél in het systeem. Volgens haar wordt de studielast veel beter gespreid: "We hebben nu veel minder leegloop". En dat komt het rendement ten goede. In Utrecht is volgens Buiting één probleem geweldig onderschat: de organisatie van het onderwijs. "Als het mislukt, mislukt het daardoor, niet door inhoudelijke problemen. Die komen later, als studenten uit Utrecht bij hun sollicitatiegesprek te horen krijgen: Utrecht is tweede garnituur". (U-blad)

Kouwetenendokter

Dichters zijn geen filosofen, wijsheid is de minste van hun zorgen. Wanneer Paul Celan schrijft, in zijn postume bundel *Zeitgehöft*:

Es wird etwas sein, später,
das füllt sich mit dir
und hebt sich
an einen Mund

dan roept hij daarmee het beeld op van een glas dat zichzelf vult en van een drinkende Instantie, die het individu, als ware het vloeibaar, bij zich naar binnen doet glijden. Een godheid, de Dood, het Niets of welke namen men er ook voor verzinnen wil. Toen Paul Sars en Frans Roumen vorig jaar hun in het Nederlands vertaalde keuze uit het werk van Celan publiceerden, maakten ze vrij veel werk van hun commentaar bij de geciteerde regels. 'De eenwording van het verstrooide ik is paradoxaal genoeg slechts mogelijk door volledige veruitwendiging: het ik komt tot zichzelf, wanneer 'iets' zich met het ik 'vult', met andere woorden, wanneer het zelf is opgegaan in het andere.' Hierop volgden geleerde verwijzingen naar Buber, Levinas en Heidegger. Maar waar het gedicht om draaide, om het beeld van een Drinkende en een gedronkene, dat zeer concrete beeld bleef in het duister, te meer daar de commentatoren de zinsnede 'und hebt sich / an einen Mund' te weinig letterlijk hadden vertaald als: 'en stijgt op / naar een mond'. In mijn ogen had daar gewoon 'heft zich' moeten staan: traditioneel heft men het glas, hier heft het zichzelf, hier beweegt het zichzelf in de richting van de grote Mond en Keel. Het is of de dichter, via een treffende metafoor, zijn verlangen naar het einde zichtbaar maakt en vooruitloopt op zijn vrijwillige dood in de Seine. De Seine die hem dronk, nu bijna twintig jaar geleden.

Ik sprak van een metafoor. En als ik me niet vergis, zien we in het geciteerde gedicht hoe hij moet zijn ontstaan. De dichter kijkt naar zijn hand. Heeft die hand niet 'später', maar hier en nu het glas geheven? 'Ich trink Wein aus zwei Gläsern' lezen we in het vers dat aan de regels over een drinkende Mond voorafgaat. De melancholie is groot: de drinker ziet in zijn drinken een beeld voor het naderend einde. Natuurlijker en concreter kan het niet.

Ooit schreef de Nederlandse dichter Hans Andreus een paar regels onder de titel 'Stille drinker'. En ook daarin nemen dood en kosmos de gestalte aan van de man die de fles en het glas hanteert. De wijn is in de man en de wijsheid in de kan. De beelden komen van zeer dichtbij: de kosmos heeft dorst. Andreus:

Doodgaan is door de hals van de fles gaan, geslikt worden door een altijd drinkende kosmos, die nooit iets uitlegt maar drinkt en zwijgt.

Wiel Kusters

(((((GROTE))))))(((VAN DE))))(((((MAN)))
(DE))))(((((HONGER))))))(((KLEINE))))))

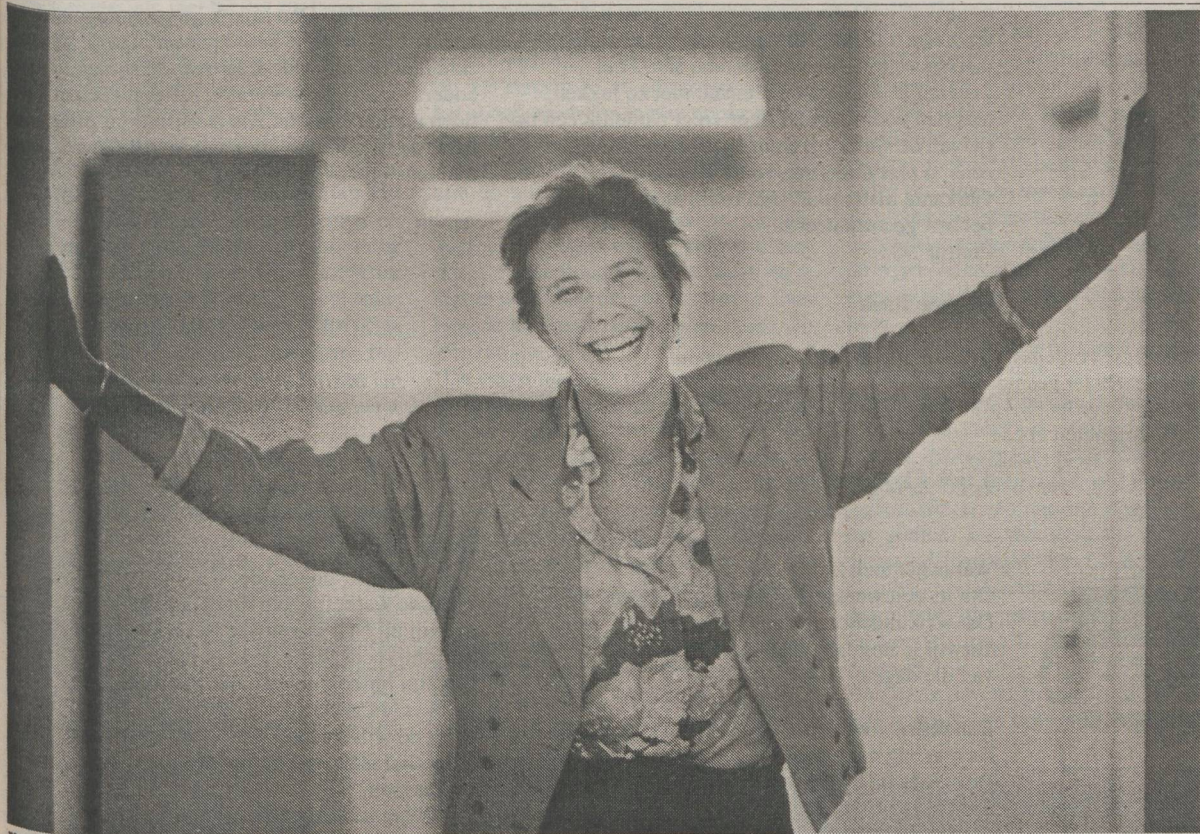

ALS IK STEL
DAT HET HEDEN TEN DAGE
INVOEREN VAN HET
ENGELS ALS VOERTAAL
OP DE UNIVERSITEIT TE
VERGELIJKEN IS MET
DE INVOERING VAN HET
LATIJN IN DE
MIDDELEEUWEN,
WIL IK DAARMEE
IN EEN GROTER GEHEEL,
MET UITZONDERING
VAN MIJN OUTFIT,
GEEN ENKEL VERBAND
GELEGD HEBBEN
TUSSEN MIDDELEEUWSE
TOESTANDEN
EN HEDENDAAGSE
UNIVERSITEITEN.

Evelyne de Leeuw:
door het eindeloze heelal op zoek naar inspiratie

"MIJN LEZERS MOETEN AF EN TOE VOLKOMEN OVER HUN NEK GAAN"

Evelyne de Leeuw poogt haar literaire ambities vorm te geven op de achterpagina van *Observant*. Onder het pseudoniem Eva begon ze drieënhalf jaar geleden aan een nimmer voltooide Roman. Als Martha Savannah schreef ze vorig jaar "een langdradig feuilleton": De Woongroep. Inmiddels is Eva terug met de ergernisrubriek 'Ergens wel! Ergens niet'. De uitgevers aarzelen nog, maar beroemd wordt ze toch! Desnoods posthuum, want inspiratie laat zich niet door gebrek aan succes afremmen: "Mijn wetenschappelijke werk is mijn Werk, maar 's avonds kruip ik achter de computer om Literatuur te schrijven. Daar kom ik hélemaal van bij. Een ander komt thuis en gaat televisie kijken of neemt een bad. Ik zet koffie en schakel dat ding in. Als de cursor begint te knipperen komen de ideeën vanzelf. Mensen zeggen weleens dat in mijn hoofd waarschijnlijk een wordprocessor zit, zodat ik maar op een knop hoeft te drukken om er iets uit te laten komen."

"Misschien ben ik een heel bescheiden ramenlappende huisvrouw" (foto Franco Gori)

"Terwijl de mist zoals gebruikelijk de amper zichtbare stad het uiterlijk van een barre wintermorgen gaf, laadden we in, en, eindelijk, vertrokken. Met iets van plechtigheid bracht ik het sleuteltje naar het contact van de Chevrolet. 'Uhuu', fluisterde de man naast mij, 'let's hit that road, babe!' (...) Dit lijkt mij nou toevallig een lekker begin van mijn debuutroman die de vaderlandse literatuur-recensenten als 'n donderslag bij heldere hemel uit 'n leunstoel zal laten vallen. (...) Je kent toch van 'In den Beginne...'? Nou, 'Terwijl de mist...' wordt minstens zo beroemd." (Eva, 28 augustus 1986)

universiteit toch een persoonlijkheid. Dat heb ik nooit gewild, maar door de jaren heen is dat nu eenmaal zo gegroeid. Iedereen kent me en als ik ervoor kies om zelf alles op papier te zetten, kunnen anderen me niet veel meer maken."

"Wil Eva soms een Boodschap kwijt voor een betere wereld. Tja, soms wel, maar vaker is mijn stukjes-schrijverij van een onnozele platheid dat daarin verre van een Boodschap te ontwaren is". (Eva, 20 mei 1988)

De romanfragmenten gaan vrijwel nooit over één enkel thema. Binnen een lengte van gemiddeld drieduizend lettertekens worden via bizarre associaties en taal-spelletjes de meest vreemdsoortige onderwerpen met elkaar verbonden. Het ongemak van mannenkleding boeit Eva daarbij evenzeer als de dames van Verotique of de korte levensloop van lucifers. Haar grootste drijfveer vormt evenwel onstuitbare ergernis. Ze fulmineert tegen mannen, (hetero)sexisme, de Duitse volksraad, bisschop J.G. te R., lulletjes Rozewater, 'carreneval', het snack-gebeuren, Limburgers, huisgenoten en studenten oftewel 'herzenloze weekdieren', etcetera. Toch een boodschap dus? "Natuurlijk, ik wil beledigen en shockeren. Ik vind dat er ongelooflijk veel

domheid in de wereld bestaat en zoek in mijn stukjes de grenzen van wat nog net wél of niet méér kan. Mijn lezers moeten af en toe volkomen over hun nek gaan, maar vreemd genoeg krijg ik nooit te horen: "nu ben je te ver gegaan". Daar ben ik volkomen door verbijsterd. Het lijkt wél of hier allemaal saaië flapdrollen rondlopen."

De Leeuw werkt bij de vakgroep Gezondheidsvoorlichting - en Opvoeding in de "Faculteit der Onafzienbare Chaos". Eva noemt haar collega Iwanowa "de roddelkeizerin van het Europese vasteland" en merkt op dat collega Damvogeltjes "favoriete breinverlustigingen" zich richten op "het penetratievermogen van het mannelijk lid". Met hulp van een RL-telefoongids wordt duidelijk welke medewerkers van die vakgroep achter bovenstaande naamsverbasteringen schuil gaan. Dat heeft nooit problemen opgeleverd, zegt De Leeuw. Ze vonden mijn stukjes juist leuk. Ze heeft niettemin afgeleerd om het "op de persoon te spelen".

"Eén keer heb ik in zo'n column een vriendin beledigt, terwijl dat helemaal niet mijn bedoeling was. Dat was echt helemaal fout en zoiets zal ik nooit meer doen. Het is ook vreselijk oneerlijk, want ik heb de macht van de pers en die ander zit sowieso in een underdogpositie."

"De inspiratie laat af... Al enkele avonden heb ik plaatsgenomen achter het klavier van mijn tekstverwerker, in de hoop dat Het dan wel zou komen. Tjongejonge! Wat een ramp." (Eva, 29 oktober 1987)

"Als ik een schrijversblok heb gooi een CD in de speler die begint met de herkenningstune van filmaatschappij 20th Century Fox, met veel trompetten, trommels en violen. Daarna komt de soundtrack van Star Wars en dan zie ik mezelf dan als een combinatie van prinses Leia en Luke Skywalker, zwevend door het eindeloze heelal op zoek naar inspiratie."

Maar Evelyne de Leeuw lijkt weinig last van inspiratie-flauwte te hebben en eerder machinaal teksten te produceren. Onlangs promoveerde ze op een proefschrift over gezondheidsbeleid. Twee maanden eerder won ze de Edmond Hustinxprijs voor veelbelovende wetenschappers, mede dankzij haar grote aantal publicaties in wetenschappelijke vakbladen. Ze recenseert (vooral) vakliteratuur voor Folio, de zaterdagse boekenbijlage van De Volkskrant. Aan *Observant* levert ze al vanaf haar eerste studiejaar gezondheidswetenschappen geregeld journalistieke en literaire bijdragen.

"Dat literaire werk bevredigt me uiteindelijk meer dan mijn wetenschappelijke activiteiten. Maar aardige literaire stukjes krijg je niet zo eenvoudig geplaatst. Het is veel gemakkelijker om in wetenschappelijke tijdschriften te publiceren, omdat die taal heel geformaliseerd is en er weinig creativiteit bij komt kijken." Anderhalf jaar lang schreef ze literaire columns voor het culturele homo-maandblad *Homologie*: "Maar daarmee ben ik gestopt omdat ze weigerden te betalen."

"Wat stooft, dat stooft," fluisterde Jan die met de botte kant van het mes figuurtjes begon te tekenen op de sluiting van Brams broek. Die keek ontzet naar beneden. "Mijn hemel", stamelde hij, "doe niet zo ontzettend link man! Zodirect heb je mijn champignon nog onthoofd!" "Die is nog niet rijp, geloof ik," zuchtte Jan, "daar mag heus nog wel wat fertilisator bij."

De Roman bleek onvoltooibaar en het lezerspubliek kreeg tenslotte genoeg van Eva's ergernis en frustratie. In augustus '87 debuteerde daarom haar opvolgster Martha Savannah met *De Woongroep*. Een feuilleton over huiselijk lief en leed in een gefingeerde leefgemeenschap, doorspekt met drama's uit het persoonlijke leven van Elena, Bea, Jan, Bram, Frederike en vooral protagonist Wimmie. Elena en Bea waren geënt op Evelyne en haar ex-vriendin. In homo-stel Jan en Bram vallen "twee heren van deze universiteit" te herkennen.

"Die vonden mijn stukjes prachtig en zetten me zelfs aan tot allerlei obsceniteiten. Ik moest maar eens laten zien wat homo's zoal deden, ze bijvoorbeeld met elkaar laten neuken. Omdat ik me daar weinig bij kon voorstellen ben ik bij een homo-vriend in de leer gegaan, heb bij hem allerlei flikker-literatuur gelezen. Het kon me niet charmeren. Ik heb één keer geprobeerd zoiets te schrijven, maar vond het niet zo'n succes. Als geheel vind ik de woongroep wél geslaagd, maar bij de lezers is het nooit zo aangekomen. Die konden de lijn blijkbaar moeilijk vasthouden. Daarom ben ik dit jaar toch weer met Eva teruggekomen."

"Waar wil je nou naartoe met die Roman? Ah! In de eerste plaats natuurlijk naar een uitgeverij." (Eva, 30 oktober 1986)

Toen *De Woongroep* meer op een roman ging lijken dan de Roman, werd het

concept richting uitgeverij gestuurd. Eerst naar An Dekker, gespecialiseerd in vrouwenliteratuur. De auteur in spe werd uitgenodigd voor een oriënterend gesprek.

"Aanvankelijk waren ze ontzettend lovend. Ik moest er alleen nog iets bij schrijven omdat voor een boek tenminste honderd pagina's nodig waren. Toen ik dat had gedaan, werd publicatie alsnog afgewezen omdat het geheel te fragmentarisch zou zijn. Ik moest er nog meer aan schaven en sleutelen, dan zou het wel wat worden. Tot dusverre heb ik daar geen tijd voor gehad, maar misschien komt het er ooit nog van. Het blijkt vooral heel moeilijk om een eerste boek uitgegeven te krijgen. An Dekker zei tegen me dat ze de columns heel erg leuk vond en ze zonder meer zou publiceren als ik een bekende Nederlander was. Nu vorm ik helaas een commercieel risico."

Inmiddels ligt *De Woongroep* bij uitgeverij Nijgh en Van Ditmar.

"Die geven wel meer postmoderne, Nieuwe Wilden, Maximalen-achtige literatuur uit. Niet dat ik daar zélf veel verwantschap mee voel, maar mensen zeggen vaak dat mijn geschrijf daarop lijkt. Ik heb nog niets gehoord nee, ze moeten het waarschijnlijk nog lezen."

Ze heeft verder ooit wat stukjes opgestuurd naar de 'lesbische' uitgeverij Furie.

"Ik kreeg een brief terug waarin stond dat het 'niet lesbisch genoeg' was. Als ik afa op de rest van hun fonds, vermoed ik dat ze bedoelen dat het seksueel veel explicieter moet. Het ligt mij nu eenmaal niet zo om te schrijven over 'sappen die vloeien' en "orgasmes die door de onderbuik stromen".

"Een roman schrijven is eigenlijk maar niks, geloof ik. Het moet allemaal zo lang." (Eva, 29 februari 1987)

De Leeuw heeft een voorkeur voor literatuur die haar aan het denken zet of waar ze vreselijk om kan lachen. In die laatste categorie valt bijvoorbeeld Megchel Doewina's *Paso-doble* en het werk van Maarten Biesheuvel, "hoewel die de laatste jaren een wat verburgerlijkt mannetje begint te worden". Veel ontzag heeft ze voor Hugo Brandt Corstius, Piet Grijs of "hoe hij verder mag heten". "Die kan me aan het denken zetten, maar er ook voor zorgen dat mijn ingewanden van plezier naar buiten komen. Bovendien heeft hij net als ik dat beledigende aan de lopende band."

Haar eigen werk omschrijft ze als "korte dracht wapens".

"Ik heb een flinke oprisping, lever mijn stukje in en iedereen vindt het fantastisch. Misschien ben ik veel te snel tevreden, omdat het me zo gemakkelijk wordt gemaakt."

Thuis heeft ze nog diskettes vol met niet afgerond werk: prologen en epilogi, beginnen en einden van hoofdstukken, ideeën voor verhalen.

"Als ik vroegtijdig sterf laat ik een megabyte aan nagelaten teksten achter. Misschien word ik dan toch nog als miskend genie gepubliceerd. Hopelijk krijgen mijn biografen dan ruzie met mijn literaire erfgenamen over de vraag hoe mijn leven er werkelijk uitzag. En dan zou ik willen dat er een hemel was en ik naar beneden kon kijken en een beetje kon stoken en aanwijzingen geven. Want misschien ben ik eigenlijk een heel bescheiden, ramenlappende huisvrouw en beleef ik die ruige avonturen helemaal niet echt."

"Wees er in ieder geval van overtuigd dat deze columns gegarandeerd 80 procent waarheid bevatten! Hoe vreemd dat ook moge lijken...!" (Eva, 29 januari 1988)

Emely Nobis

Fantasy en es-ef

"Ach, 't is 'n bevlieging. Je zoekt 'n thema uit, je ziet er wat over en, ja, denk je bij jezelf, ik zou er wel 'n leuk stuk over willen schrijven." Marc Weerts, eerstejaars rechtenstudent, vertelt hoe hij er toe komt 'n column te gaan schrijven. "Een column is 'n gelegenheid om de lezer 'n grappig stukje te laten lezen, om 'm te amuseren."

De interesse voor 'de kolom' van Marc, die zo'n drie jaar geleden met schrijven begon, is nog vrij nieuw. Z'n grote passie blijft de 'ès-èf', de science fiction: "Het liefst schrijf ik fantasy en ès-èf. Het is dan ook begonnen met 'n verhaal, dat was pure ès-èf." Wat moeten we ons voorstellen bij fantasy en ès-èf?

Mark: "Nou, dat is een bepaald genre. Je moet 't duidelijk onderscheiden van de 'space opera', zeg maar de westerns die ze naar de ruimte hebben verplaatst. De Indianen worden dan stormtroopers en paarden zijn ruimteschepen. Dat is 't dus niet. Bij echte ès-èf ben je als schrijver in feite 'n beetje 'n magiër op papier. Het biedt je de unieke mogelijkheid 'n aparte sfeer te scheppen, zonder dat je je moet verantwoorden voor wat in het verhaal ge-

beurt. Er kunnen bijvoorbeeld bomen tot leven komen."

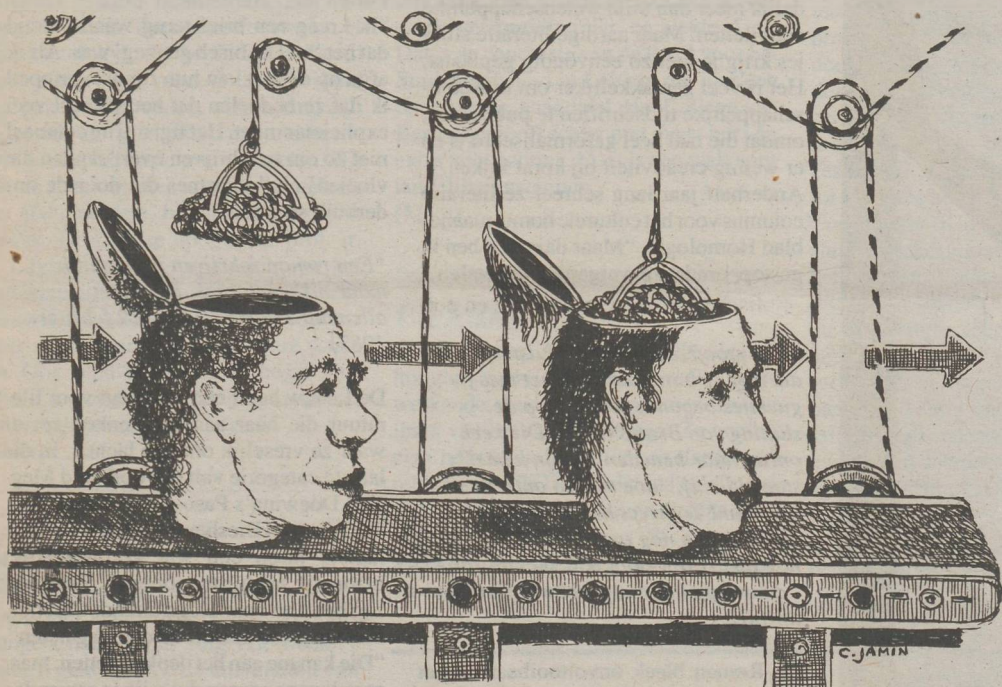
Maar ook binnen de ès-èf bestaan verschillen: "Zoals bij elk genre heb je ook bij de ès-èf pulp en echte boeken. Zoiets als Flash Gordon, dat is bijvoorbeeld pulp. Daar staan dan mensen als Arthur C. Clarke tegenover. Clarke schrijft puur-technische ès-èf, echt zeer verantwoord."

De personages in de fantasy-verhalen van Mark dragen exotische namen als 'Quassar' en 'Evron'. Hoe bedenkt hij die namen? Mark: "Hoofdzakelijk zijn 't vaste personages waar ik al langer mee rond loop. M'n helden zijn bijvoorbeeld meer grimmige figuren die uiteindelijk toch goed zijn."

Zou het niet leuk zijn werk te publiceren? "Tot nu toe heb ik nog niets gepubliceerd, maar 't lijkt me inderdaad heel leuk. 't Is alleen ook 'n beetje de vraag waar je met je materiaal naar toe moet gaan. Daar komt nog bij dat het genre niet zo in de belangstelling staat."

Jean Dohmen

EGO

Ik noem mijzelf Holler, verder niets. Wat is immers het nut van een achternaam in een wereld van identiteitslozen? Wat is in zo'n situatie überhaupt het nut van een naam? Maar het is het enige dat je nog wat zekerheid biedt. Holler - vorige maand was het Peter. Maar dat kwam omdat ik toen een boekhouder was. Conservatieve identiteiten zijn dat. Het Bureau gaf mij dan ook de raad een bestaande naam aan te nemen. En dus deed ik dat.

Ik ben niet gek. Depressief, hoogstens. Alleen. Maar daar er nog mensen zijn die nog geen kennis dragen van het Bureau en haar daden, zal ik mijn verhaal iets toelichten. Het is allemaal het gevolg van de stormachtige ontwikkelingen op medisch gebied, en natuurlijk van de wanhopige roep van justitie om haar getuigen na afloop van een proces een nieuwe identiteit te geven. Het schijnt dat ze dat vroeger met plastische chirurgie deden. Nee, dan zijn we nu verder: wij zijn in staat om breinen, levende hersenen, onderling uit te wisselen tussen mensen. Is dat niet geweldig? Hoe zou je iemand kunnen achterhalen die iemand anders is?

Maar je weet hoe dat gaat. Er kwamen particuliere bedrijven die mensen een compleet nieuw leven gingen bieden. Financiële problemen? Word iemand anders, iemand zonder schulden! Echtelijke problemen? Je partner zal je lang en vergeefs zoeken! Zin om te doden? Een vluchtroute staat klaar. Maar ook gewone mensen die uit de dagelijkse sleur wilden, werden iemand anders. En dan opnieuw. En opnieuw. Want het werkt verslavend. Ik weet dat uit eigen ervaring.

Ik loop rond in de wereld van nu, en zie ogen die verrukt om zich heen kijken. De nieuwe identiteiten genieten van hun vernieuwde blik op de wereld. Het zijn dwazen, identiteiten. Wanneer ze een nieuwe identiteit aannemen, vormen ze zich naar bestaande ideeën. Ze spelen hun nieuwe rol. En zij vergeten zichzelf. Ik zag hoe een menslievend burger tot een moordenaar werd, gepland in het lichaam van een psychopaat. De wereld is een poppenkast geworden... een toneel van stommelingen die een script blijven spelen dat reeds lang geleden door een even grote dwaas werd geschreven.

Ook ik vraag mij af of ik innerlijk nog die onderzoeker ben, die ooit de identiteits-transplantatie bedacht en realiseerde. Twijfel knaagt aan mij. Maar ik weet wel zeker, dat ik nu, als hoofd van de Strijdkrachten en directe bevelhebber over de totale verzameling kruisraketten van dit halfmond, in staat ben om de vloek die ik over de mensheid uitsprak, op te heffen.

Nu dat alle beveiligingen opgeheven zijn, druk ik de knop in, en reeds hoor ik het brullen van de eerste raketmotor. Het is de eerste bazuin van de apocalyps, en de goede mensen zullen van de wezenloze identiteiten worden gescheiden.

Marc Weerts

Analyse

Een aangeslagen Mulisch kwam in een van zijn al wat oudere rijmpjesboeken tot de volgende briljante uitspatting (titel even kwijt):

Terwijl ik klaarkom
gaat de bel
wie kan dat zijn
zo laat nog
een kind?
Klaar. Fantastisch toch? Ziet u de link? Bij nadere bestudering verliest de schrijver zich hier (per ongeluk) in het voortplantingsaspect van zijn bezigheden. Of niet natuurlijk. In dat geval (zie nog steeds de link) doet een Hitchcockiaanse suspense zijn intrede, immers, weet Harry wel dat zijn overpeinzing bij praktische tenuitvoerlegging strafbaar is? Art. 244 Sr. Lekker spannend. Harry's brouwsel inspireerde mij tot een soortgelijk iets. En hier komt het.

Ochtendmijmering

Naakt
kruipend over de vloer
in mijn plas pis.

Het verdient aanbeveling nu een spuitbus ter hand te nemen en mijn juweel levensgroot op de muur van uw toko te knallen. Of draag het voor, ten huize van oma, direct na ome Toons nieuwjaarspeech. Ga de confrontatie aan. Leef gevaarlijk! Mocht het allemaal niet zo lukken, lees dan vooral verder, hier volgt namelijk een tip (je van de sluier): u dient tijdens het ontwakken eens 'n plas ondefinieerbare vloeistof (een vierkante meter maar dan rond) naast uw bed te hebben geconstateerd. Prettig '90.

Eugène Baak

P.S. Kees Fens eat your heart out!

Die Dagen

Wat is het toch kloten
Om na een weekend met bier overgoten
Dat wiskundeboek te nemen in je poten
Terwijl je nog lang niet bent uitgenoten
van die dagen

Belabberd voel ik me na een jaar van klunzen
De ene dag niets doen, de andere dag vunzen
De studie als bijbaantje, het bijbaantje als studie
Terwijl ik verdomme moet blokken nu die dagen

Weemoedig denk ik terug
Aan de tijd achter mijn rug
Ik voelde me als een fietser
Bergafwaarts ging ik
Ik hoefde niet te trappen
Heerlijk
in die dagen

Beneden aangekomen zag ik wat er was aan de hand
Ik was in een dalparabool beland
En ook al had ik niets voor wiskunde gedaan
Ik begreep toch wel dat ik weer naar boven moest gaan
die volgende dagen

Kijk mij hier nu zitten
Achter studieboeken op mijn kamer
Ik voel me weer net die fietser
Die een ram krijgt van de man met de hamer

Esther Rensebrink

Wij ijsverstoren
hoog de wind
die transenrond geblazen
dan verder wij, niet
door de muren
door de poorten.

Ramses van Hees

Dagboekfragment

25 dec. 1988

Kerstmis, Kerstfeest, feest waar? Ontbeten in meentje, heb het huis opgeruimd en een pomografisch boek naar Mr Harding gebracht, Dominee van de Anglicaanse kerk, de man die op kleine jongetjes valt. Merry Christmas Robin; Merry Christmas Mr Harding. And have fun with your Christmas pleasure. Ga je maar afrukken bij mooie jongetjes. Ga alles doen wat God verboden heeft, tussen de preken door op zondag. Schijnheiligheid op en top. Wat een wereld! Ik had een vriend aan de telefoon, die vertelde dat er zoveel knokpartijen waren geweest in Luxor. Vrede op aarde maar niet in de disco.

Ik werd gisteren op straat aangesproken door een wanhopige man, die wilde weten of er een crisiscentrum in de buurt was, waarna hij even zijn gespuwde op de Nederlanders. Hij zelf, een Indiër met Britse nationaliteit, woonde in Nederland via de Salvation Army en was erg bezorgd om een 16-jarig meisje dat drugs gebruikte. Waarom kunnen dat soort mensen (moet je mij horen!) wij aan anderen denken en wij die zeuren over apartheid en palestinas merken niet eens dat er mensen zijn die maar net kunnen leven in Nederland. "Organize yourself," zei iemand. Ja, inderdaad denk eerst aan jezelf, zorg dat je het zelf goed krijgt. Dan kijk je gewoon door een andere bril en zie je het niet meer. Tja, je moet echt niet te lang nadenken over de situatie, want anders vind je zelfs Vivaldi, die er niets aan kan doen niet meer mooi. Als je zelfmoord pleegt heeft de wereld ook niets aan je. Alhoewel... we zijn tenslotte overbevolkt.....

Robin

Duurzame ontwrichting

Een huwelijk.
Als zoveel.
Lijkt het, naar buiten toe.
Maar de werkelijkheid ontuchttert.
Terwijl zij haar dagelijkse flesje sherry slacht,
heeft hij reeds, handelend in opdracht,
van zijn libido publieke intimiteit betracht.
Sterk is het geslacht,
zwak de wilskracht.
Is een liefhebbende vrouw een
opblaaspop,
dan is een huwelijk een zattemensmop
en een gulle gift een lege envelop.

Op kamp

De vrolijke padvindertjes trokken door bos en veld
Ze zongen en floten,
het Wilhelmus en de psalmen,
en maakten blokfluiten van strohalmen.
Hun kamp sloegen zij op,
op een glooiende heuveltop.
En als zij wat hoorden,
in het holst van de nacht,
een wolf in het noorden,
of een ransuil op jacht,
dan deden zij stoer,
of veinsden zij lol,
en scheten hun slaapzakjes
hagevol.

Mirabay Wafelmakers

Wiel Kusters en Maarten Doorman over poëzie en leesgedrag

"Zij die tot de taal behoren gaan daarin ook weer verloren"

Twee dichters herbergt de universiteit van Maastricht. In het Elisabeth-huis aan de Abtstraat, het gezamenlijke onderkomen van een aantal historici, filosofen en een letterkundige, zoeken de filosoof Maarten Doorman en de letterkundige Wiel Kusters niet alleen naar wetenschappelijke antwoorden op vragen die de mens zich stellen kan, maar ook naar poëtische. Doorman (1957) publiceerde twee bundels, *Weg, wegen* (1985) en *Het gelijk van de vismarkt* (1988). Van Kusters verscheen inmiddels een tiental bundels, waaronder ook gedichten voor kinderen. Zijn jongste, onlangs verschenen geesteskind heet *Laatst*. Eerdere titels zijn onder andere *Een oor aan de grond* (1978), *De gang* (1979), *Hoofden* (1981), *Kwelrijm* (1983) en *Het leven op stoomschepen* (1986).

Welke verwachtingen hebben Doorman en Kusters als dichter én als lezer van poëzie? Ik vraag hen te reageren op de Duitse literair-kritische duizendpoot (dichter, schrijver, criticus, essayist) Hans Magnus Enzensberger die in 1960 aan zijn bundel *Landessprache* een gebruiksaanwijzing liet voorafgaan. Hij stelde daarin verschillende leeswijzen voor. Hij raadde politiek geïnteresseerde mensen aan de bundel volledig van voor naar achter te lezen. Voor critici en voor mensen die voor hun plezier lezen, achtte hij het voldoende wanneer ze kriskras door het boek bladerden. Lezers met een filosofische interesse beval hij aan de lectuur in kreeftegang van achter naar voor door te nemen.

Wiel Kusters: "Ik vind dat erg geestig, ik had het zelf wel willen bedenken, maar het is alleen maar van toepassing op een bepaald soort van poëzie. Als je zegt dat wie in politiek geïnteresseerd is, van voor naar achter moet lezen, betekent dat dat er in die poëzie een politieke dimensie zit die je alleen op die manier eruit haalt. De echte poëzielezer die niet naar een tendens of strekking op zoek is, kan

inderdaad het beste hier wat lezen en daar wat lezen. Dat is de wijze waarop ik zelf meestal ook lees. Als de lezer mijn poëzie van voor naar achter leest, komt hij wel een structuur, een compositie op het spoor, maar het is niet nodig dat hij die structuur onmiddellijk ziet. De gedichten kunnen ook op zichzelf staan, zo zijn ze althans gemaakt. Dus van mij mag iemand met het laatste gedicht beginnen. Ik denk dat het zelfs verstandig is om de bundel open te slaan en te kijken waar het oog zich aan hecht. Dan kom je namelijk een gedicht tegen dat iets van jou wil."

"De enige raad die ik lezers zou willen meegeven, is: wees niet ongeduldig, want poëzie is ontzettend kwetsbaar. Mensen die er éven inkijken zijn al gauw teleurgesteld. Ze denken: dat is niets voor mij, dat snap ik niet. Poëzie is bij uitstek het medium voor geduldige lezers. De ideale lezer is wat mij betreft iemand die bereid is poëzie in eerste instantie zo letterlijk mogelijk te nemen, iemand die niet onmiddellijk vlucht in allerlei symbolische betekenissen. Iemand die wel op zoek gaat naar verderreikende betekenissen maar ook weer weet wanneer

hij daarmee op moet houden."

"In poëzie - die welbeschouwd een vreemde manier van spreken is - kunnen dingen gezegd worden die je op geen enkele andere manier kunt zeggen, die je dus ook niet kunt parafaseren. Er is sensibiliteit voor nodig om gedichten te lezen, een gevoeligheid voor wat er bij wijze van spreken *niet* staat. Het gaat om de kleine afwijking tussen wat wij in het dagelijkse taalgebruik zouden zeggen en de wijze waarop het daar in het gedicht staat. In die marges - daar zit waar het om gaat."

"Poëzie is voor mij iets onmisbaars. Van poëzie verwacht ik dat zij mij de wereld éven anders laat zien dan ik dacht dat ze was. Poëzie moet aan wat wij doodgekeken en doodgepraat hebben, weer een dimensie van nieuwheid, van intensiteit geven. Het is een enorme opgave voor het gedicht om dat te doen, want het wordt zélf gemaakt van taal die aan slijtage en vervlakking onderhevig is. Met dat alledaagse instrument moet je als dichter iets zien te maken dat ónalldaags is."

"Poëzie is een gesprek met de taal - de taal opgevat als stemmen van mensen

die naklinken. Adem die nog voelbaar is. Ik neem het woord niet snel in de mond, maar ik vind de taal echt een wonder. Hoe komen wij aan onze woorden? Wat hebben die woorden voor een relatie met de wereld? Dat is mysterieus, dat is fantastisch. Als ik aan de taal denk, hoef ik niet aan de hemel te denken. In de taal wil ik wegzakken. In de taal verdwijnen wij allemaal. Ik heb het eens in een gedicht geschreven: 'Zij die tot de taal behoren gaan daarin ook weer verloren'."

Maarten Doorman: "Of je bladert een bundel door óf je leest hem van voor naar achter, maar van achter naar voor is een beetje een vreemde manier om een bundel te lezen, tenzij de bundel daar speciaal op gecomponeerd is. Ik denk dat Enzensberger méér wilde met zijn gebruiksaanwijzing dan zeggen: jullie moeten zó lezen. Als je die aanwijzingen leest, ga je inderdaad van achter naar voor lezen en ga je je afvragen of je filosofische verbanden kunt aanbrengen. Zodoende gaan die opmerkingen deel uitmaken van de gehele tekst van die bundel. Ik wil niet direct zeggen dat ze daarmee deel worden van zijn poëzie, maar ze worden wel deel van het boek dat je leest."

"Ik vind dat je heel voorzichtig moet zijn met dit soort dingen. Het is net zoiets als het gebruik van aantekeningen in poëzie. Het is een tijdlang mode geweest om bepaalde begrippen die volstrekt onbekend waren, in gedichten te gebruiken om vervolgens in een verklarende noot uit te leggen wat het allemaal betekent en naar welke geleerdheid het allemaal verwijst. Ik vind dat een vertoon van diepzinnigheid die mij erg tegen de borst stuit. Je moet het uiteindelijk met de woorden zelf kunnen. Ik zal geen ken-theoretische uitspraken in mijn poëzie doen en ik zal ook niet snel een regel van Wittgenstein of Kant in mijn gedichten citeren. Over het algemeen vind ik filosofische poëzie slechte poëzie en poëtische filosofie slechte filosofie."

"Je hoopt een bundel zo te componeren dat de gedichten iets aan elkaar toevoe-

gen. Mijn bundels zijn zorgvuldig gestructureerd, maar de gedichten moeten ook op zichzelf kunnen staan. Dat maakt het dus mogelijk om door de bundel te bladeren en wat losse gedichten te lezen. Als je echter greep wil krijgen op het geheel, lees je vervolgens de bundel van voor naar achter, van a tot z."

"Ik hoop dat mensen door mijn poëzie op een of andere manier geraakt worden. Als dat niet lukt, schort er iets aan. Maar hoe ze geraakt worden, verschilt per gedicht en verschilt per lezer. Het heeft ook iets opdringerigs dat je probeert de lezer een voltrefter te geven. Ik verwacht als lezer van poëzie dat ik op een of andere manier van de sokken gespoeld wordt. Poëzie moet uitdelen en dat kan op velerlei manieren, zowel emotioneel als verstandelijk. Het is noodzakelijk dat poëzie een sterke vorm heeft. Dat hoeft niet per se rijk te zijn, maar er moet wel sprake zijn van een interne logica. Poëzie kan erg inhoudelijk zijn en toch niet aanspreken omdat de kracht van de vorm ontbreekt. Een belangrijke stelregel is dat je geen cliché's mag gebruiken. Soms doe je het tóch omdat je er een bepaalde bedoeling mee hebt. Voor mij is poëzie uiteindelijk een manier om woorden weer gewicht te geven, om ze van hun versletenheid te herstellen of ze te vernieuwen."

"Naar mijn idee is de manier waarop wij over kunst denken grosso modo nog altijd romantisch. Een aantal fundamentele noties over wat poëzie is, wat we ermee kunnen, over hoe we moeten lezen, zijn romantisch. De veronderstelling dat kunst diepzinnig en verheven is bijvoorbeeld, is een ingebakken romantische gedachte. Binnen die culturele context ontstaan je gedichten. Een zekere romantische opvatting over de magie van het woord, de idee dat je met woorden iets onzichtbaars kunt zeggen, uitdrukken of suggereren - dat is een opvatting die ik deel, maar dan wel met enige reserve."

Petra Quaedvlieg

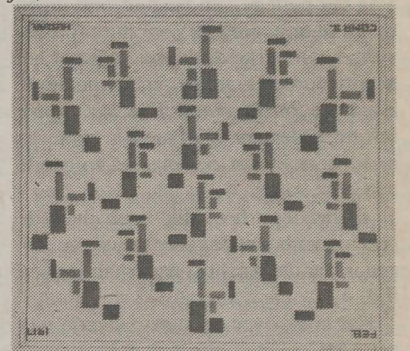
Niet de luchten, het okeren licht,
geen kale bomen,
niet een vergezicht van kinderen met sleetjes,
de vogels noch de rode zon komen
op dit gestolde water voor.

Hier wordt gereden
op het scherpst van de snede
tussen iets nog van ijspret
en de laatste stap
van louter kleur en vlak.

Hier slaan schaatsers
steeds trager hun slagen,
vallen net niet
in de onzichtbare vrieskou
uiteen.

Waar het landschap, waar de aandacht ontbreekt,
blijft geen figuur op de been.
Geen figuur blijft, als niet alleen
dat evenwicht wordt betracht.

Maarten Doorman
(uit: *Weg, wegen*,
Bert Bakker. Amsterdam, 1985)

V. Huszar, *Compositie II Schaatsenrijders* (1917)

Egyptisch Museum

Voor Tonie

Haar arm houdt hun vier armen bij elkaar.
Zij zitten, zijn van steen en een.
Nooit blaast zij adem door zijn haar.

Hier strijkt jouw adem door mijn haar.
Hun steen zal, wat zij zijn, nooit slijten.
Mijn hand houdt jouw vijf vingers bij elkaar.

Wiel Kusters
(uit: *Laatst*. Querido. Amsterdam, 1989.)

De spiegeling van een beeldje

Kusters: "De aanleiding tot dit gedicht is te vinden in het Egyptisch museum in West-Berlijn. Ik was een half jaar gastdocent aan de Freie Universität en in verloren uren liep ik vaak in dat museum rond. Op een keer werd ik bijzonder getroffen door een klein beeldje van een man en een vrouw uit het oude Egypte. Ik had het gevoel dat die twee vanuit het verre verleden door de tijd naar ons toe waren komen reizen. Ze zaten rechtop naast elkaar, alsof ze in de bus zaten. Zij had een arm over zijn schouders gelegd. Ik was zeer ontroerd door de wijze waarop die twee daar naast elkaar zaten na al die eeuwen. Ik besefte plotseling dat ik me daar in Berlijn nogal alleen voelde.

Het gedicht heeft in z'n structuur iets wat me bijzonder bevalt, iets wat ik niet zo heb gepland maar wat zo ontstaan is. Je krijgt een spiegeling van de situatie van dat beeldje en een andere situatie, waarin de dichter tegen zijn liefste spreekt: 'Hier strijkt jouw adem door mijn haar' - zeer levend, en contrasterend met het steen. Maar het levende is tegelijkertijd iets wat slijt, in tegenstelling tot de stenen aanwezigheid van dat Egyptisch paar. De spiegeling van dat beeldje en twee levende mensen is terug te vinden in de twee maal drie strofen. De tweeledigheid van het gedicht is bijzonder wezenlijk. De twee situaties hebben een band met elkaar die bij wijze van spreken vergelijkbaar is met de twee helften van Berlijn, zoals een criticus opmerkte over dit gedicht."

Poëzie op 't scherpst van de snede

Doorman: "Dit gedicht is geschreven naar aanleiding van een schilderij van een Hongaarse schilder Huszar, een van de minder bekende mensen van De Stijl. Aan de hand van het werk van een aantal mensen die aan dit tijdschrift meewerkten, zoals Mondriaan, Van Doesburg, Van der Leek en ook Huszar, kun je de overgang van figuratie naar abstractie volgen. Op het schilderij 'Compositie II. Schaatsenrijders' worden de schaatsenrijders met zwarte, rode en groene blokjes afgebeeld. Dat is dus nog figuratief, maar nauwelijks meer. Die overgang van figuratie naar abstractie vind ik heel fascinerend.

Het schilderij staat in een traditie van Nederlandse ijsgezichten zoals die vanaf de 17e eeuw geschilderd werden. Bij Huszar zijn de traditionele elementen uit het schilderij verdwenen, maar omdat het zich in die traditie voegt, kun je zeggen dat ze op een of andere manier nog wél in het schilderij figureren. Het figuratieve is als het ware bezig te verwijzen maar net op het moment dat het uit elkaar gaat vallen, wordt alles stilgezet.

Een van de dingen die bij het schrijven van poëzie een rol spelen, is dat je probeert je op 't scherpst van de snede te bewegen. De spanning moet maximaal zijn. Het is die aandacht of concentratie die je uiteindelijk op de been houdt om een gedicht te schrijven."

Onze bestuurders met drie boeken tien dagen in de lift

Zij die ons besturen bedelven ons constant onder een stroom ambtenarenproza. Een willekeurig hoogstandje, vanmorgen uit de stapel post geplukt: "In verband met de voortschrijdende echter nog steeds gefaseerde inwerkingtreding van de Arbeidsomstandighedenwet (ARBO-wet) heeft het college besloten om de werkingsduur van de voorlopige regeling veiligheidsbeheer (laatstelijk d.d. 26-2-88) opnieuw te verlengen tot wederopzeggens". Nadat je die zin twee keer hebt moeten lezen ga je tellen hoeveel kantjes er nog volgen. Twintig, gauw weg met dat ding. Je hebt vandaag wel wat beters te doen. Lezen jullie nooit een fatsoenlijk boek waarin je moeders taal gebruikt wordt om iets te verduidelijken, denk je dan. Die gemelijkheid heeft geleid tot de volgende vraag aan de leden van het college van bestuur en alle dekanen en directeuren van de faculteiten:

Stel dat u op 23 december nog laat hebt moeten werken. Om één minuut over tien bent u klaar en wilt u naar buiten gaan. Maar helaas heeft de portier niet die ene minuut méér willen werken dan waarvoor hij betaald wordt en juist op het moment dat u in de lift zit schakelt hij de apparatuur uit. U komt al snel tot de ontdekking dat er niets anders op zit dan te wachten tot 2 januari. U neemt de tegenslag luchtig op, want god zij dank heeft iemand drie boeken in de lift laten liggen. U zult dus tijd genoeg hebben om die boeken meerdere malen te lezen. Welke drie boeken zou u het liefst in de lift aantreffen en waarom?

Van het college van bestuur ontvingen we twee antwoorden. Voorzitter Vredevoogd had het te druk om zich met het beantwoorden van de vraag bezig te houden. Rector magnificus Vic Bonke informeerde eerst of er niets te eten was in de lift en kwam toen met het volgende lijstje:

1. Ik heb een heel dik boek over de geschiedenis van de geneeskunde gekregen, maar dat wacht al anderhalf jaar op tijd.
 2. Het boek over de kunstcollectie van het AMC.
 3. Een detective.
- Toelichting: "Ik kom eigenlijk nooit toe aan rustig lezen, behalve van 'stukken', maar dat gaat niet rustig. Wat dat betreft zou verplichte opsluiting best aardig zijn."

Dan de lijst met opgaaf van redenen van het gekozen lid van het college, Karl Dittrich:

1. *Het Vrome Volk* van Maarten 't Hart: meeslepende, ontroerende beschrijving van een deel van de protestantse wereld.
2. *De Slinger van Foucault* van Umberto Eco: dik!
3. *Verzameld werk* van Gabriël Garcia Marquez: perfecte schrijver.

Ben Niessen, directeur van de bureau- en interfacultaire diensten ging er eens zitten: "Het zou wel fijn zijn als ik in de lift *Faustus* van Thomas Mann zou aantreffen. Het is immers nogal treurig, dat ik het nog niet gelezen heb en ik had het mijn dan ook juist voor de komende vrije dagen aangeschaft. Het zou dus niet zo leuk zijn als ik door die lift toch nog van uitvoering van mijn voornemens zou moeten afzien. Voor pure ontspanning zou ik tijdens mijn opsluiting graag een mij nog niet

bekend boek willen aantreffen van Sidney Sheldon of Arthur Hailey, beiden immers zeker niet per toeval op zeer grote schaal, en bepaald niet alleen in de Angelsaksische wereld, bekend als top-schrijvers van (lijvige) spannende en boeiende thrillers. Liefst trouwens zou ik van elk van beiden een boek aantreffen, want in zoveel dagen liftopsluiting heb je niet gauw teveel!

Bezinning hóórt in de dagen rondom Kerstmis en Nieuwjaar en eenzame opsluiting biedt daarvoor goede gelegenheid, lijkt me. Wat dat betreft zou ik graag 'op herhaling gaan' en ik denk dan aan het immense *Als ziende de onzienlijke* van de cultuur- en godsdienstpsycholoog Han Fortmann die mij, instemmend en tegensprekend tegelijkertijd, tot diep menselijk relativeren dwingt. En daarvoor zou ik toch wel heel graag nog een boek extra krijgen, eveneens voor herlezing: *The Bureaucratic Phenomenon* van Michel Crozier. Deze Fransman heeft mij, als wat introverte Limburger, al eerder geholpen — meer dan dan de beroemde Mintzberg — om de mechanismen een beetje te begrijpen waarvan ik als secretaris zowel (mede-)slachtoffer alsook (mede-)veroorzaker ben. Alvorens (in arren moede?) uit de lift naar mijn kamer terug te keren zou ik mij door hem graag weer effe begrepen willen weten.

p.s.: kan er echt niet nog 's stapeltje boeken bij?"

Harry Fekkers, directeur van de beleids- en adviesdiensten komt tot de volgende keuze:

"Boeken zijn zo waardevol omdat ze de neerslag zijn van het handelen of denken van een ander mens. Daardoor kun je je verplaatsen in een andere tijd, in een andere gedachtenwereld, in een andere cultuur, in andere omstandigheden. Sommige boeken zijn gemaakt voor een nuttig gebruik, maar kunnen tegelijkertijd zeer onderhoudend zijn. Een telefoonboek bijvoorbeeld. Als de nieuwe aflevering in de bus valt kijk je altijd even of je er wel in staat. En wie nog meer in de straat, of in een dorp? Hoe snel kun je buurlieden vinden? Zijn er ook Jansen's in het kleinste gehucht? Bij een onvrijwillige opsluiting in de lift is een telefoonboek praktisch om de storingsdienst te vinden - als er tenminste een telefoon in de lift zit en dat zou om veiligheidsredenen moeten- en eindeloos onderhoudend als de hulp lang uitblijft.

Eindeloosheid is een van de thema's in het filosofisch-literaire meesterwerk *Goedel, Escher, Bach* van Hofstadter. Vermengd met muziek en grafiek ontstaan verrassende variaties op wiskundige thema's die op verschillende denkniveau's boeien en verbijsteren. Een boek om herhaaldelijk te lezen met een inhoud die, als een variant op de stelling van Goedel, niet doorgrond kan worden als het begrepen is.

Het is goed om steeds een nog niet gelezen boek bij je te hebben, mochten de omstandigheden je er toe dwingen om je gevangenschap van de dagelijkse agenda op te geven. Voor dat doel kies ik Umberto Eco's *De Slinger van Foucault* in de hoop dat het even boeiend en leerzaam is als *De Naam van de Roos*. De eerste bladzijden beloven veel. Zien we niet enkele thema's van Goedel en Escher terug?

Een vastzittende lift is bij uitstek een voorbeeld van de stelling van Murphy: als er iets fout kan gaan, zal het ook mis gaan, en wel bij voorkeur op het moment dat men dat het minst verwacht en kan gebruiken. Hoopgevend is dat zulke momenten dikwijls het begin zijn van een nieuwe weg van denken, lezen of doen.

Dan de faculteiten. Uit de Van Kleefstraat, de zetel van de medische faculteit werd geen teken van leven ontvangen (lezen ze daar nooit of hebben ze daar geen lift?), evenmin als uit de faculteit de Algemene Wetenschappen, nota bene onze voorpost voor een letterenfaculteit! Van de juristen kregen we de volgende antwoorden:

Faculteitsdirecteur Appie Luermans:

1. Als eerste zou ik nog eens overlezen *De Hoogste tijd* van Harry Mulisch, mij persoonlijk geschonken door Edward Steur bij mijn benoeming na lange tijd tot secretaris van de faculteit der geneeskunde. Dat was de hoogste tijd.

2. Eindelijk zou ik me kunnen gaan verdiepen in de basisbeginselen van het gebruik van de computer. Dus een handboek voor pc-beginners. Ik zal er toch eens aan moeten geloven.

3. Tenslotte mijn favoriet: *Wipneus en Pim en de knuppelmannetjes*. Het eerste boek dat ik ooit las. Tijdens mijn werkperiode aan de RL roept deze titel nog steeds veel associaties op.

Dekaan Job Cohen:

1. *Yes (prime) minister*, omdat ijdelheid, laag-bij-de-gronds-politiek vernuft en behendige bureaucratie daarin zo treffend worden beschreven.

2. *The Bonfire of Vanities* van Tom Wolfe, omdat ik dat nog steeds niet heb gelezen.

3. *Appartementsrecht en de welstands-bepalingen*, omdat dit de enige mogelijkheid lijkt om in Observant nog een klein beetje aandacht te besteden aan het proefschrift van Roel Mertens, die als eerste aio in de juridische faculteit (na drie jaar) is gepromoveerd (bovendien behoorde Roel Mertens tot de eerste lichting juridische studenten van de RL).

Die steek hebben we gevoeld, dus nu over naar de faculteit der Gezondheids-wetenschappen, waar Marius Bassie directeur is:

"Door het toeval word ik gedwongen een leven van meer dan tien dagen in een van de spaarzame liften van de RL te leiden. Ik neem tegenslag luchtig op en aanvaard mijn leefruimte van 3 vierkante meter als een gegeven. De verdeling van de ruimte in een zithoek en een sanitaire hoek is snel gemaakt. Voor de sanitaire stops besluit ik college- en facultaire stukken te benutten die ik bij de betreding van de lift in-mijn bezit had. Veel anders kan ik niet bedenken. Lezen doe ik ze in ieder geval niet. In de inmiddels door mij aangemerkte zithoek tref ik drie ingepakte boeken aan die ik niet uitpak. Alvorens ik besluit de boeken uit te pakken vraag ik mij af welke boeken ik graag zou aantreffen. *De vergaderzaal* van A. Alberts is een van de drie keuzen. Het boek gaat over een man die gedwongen wordt een leven te leiden, dat hij nooit heeft aanvaard. Zijn niet door hem zelf gekozen beroep brengt hem vrijwel dagelijks in aanraking met mensen die tamelijk begierig zaken met elkaar doen, desnoods met het mes op tafel. Die tafel staat in een vergaderzaal waarin ze als

Kerst

Vijf letters voor een periode waarin mensen elkaar bekogelen zoniet aanranden Met denkbeelden van ware utopische aard als: Vrede op aarde en in alle landen (ofsowiets)

De gehele mensheid waant zich in Utopia Om dit me: carnaval te verruilen voor een realistische ja Zo niet ik (of wel)... als ik hier zo zit Voor een niet van echt te onderscheiden kunstkerstboom maat XL uitvoering wit In gedachten terugkerend naar zomaar een stal met zomaar een kind Van het al even onbekende timmermanssechtpaar, Maria en Jozeph Bij deze gedachte verlies ook IK de realistische visie op de hedendaagse Sfeer Om direct weer daarmee geconfronteerd te worden als ik luister naar de woorden die Maria sprak tegen haar kindeke Teer: Om Jou Is Geen Dag Als Ooit Tevoren Om Jou Snijd Ik Mijn Polsen Door.

Kerst en nieuwjaar prettig,

Antoine Geven

directeuren bij elkaar komen uit verschillende motieven: tegen andere groeperingen gerichte samenwerking, bijlegging van geschillen en het uitvechten van hun ruzies. De man die door het toeval in hun midden is geplaatst, blijkt dit bestaan niet te kunnen voortzetten zonder hierdoor tenslotte ernstig gewond te worden. *Iedere bestuurder zou dit boek als verplichte literatuur moeten beschouwen.*

De tweede keuze is Joseph Roth: *Radetzky-marsch*. Het boek houdt zich bezig met de ondergang van de keizerlijke en koninklijke monarchie Oostenrijk-Hongarije. Organisaties kennen eveneens hun bloei en ondergang. *Iedere bestuurder zou dit als verplichte literatuur moeten beschouwen.* Als laatste boek hoop ik aan te treffen de *Verzamelde Gedichten* van J.C. Bloem. Waarom? Lees het gedicht 'Vermaning' en het antwoord is gegeven:

Wat klaagt ge, o zwakke ziel, nu dat de zon gaat dalen?

De dag was lang en heet, en zijn geluk niet veel-

Maar laat den ijdel en hun vege zegeprelen:

Beetren zijn heengegaan, en met een minder deel.

Iedere bestuurder zou dit als verplichte literatuur moeten beschouwen.

En tenslotte de economische faculteit met dekaan *Bram Beek* en directeur *René Verspeek*. Dekaan *Beek* antwoordt:

"Ik hoop in de lift tenminste drie *kinderboeken* aan te treffen. Boeken over Indianen en hun oorlogen met blanke kolonisten, over de ontdekkingsreizen van de zeevaarders (en hun scheepjongens) uit de tijd van de V.O.C. en over de jongenshelden Dik Trom en Pietje Bell.

Graag zou ik nog eens de spanning willen herbeleven, die ik als kind ervaren heb. Het bevrijdende gevoel nieuwe dingen te ontdekken in die grote, onbekende wereld. Een wereld overigens die veilig is afgeschermd door het warme ouderlijk huis. Een wereld ook die voor

een kind vol geheimen zit en ruimte laat voor de dromen van het jongetje dat zich vereenzelvigd met de helden uit die boeken. Een blijde, ongecompliceerde wereld vooral, ontgaan van prietpraat en belangrijkdoenerij. Nog eens door de ogen van toen naar de wereld kijken, ik weet niet of het lukt. Maar wellicht stap ik weliswaar ongeschoren en wel herborren uit de lift. Om mij daarna met de restjes van het Nieuwjaarsfeest te gaan bezatten. Het zijn immers kinderen en dronkaards die de waarheid vertellen.

en directeur Verspeek:

"Opgesloten raken in een lift roept onmiddellijk associaties op met *Zonsopgangen boven zee* van Jeroen Brouwers. Het vooruitzicht van vele dagen doorbrengen in een lift vraagt om *Nooit meer slapen* van W.F. Hermans, de mooiste Nederlandse roman. Ik houd echter niet zo van het herlezen van boeken en ben dan ook blij dat ik *De Schepping: Autobiografie van god* van Franco Ferrucci kan uitlezen. In bijna vierhonderd bladzijden laat de vergeetachtige en aan slapeloosheid lijdende God tweeduizend jaar geschiedenis de revue passeren. Een boek om te herlezen is Louis-Ferdinand Céline's *Reis naar het einde van de nacht* en wel de nieuwe uitgave, waar de zwartgallige roman niet alleen wordt geïllustreerd met de puntjes van Céline maar ook met treffende tekeningen.

Reizen door vreemde landen en vooral exotische culturen is prachtig, maar het lezen van reisverhalen van Paul Theroux, zoals *De grote spoorwegcarroussel*, is nog avontuurlijker. Bovendien doet het ongemak van een overvolle, hete Indiaase treincoupé met weinig ramen je vergeten dat je al tijden in een 'ruime' lift zit.

p.s. Sorry, heren Ritzen en Vredevoogd dat ik Céline en Theroux in vertaling heb gelezen."

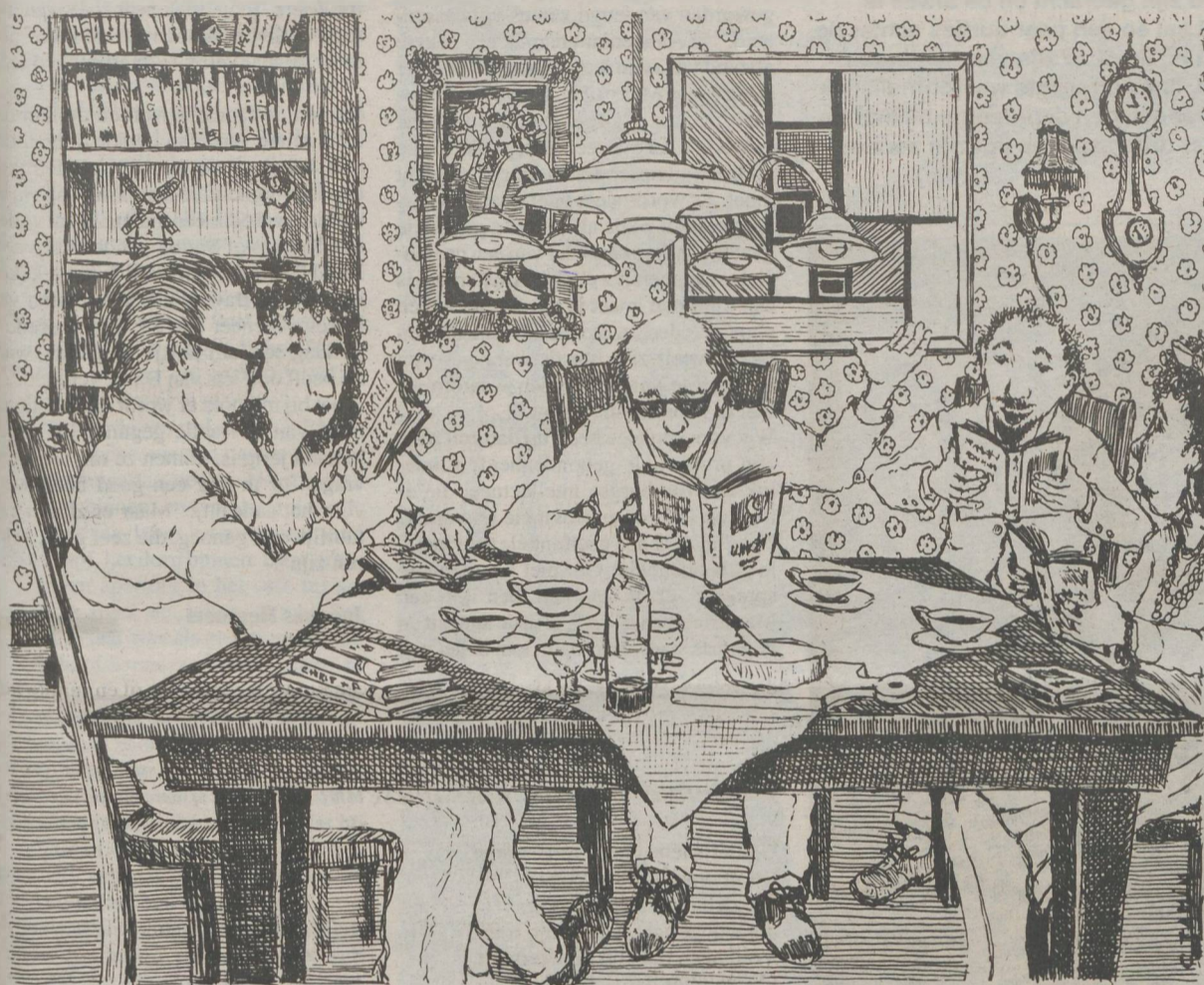
Jacques Herraets

"We tuss
L
Zater
mer i
twaal
gen l
prese
gemie
veerti
uitscl
zit in
zijn a
mer. l
in de
word
van g
dat s
kort l
versit
de cl
neerd
Vos:
febru
bij el
doeld
bleef
er bij
Grote
veert
maak
perso
mere
zijn v
kome
wat h
der pi
vorm
weer
de av
Wat
bespi
'Mon
gram

"We houden niet van geloop met flessen wijn tussendoor, dat stoort"

Lezen in clubverband

"Ik vind dat we nu toch wel eens 'Het Tuinfeest' moeten doen hoor, dat wordt steeds maar uitgesteld. En de concurrentie heeft hem al lang gelezen, we liggen achter". Het pleidooi van Piet aan het eind van de avond mag niet baten. Het lukt niet iedereen om de pil van Konrad ("te dik, te ingewikkeld om snel te doen") gelezen te krijgen vóór de volgende bijeenkomst van de leesclub. Dat een ander soortgelijk gezelschap hem al achter de rug heeft wordt ter kennisgeving aangenomen. Men neemt dus een andere titel van de lijst.

Zaterdagavond negen uur. Een huiskamer in hartje Maastricht. Tien van de twaalf leden van de leesclub (de afwezigen hebben zéér goede redenen) zijn present, vijf vrouwen en vijf mannen. De gemiddelde leeftijd ligt ergens tussen de veertig en de vijftig, met een enkele uitschieter naar boven en beneden. Men zit in een kring; de beschikbare fauteuils zijn aangevuld met stoelen uit de eetkamer. De koffie is net achter de rug, en pas in de eerste pauze zal er iets anders worden geschonken. "We houden niet van geloop met flessen wijn tussendoor, dat stoort", verklaart Truus Vos, sinds kort buiten-universitair lid van de uni-versiteitsraad en een der oprichtsters van de club. "Ja, we zijn zeer gedisciplineerd."

Vos: "Het idee kwam in 1975 op, en in februari '76 zijn we toen voor het eerst bij elkaar geweest. Het was vooral bedoeld om te zorgen dat je aan het lezen bleef. Met werk en kinderen dreigde dat er bij menigeneen bij in te schieten." Grote veranderingen heeft de groep in de veertien jaar die volgden niet doorgemaakt. Een gemiddelde omvang van tien personen is er altijd wel geweest, en het merendeel daarvan is oudgediend. Er zijn wat mensen afgefallen en wat bijgekomen; een enkel huwelijk sneuvelde, wat het (soms tijdelijke) vertrek van een der partners betekende, maar omgekeerd vormde zich uit twee gescheiden stellen weer een nieuw paar, dat sindsdien trouw de avonden bezoekt.

Wat doet men in een leesclub? Men bespreekt literatuur. Deze keer staat 'Monoloog in de bergen' op het programma, een boekje met radioleringen

van Wiel Kusters over de poëzie van Rutger Kopland. "Een uitzondering, we behandelen zelden poëzie", zei Truus van te voren al, toen de afspraak werd gemaakt dat ik een avondje mee zou maken, mits de club het ermee eens was. "En je zult wel denken, hè get, alweer die Kusters; in Maastricht gebeurt ook niks literairs zonder die naam, maar dat is echt toeval."

Er is schriftelijk bewijs om die stelling te staven. Een lange lijst van ruim tachtig gelezen boeken vanaf 1976 toont inderdaad nauwelijks dichtwerk, en ondanks de ruime tegenwoordigheid van veel Nederlandse auteurs inderdaad geen Kusters. Begonnen is met 'De vleespoten van Egypte' van Marnix Gijsen, nummer twee was Anna Blaman met 'Op leven en dood', waarna zowel klassiekers (Marcellus Emants, Nescio) als modernen (Bernlef, Oek de Jong, F.B. Hotz) elkaar afwisselden. Bij de buitenlandse schrijvers blijkt de club een voorliefde voor de grote namen te vertonen: Flaubert, Nabokov, Thomas Mann, Kundera.

Maar deze avond is het dan Kusters geworden, hoewel het eigenlijk vooral over Kopland gaat. Gastvrouw Lenie, op wier voorstel de tekst is gekozen, opent de sessie met de mededeling dat zij en echtgenoot Ad (leraar Nederlands in het voortgezet onderwijs) gezamenlijk de inleiding zullen doen. "Mijn verhaal zal wel niet zo theoretisch onderbouwd zijn als dat van Ad", excuseert ze zich al bij voorbaat enigszins misnoedig. Voorhaar is het al bijna tien jaar geleden dat ze een inleiding heeft gehouden; een strikt sys-

teem van rouleren wordt niet gehanteerd. Wel vereist is de inleiding als zodanig. Meestal valt de eer om die te houden te beurt aan degene die de titel in kwestie heeft gesuggereerd, maar ook dat wil wel eens anders lopen, afhankelijk van tijd en zin. Vaste onderdelen in de inleiding zijn altijd een kort biografietje van de auteur, en waar mogelijk een analyse van het werk, onder andere aan de hand van recensies die je erover te pakken hebt gekregen. "De aanpak en de diepgang verschillen", zegt Truus Vos, "niet iedereen doet het op dezelfde manier. Ad is inderdaad altijd wel grondig, die houdt hele exposés. Bert doet dat ook, en die wil ook altijd inleidingen houden. Dat moet je dus voorkomen."

Na haar schuchtere begin geeft Lenie een gevoelige interpretatie van Kopland, die al meteen een discussie doet ontstaan over de vraag hoe religieus de dichter nou toch eigenlijk wel is. Het debat wordt even later vriendelijk afgekapt, want "anders gaat alles door elkaar lopen" en iedereen komt immers toch nog aan de beurt met zijn visie op het boekje en op een speciaal gedicht.

Bovendien moet Ad, die zich gedurende de avond steeds meer als gespreksleider opwerpt, zijn deel van de inleiding nog houden. Lenie krijgt gelijk: wat volgt is een doorwrocht betoog over de verwantschap van Kopland met Nijhoff en over beider plaats in de vaderlandse twintigste eeuwse literatuurgeschiedenis. Hier spreekt de leraar, zoveel is wel duidelijk. En leraren kijken niet op een monoloogje meer of minder, dus het is al gauw tien uur als Ad weer opkijkt. Pauze, tijd voor de wijn en wat pilsjes. In kleine groepjes

wordt intussen druk verder gepraat over het boekje.

Dan volgt de ronde waarin ieder zijn eigen visie en favoriete gedicht mag toelichten. De volgende in de rij, Bert, is eveneens leraar, zo blijkt: hij geeft economie. De beroepsgroep is niet bepaald ondervetegenwoordigd in de club: er zijn nog twee leraren klassieke talen en een leraar Frans. Tot mijn stijgende verbazing begint Bert het door hem uitgekozen gedicht van Kopland op een aantal punten domweg te herschrijven. Hij vindt het wel mooi, maar het had veel mooier gekund als Kopland 'want' had geschreven waar nu 'maar' staat, en het woordje 'duidelijker' op deze plek, nee, dat is ook niet echt geweldig. "Het gedicht gaat over een landmeter, dus waarom hier niet 'uitgemeten' gebruikt? Dat vind ik veel beter passen."

Het lijkt of ik de enige ben die zich verbaast over dit staaltje van superieure arrogantie, want de rest kijkt welwillend en luistert met aandacht, zonder een spier te vertrekken, hoogstens licht geamuseerd. Maar wanneer we twee stoelen verder zijn begrijp ik het gebrek aan verwondering, als Karien ter inleiding van haar bijdrage meldt "namelijk met een dichter getrouwd te zijn" en ik er nog wat later achterkom dat het hier Bert betreft: Bert is dus naast zijn leraarschap tevens dichter, heeft zelfs al eens gepubliceerd. Hem is het daarom gepermitterd om wat vrijer om te springen met het werk van een 'collega'. Wat ik aanzag voor pedanterie blijkt bij nader inzien eerder spelerei.

Maar het wordt nog spannender. Karien houdt een hartstochtelijk pleidooi voor een concrete interpretatie van de volgende strofe:

"Wie nog op poëzie wacht? Jij niet, jij wacht op de dag dat het echt terugkomt, dat wat je zocht naast je zal liggen en zuchten en kreunen, leven, dat er godverdomme eindelijk eens geen woord poëzie uitkomt."

De laatste twee regels worden met zoveel nadruk en overtuigingskracht uitgesproken dat hier meer aan de hand moet zijn. En warempel, daar valt Kariens opmerking van daarmet op zijn plaats; ze heeft ook een dichter in huis en kent het probleem dus maar al te goed: "Het gaat over een vrouw met een man die altijd maar de poëet uithangt, en weg zijn dan de vroegere gevoelens."

Maar op de erotische implicaties van Koplands woorden voor dit echtpaar gaat niemand verder in. Men luistert aandachtig naar ieders bijdrage, valt elkaar niet in de rede en bezigt ook anderszins een uitermate beschaafde toon. Het is dat de gedichten van Kopland een enkele keer het woordje kut bevatten, dat dus bij het voorlezen niet omzeild kan worden, maar anders was de term gegarandeerd niemand over de lippen gekomen, althans niet daar en toen. "Ja, dat klopt, het is erg beschaafd allemaal", bevestigt Truus Vos naderhand, "we gaan nogal voorzichtig met elkaar om. Als je vindt dat iemand een slechte inleiding houdt zeg je niet dat het klote was, maar stel je vast dat je een of ander puntje een beetje gemist hebt. En dat is ook niet erg, het loopt goed zo."

Toch is er in de geschiedenis van de groep wel eens een echtpaar geweest dat het minder eens was met de onpersoonlijke academische behandeling van de lectuur. Hun voorstel om rechtstreekse verbanden tussen het boek en het leven te leggen en zonder schroom ook erotische onderwerpen groepsgewijs te bespreken, werd echter verworpen, vertelt Truus. Bovenstaand voorbeeld was een schot voor open doel geweest voor het betrokken stel, maar het is te laat: ze hebben de leesclub al lang tabé gezegd. Niet boos, maar ze misten iets.

Hoe goed men verder ook met elkaar omgaat, een echte vriendenkring is deze

leesclub niet. Sommigen zien elkaar wel buiten de avondjes om, maar dat is deels professioneel, omdat men lesgeeft aan dezelfde school bijvoorbeeld. Maar bij elkaar op bezoek als er verjaardagen zijn, nee, dat zit er niet bij.

"Dat doen wij wel", verklaart Frans van Wijmen, hoogleraar gezondheidsrecht en oprichter van de 'concurrent', de andere leesclub die al wel 'Het Tuinfeest' van Konrad gelezen heeft. In 1981 mede door inspiratie van Truus Vos in het leven geroepen, bestaat men nu al weer bijna tien jaar. Het clubje bestaat uit buurtgenoten op Sint Pieter, en groeide uit tot een vriendenkring. Mutaties hebben zich in al die jaren niet voorgedaan. Ze gaan van tijd tot tijd ook gezamenlijk op stap, wandelen met alle kinderen in de Ardennen bijvoorbeeld. En er zijn, naast de vele overeenkomsten met de andere club, nog wel meer verschillen. Zo schroomt de club van Van Wijmen niet om juist wel het persoonlijke element volop de ruimte te geven. "Op onze eerste bijeenkomst stond 'De Avonden' op het programma. Ieder heeft toen zijn of haar relatie met de eigen ouders toegelicht. Of die keer dat er een boek van Marilyn French werd behandeld, een feministe, lokte dat een discussie uit over de opvattingen en vooral het gedrag van de mannen in het gezelschap. Dat soort dingen doen we dus ook."

Maar, benadrukt Frans van Wijmen, het moet niet ontaarden in gewone sociale praat, want daarvoor komen ze niet bij elkaar. Boeken bespreken (bij deze club veel buitenlandse literatuur, zij het meestal wel in Nederlandse vertaling), daar gaat het om. De small talk krijgt pas een kans als het boek van die avond uitgemolken is en de titel voor de volgende keer is vastgesteld. "Maar soms is er wel eens een avond dat het niet lekker gaat, dat je later denkt: dit is niet goed besproken, er zit meer in dit boek. Dat is dan wel een afknapper."

Van niveaueverschil tussen de verschillende leden van het groepje is in het begin wel sprake geweest, bekent Van Wijmen. Een enkeling onder de zwaar academisch opgeleide mannen wilde wel eens wat erg stevig van leer trekken bij de analyse van een boek, waarop vooral in de kring van de echtgenotes de verwijfeling kon toeslaan. "Dat kan ik nooit", luidde het dan. Maar inmiddels is die ongelijkheid allang weggepoetst, meent Van Wijmen, ieder levert zijn bijdrage. En de verschillen in diepgang hangen volgens hem minder samen met intelligentie dan met inlevingsvermogen. Als er dan nog zo nodig verschillen moeten worden aangewezen op dat vlak ziet hij bij de vrouwen meer sensibeleit, meer oog voor literaire karakters en relaties dan bij de mannen. En als een groepslid tegenwoordig nog wat teveel vanuit zijn beroepspraktijk redeneert, wordt hij tijdig teruggefloten.

Streng is men in beide leesclubs, zo blijkt uit de gesprekken. De afgesproken boeken dienen ook werkelijk gelezen te worden, dat is de code. Truus Vos heeft het wel eens bestaan een naar haar oordeel verschrikkelijk boek voortijdig dicht te slaan, maar dat gaf enig gedonder. De afspraak is sindsdien: uitlezen. Maar natuurlijk heeft dat ook een functie. "Als dat niet gebeurt, werkt het demotiverend en is het snel afgelopen met zo'n club", vindt Frans van Wijmen. En uiteindelijk doe je zo iets omdat je het leuk vindt, en eens met iets anders in aanraking komt dan met platgetreden auteurs.

Van Wijmen: "Als je een beroep gaat uitoefenen stolt je belangstelling, dat is mijn ervaring. Je staat stil, blijft in hetzelfde hangen. Zonder deze leesclub was ik bijvoorbeeld nooit aan Japanners als Mishima begonnen, dat weet ik zeker."

Wammes Bos

Ad van Iterson

"Een lichte mate van deviantie wordt me hier wel gegund"

Als 's avonds om tien uur de vier kinderen naar bed zijn gebracht en de afwas is gedaan, heeft Ad van Iterson de keus tussen NOS Laat en een paar uurtjes achter de tekstverwerker. Het wordt meestal het laatste, want hij heeft zo zijn verplichtingen: tien boekbesprekingen per jaar voor Vrij Nederland, links en rechts wat journalistiek werk en het pure proza voor uitgeverij Veen. Vier jaar geleden debuteerde hij met de verhalenbundel "Het geheim van de dichter" en over drie maanden ligt zijn eerste roman "De verborgen man" in de winkels.

"Als ik mijn proefschrift in romanvorm mocht schrijven, zou ik sommige zaken veel scherper kunnen uitdrukken"

Dat is niet het enige boek dat we in 1990 van Ad van Iterson kunnen verwachten. Hij hoopt volgend jaar ook te promoveren op een studie over de sociale gevolgen van de opkomst van het fabriekssysteem in de negentiende eeuw. Als illustratie gebruikt hij de glas- en aardewerkindustrie van Petrus Regout: Hoe slaagde die erin de arbeiders te disciplineren voor het nieuwe productieproces? Bij het bronnenonderzoek stuit Van Iterson vaak op prachtige saillante details, die hem als prozaschrijver aangrijpen, maar die hij voor een wetenschappelijke studie niet kan meenemen. "Ik denk wel eens: als ik mijn proefschrift in romanvorm mocht schrijven, had ik sommige zaken veel scherper kunnen uitdrukken. Ik ben ook van plan om alles wat ik niet voor het proefschrift kan gebruiken in roamnform de wereld in te zenden, een soort Montailou over Maastricht in de negentiende eeuw."

Voor een groot deel is Van Itersons belangstelling voor details ontstaan tijdens zijn sociologiestudie in Amsterdam. "Er bestond een tamelijk grote afkeer van de abstraherende sociologie, die algemeen geldende sociologische wetten probeerde te abstraheren van tijd en plaats. Wij kregen veel meer historisch besef bijgebracht: alles was aan tijd en plaats gebonden. De beschrijving van het decor was heel belangrijk. Ik schrijf in mijn proza altijd precies op waar en wanneer een handeling zich afspeelt. Dat kun je controleren: het klopt altijd." Niet alleen plaats en tijd zijn zeer herkenbaar in de verhalen van Van Iterson. De personages die hij opvoert zijn dat evenzeer. Zijn 'helden' zijn alledaagse mensen, die met gekunstelde kletspraat proberen te communiceren zonder een stap dichterbij elkaar te komen. In de nieuwe roman "De verborgen man",

waarvan we hiernaast een fragment afdrukken, komen personages voor die enkele mensen in het ziekenhuis en de universiteit zullen doen afvragen of zij misschien model hebben gestaan. "Iedere gelijkenis met bestaande personen wordt betreurd", lacht Van Iterson. "Misschien is het gebrek aan fantasie dat ik voor de karakters bestaande personen gebruik of ze samenstel uit delen van mensen die ik ken. Maar het is beslist geen sleutelroman. Ik ben in het nieuwe boek ook een beetje teruggekomen van ironisch realisme dat bij Propria Cures gehanteerd werd. Daar gold de regel: doe maar gewoon, gebruik geen grote woorden en vooral geen metafysica. Zo heb ik mijn verhalen ook geschreven, maar nu kom ik daar een beetje van terug. In het begin dik ik het clichématige gebabbel van de personages nog wel aan, maar aan het eind van het boek zul je zien dat ik hun drama's serieus neem. Die tegenspraak in de karakters moet het

verhaal subtiel maken. Ik heb beslist geen eendimensionale mensen willen opvoeren".

Als een van de redenen voor het verlaten van de ironische afstandelijkheid voert Van Iterson zijn verhuizing van Amsterdam naar Maastricht aan: "Ik ben weer terug in het zuiden, in de broeierige bayou van Nederland, waar de mythologie zich sterker doet gevoelen! Ik heb inmiddels een beetje genoeg van het naïef realisme, ook in mijn sociologische opvattingen. Ik ben weer op weg naar de overkant". De tegenstelling Amsterdam-Maastricht, die in "Het geheim van de dichter" al een belangrijke rol speelde, is ook in het nieuwe boek te vinden. Voor Van Iterson is die tegenstelling het symbool geworden van jeugd versus volwassenheid. "In Amsterdam nam ik een zekere afstand van mijn jeugd, maar nu ik weer terug ben in Maastricht, laat ik de mythes weer voorzichtig toe. Het nieuwe boek gaat ook weer over een Amsterdamse die voor een adviesopdracht naar Maastricht moet. Er wordt weer veel over Amsterdam geluld, zoals altijd in de provincie gebeurt. Iedere bewoner van een provinciale stad heeft het cliché: Amsterdam is een fijne stad, maar ik zou er niet willen wonen. Iedereen die niet in Amsterdam woont voelt zich steeds weer geroepen om zich te verantwoorden waarom hij niet in Amsterdam woont."

Wat voor een idee heeft hij dan zelf over zijn provinciale gebondenheid? Eindelijk een Limburgse intellectueel die er trots op is in deze provincie te wonen? "Nee hoor, ik heb geen enkele provinciale gebondenheid. Om met Couperus te spreken: 'Zo ik iets ben, ben ik een Maastrichtenaar'. Als ik in de auto zit en ik kan de stadsgrens over, kan ik het niet

laten keihard 'Boeren!' uit het raampje te roepen. Ik voel me óf een Sint Pieter naar óf een wereldburger, daar zit niet tussen. Ik denk in het Maastrichts en ik spreek een groot deel van de dag Maastrichts, dat bepaalt een deel van mijn identiteit. Als het hier tegenstond zou ik hier niet kunnen wonen. Toch merk ik aan de mensen dat ik lang ben weg geweest. Ik word op straat aangesproken in het Nederlands, ook door mensen die beter die beter zouden moeten weten. Vooral met carnaval vind ik dat een afschuwelijk ervaring. Maar aan de andere kant voel ik dat er na tien jaar Amsterdam in mij ook iets veranderd is. Als ik op donderdagavond in café Rembrandt sta en er slaat iemand een arm om mij heen: 'jong, kiek neet zoe sjacherij nig', dan voel ik toch dat de kloof niet meer zo makkelijk te overbruggen is."

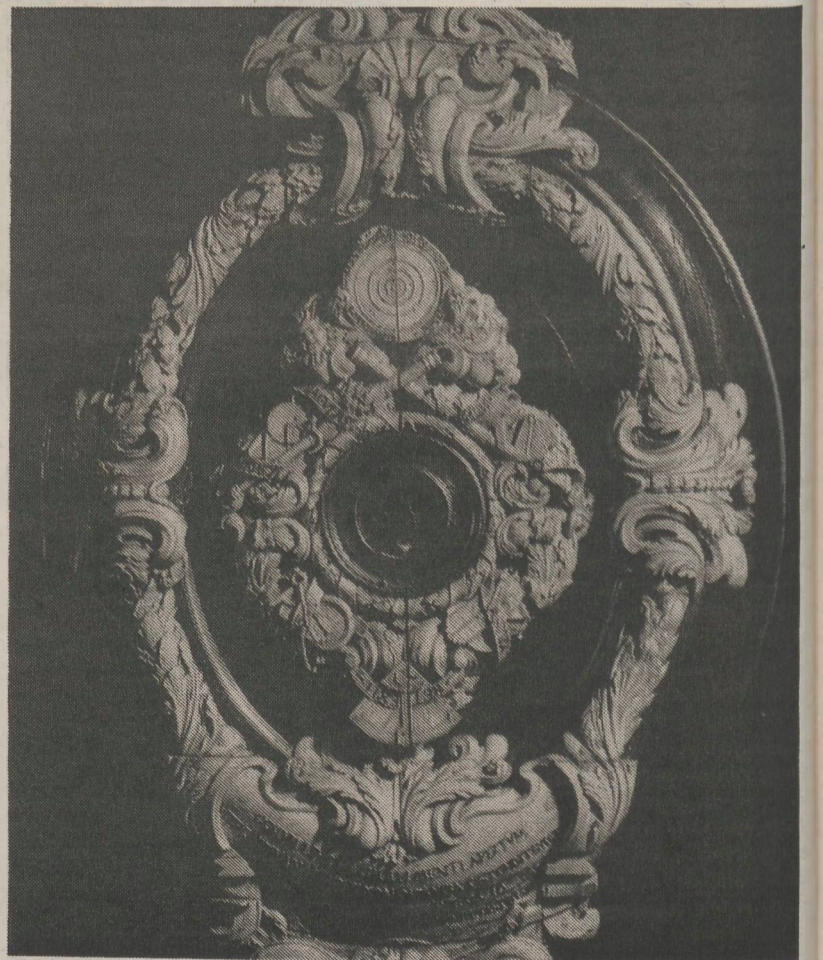
Binnen de faculteit worden de literaire activiteiten van Van Iterson door collega's bekeken als eem te vergoelijken eigenaardigheid. Je laat 's midaags in de cantine wel eens een andere naam vallen dan Keynes of Smith, je noemt bijvoorbeeld Dickens. Dan word ik aangekeken als meneer Bavink uit de verhalen van Nescio: meneer Bavink mag tussen de middag een half uurtje wandelen, want hij heeft ooit iets van Dante vertaald. Zo is het bij mij ook: er wordt mij een lichte mate van deviantie gegund. En als er iemand jarig is, komen ze mij wel eens vragen of ik nog een goed boek weet voor het cadeautje. Maar er zijn er natuurlijk ook genoeg, die zeer goed bekeken zijn".

Jacques Herraets

Florence Wetenschapsmuseum

Galilei's lens in een monstrans: het in ivoor gevatte oog dat zich over sterren boog, omlaag gericht, vanaf zijn trans. Verlangen dat zijn god verteert, glazen vlies dat zich vereert.

Wiel Kusters

Met deze lens, een geschenk van groothertog Ferdinand II, ontdekte Galileo Galilei onder meer de Medici-planetten. In 1677 werd de lens in een ivoren houder geplaatst.

De diensthoofden

(fragment uit de roman "Een verborgen man" van Ad van Iterson, die in maart 1990 verschijnt bij uitgeverij Veen)

Korte inhoud van het voorafgaande:

Tony van Staveren is organisatie-adviseur en veertig jaar oud. In de vroege jaren zestig al, toen ze op het Barlaeusgymnasium zat, leerde ze de driehonderd interessante mannen van Nederland kennen. Met geen van hen is het echter iets geworden, moest ze aan het begin van de jaren tachtig constateren. Ze had niet goed op haar geluk gelet. Haar hoop raakte gevestigd op een verborgen man. Iemand uit de provincie, die de openbaarheid schuwt, maar toch even sprankelend is als de beroemde mannen van het Leidseplein.

Eind 1989 krijgt ze de opdracht een aantal ondersteunende diensten van het Maastrichts Academisch Ziekenhuis dor te lichten. Door de komst van Tony van Staveren zal het leven van de drie mannen en twee vrouwen die de Dienst Interne Informatie (diensthoofd Hubert, beoogd chef de bureau Mariëlle, bedrijfsjournalist Jos, fotograaf Willy en patiëntenbibliotheekbeheerster Fien) een dramatische wending nemen.

'Privé-aangelegenheden,' zei Mariëlle, die met een papieren zakdoekje haar schoenen stond schoon te maken. 'En dan het liefst over je weet wel, seks. Hè Hubert, hè Jos?'
Hubert en Jos lachten.
Fien, die nog geen woord had gezegd sinds ze uit Huberts auto was gestapt, zelfs niet tijdens de klim, lachte ook, maar niet om de manier waarop Mariëlle het had gezegd.

Willy, tien meter vooruitgelopen, draaide zich op zijn hakken om en maakte een foto van het gezelschap.
'In godsnaam, Willy, schei daarmee uit,' zei Fien. 'Dat is afschuwelijk irritant.'
'Betrap,' lachte Willy en wees met zijn duim naar Fien.
Hij boog zijn hoofd weer naar de zoekster en liep in die houding naar een boomstam toe.

'Hoezo seks?' zei Hubert.
'Je weet toch wel wat seks is,' zei Mariëlle.
'Nu je het me zo recht op de man af vraagt: nee, dat weet ik niet,' zei Hubert.
'Is seks iets van het lichaam of van de geest?'
'Hoe bedoel je dat nu weer?' zei Mariëlle. 'Van het lichaam natuurlijk. Al moet de geest wel meehelpten. Als je niet in de stemming bent...'

Bij het politiebureau sloeg Hubert rechtsaf, richting Sint-Pietersberg. Hij wrikte aan het achteruitkijkspiegeltje, constateerde dat Jos hem nog steeds volgde en begon *Take five* van Dave Brubeck te pomppommen.
Hubert parkeerde zijn R'4 aan de zoom van het ENCI-bos, met de neus onder de boomtakken. Een paar seconden later verscheen de Dahaitu Cuore van Jos vlak langs zij.
Het was gaan motregen.
Jos draaide zijn raampje open en riep: 'Wat doen we? Meteen maar doorrijden naar datzelfde café in Canne?'
'Ben je gek?' antwoordde Hubert kwaad. 'We wandelen van hier af. Beschouw dit gerust als een dienstbevel.'
Toen ze allemaal waren uitgestapt, ging Hubert bij Tony staan en verduidelijkte haar dat hij zeer gehecht was aan de wandeling van het ENCI-bos naar Canne. De eelust werd erdoor gestimuleerd, maar, veel belangrijker, het was ook een voortreffelijke gelegenheid om de geest uit te laten. Jawel, de geest uitlaten. Een goed socratisch gesprek. Een spel van vraag en antwoord. En langs een vaste route - net zoals Socrates dat altijd had gedaan: van Athene naar Piraeus en terug. En in het juiste tempo. Dat wil zeggen: wandeltempo. Snel genoeg om het idee van voortgang te behouden en langzaam genoeg om niet afgeleid te worden door wat er te zien viel.
De route voerde een stuk door het ENCI-bos, vervolgens, via een paadje over de hei, onderlangs naar de Duivelsgrot, even daar naar binnen, en ten slotte door de akkers omlaag, langs het grenspaaltje en het kerkhof, het dorp binnen. Daar dronken ze een aperitief in het café bij het bruggetje over de Jeker. Omdat het meestal al laat was als ze het restaurant aan de hoofdstraat verlieten, liepen ze over de geasfalteerde Mergelweg terug. Hubert gebaarde de anderen hem te volgen langs de zoom. Hij greep de eerste mogelijkheid aan om tussen de bomen door recht naar boven te steken, waar het wandelpad liep. In een oogwenk was hij er. Hij deed Mariëlle denken aan haar broer, die vroeger een held was op de bewegende trap van de *cake-walk*.
Hubert had zijn rechtersoet op een afgezaagde boomstam geplaatst. Met een opgewekt gezicht stond hij de anderen op te wachten, die zich van tak naar tak omhoog probeerden te hijsen, terwijl hun benen onder hun lichaam weggleeden over de natte, plakkerige bladeren.
'Niet boos zijn. Ik wilde je er even kennis mee laten maken,' zei Hubert tegen Tony, toen iedereen eindelijk boven was. 'Tot de ongemakken van Limburg behoren niet alleen de Limburgers, maar ook de natuur. Je kunt hier nog geen honderd meter over vlak terrein lopen. Het is allemaal bergop-bergaf. Alles bevindt zich of boven je of beneden je. Ook de mensen - niemand op gelijke hoogte. Maar zelfs met die eenzaamheid leer je op den duur leven.'
'Nou, nou,' zei Willy, terwijl hij door de zoekster van zijn box keek.
'Hubert probeert ons uit onze tent te lokken,' zei Jos tegen Tony. 'Dat is een vast onderdeel van het programma. Zo begint hij altijd hierboven in het bos, in de hoop dat er discussie komt. In de grot krijgen we dan een mini-college, waarin hij de discussie in een filosofisch kader zet, en tegen de tijd dat we Canne binnenlopen, vergaan we van de dorst. De baas zelf nog het meest.'
'Juist,' zei Hubert. 'Maar Tony,' ging hij verder, 'jij wou dus weten of het waar was dat Ronald en Nancy Reagan verzot zijn op Maastrichtse pralines. Waarom wil je dat weten? Welk belang heb je bij die kennis?'
Tony gebaarde dat ze er niet zo veel voor voelde deze richting in te slaan. In plaats daarvan stelde ze zelf een vraag: 'Gaan jullie discussies puur over het werk of praten jullie ook over privé-aangelegenheden?'

'Ik weet het niet,' ging Hubert verder. 'Is de fantasie een hulpmiddel bij de lustbevrediging, of is het juist andersom: bevredigt men zijn lusten om de fantasie te kunnen prikkelen? Waar is het de mens om te doen? Een spiercontractie? Of het oproepen van een fantasmagorie van situaties, handelingen, houdingen?'
Via een draaihek hadden ze het paadje bereikt dat over kalkgrasland en tussen opschietend geboomte naar de Duivelsgrot leidt.

De Duivelsgrot, legde Hubert aan Tony uit, was de benaming voor een onderaardse mergelgroeve, die slechts uit een paar gangen bestond. De slechte kwaliteit van de mergelsteen had de blokbrekers waarschijnlijk doen besluiten niet verder te graven. Hubert ging in het midden van de hoge ingang staan. Hij schopte een leeg blikje cola naar de zijkant en vroeg de anderen dichterbij te komen.

Mariëlle kwam hier niet graag. Toen ze twaalf jaar was, wandelde ze een keer met haar ouders en haar broertje van het Albertkanaal terug naar Maastricht. Het liep al tegen zessen, maar ach, het was vakantie, hartje augustus. Haar vader besloot eveneens het pad onderlangs de Duivelsgrot te nemen. Hij maakte deze omweg om haar broertje te plagen. Die was doodsbenuwd dat de duivel, die daar immers woonde, zijn harige arm uit de grot zou steken. Mariëlle kende die angst niet meer.

Op het moment dat ze de ingang passeerden, kwam er een meisje naar buiten gerend. Ze gilte afgrijselijk. Ze had alleen een onderbroekje aan. Een blauw onderbroekje. Dat meisje was niet veel ouder dan zij.

Hubert draaide zich om, zijn rug naar buiten gericht.

'De grot van Plato,' zei hij. 'Zien jullie mijn erotische fantasmagorie daarachter op de klamme wand? Het is slechts de schaduw van een idee dat zich achter ons bevindt, maar dat we niet kunnen zien omdat we ons niet kunnen omdraaien.'
Jos was een stukje de groeve ingelopen. 'En dat idee is die spiercontractie,' klonk Jos' stem vanuit het halfduister. 'Of mag dat niet van Plato?'

'Het is een idee,' zei Hubert en trok zijn mond in zijn chimpanseegrijns, hoewel hij wist dat niemand dat kon zien.
'Woordspeling,' klonk het opnieuw vanuit het duister. 'Altijd zwak.'

Mariëlle, Fien en Willy waren buiten blijven staan, maar Tony was eveneens verder naar binnen gelopen. In tegenstelling tot Jos had zij de gang rechts genomen, die wat verder doorliep. Na zeven, acht meter en een bocht naar links zag ze niets meer. Ze haalde diep adem. Het rook naar verbrand hout. Ze strekte haar hand uit naar waar de muur moest zijn. Haar vingertoppen raakten de natte, zachte mergelsteen. Ze wreef ze van links naar rechts en bracht ze naar haar lippen.

Een paar jaar geleden had ze bij een vriendin een aflevering van een Engelse televisieserie gezien. Het ging over India, in de nadagen van de Britse overheersing. Er speelde een jonge vrouw in mee die grote indruk op haar maakte. De vrouw wierp op een gegeven moment haar hoofd in haar nek en hief een jammerklacht aan over het land waarvan ze zoveel hield: India, oh India. Ze deed dat in een vreemde mengeling van verkramptheid en gratie. Ontroerend, maar ook angstaanjagend.

Tony proefde de korrels mergel op haar vingertoppen.

'Limburg, oh Limburg,' zei ze zacht, maar moest er meteen ook om glimlachen.

Toen werd ze geroepen. Tijd om verder te gaan.

Tijdens het laatste stuk van de wandeling en ook in het café bij het bruggetje over de Jeker was iedereen opvallend zwijzaam. Ook Hubert zei niet veel. Maar in het restaura-

Drie keer is scheepsrecht

Eigenlijk staat zijn literaire loopbaan op dit moment een beetje stil. Jos Kleinjans vond nog geen nieuwe uitgever voor zijn jongste roman "Vendetta herschreven". Misschien heeft dat te maken met de curieuze manier, waarop hij zich toegang verschaft tot de vaderlandse letteren.

Jos Kleinjans: te weinig publiciteit gekregen (foto Franco Gori)

rant wachtte hem een verrassing die hem op slag zijn animo teruggaf. Achterin, in de zaal voor grotere gezelschappen, waar ook het drumstel en de synthesizer stonden, zaten bijna alle diensthoofden van de universiteit. Sinds de academisering van het MAZ waren zij de diensthoofden van het ziekenhuis collega's geworden.

'Dame, heren, dit doet mij genoeg,' zei hij.

Hubert aarzelde.

'Gaan jullie vast zitten. Ik kom zo,' zei hij tegen Mariëlle, Jos, Fien en Willy. Hij wees naar de lange tafel aan de andere kant van de zaal, in het verlengde van die waaraan de diensthoofden zaten. Tony nam hij echter bij de bovenarm en vroeg haar even mee te komen.

'Mag ik even jullie aandacht?' zei Hubert tegen de diensthoofden. 'Dit is Tony van Staveren, een naam die bij jullie wel een belletje zal doen rinkelen. We hebben Tony weten te verlokken bij ons in het ziekenhuis een kijkje te komen nemen in de keuken van de stafdiensten. En mijn dienst Interne Info mag zich extra gelukkig prijzen, want ze is bij ons begonnen.'

Het gezelschap aan de tafel knikte Tony toe.

'Ik ben blij dat we in een tijd leven waarin het weer mag worden gezegd: Tony van Staveren is een van de besten op haar vakgebied,' ging Hubert verder. 'Wie van jullie heeft haar magnifieke artikel gelezen in het zomernummer van *Mens, Organisatie en Maatschappij*?'

'Over dat een organisatie-adviseur ook zijn gevoelens moet laten meewegen in zijn werk?' zei het hoofd van de afdeling Algemene en Juridische Zaken.

'Dat had je niet gedacht, hè Tony?' riep Hubert uitbundig. 'Dat je in een dorp in de provincie Belgisch-Limburg lezers van je werk kunt ontmoeten.'

'Ik weet niet of het de manier is om het organisatie-advieswerk uit het slop te halen,' ging de vrouw van Algemene en Juridische Zaken verder.

'Werk u niet bij Klynveld Bosboom Hegener?' vroeg iemand anders.

'Tony werkt voor een ander gerenomeerd adviesbureau,' antwoordde Hubert en ging zitten.

'Berenschot?'

'Nee, ik werk bij een kleiner bureau. Proadvice in Amsterdam,' zei Tony.

'Proadvice?' zei het hoofd van de afdeling Financiële Zaken. 'Wacht, ik weet het weer! Die slogan... 'Adviseren na participeren.' Jee, zeg.' Hij boog zich voorover naar zijn buurman twee plaatsen rechts van hem. 'Kun je je dat nog herinneren, Klaas? 'Adviseren na participeren'? Hoe fantastisch we dat vonden?'

'Those were the days, my friend,' zei Klaas.

Hubert wees Tony op de vrije stoel tegenover hem, maar ze bleef staan.

'In Amsterdam op de gracht werken en dan tussen de middag een broodje eitomaat en een broodje halfom halen bij Dobbelman, dat is mijn definitie van geluk,' zei het hoofd van het bureau Studentenzaken.

'Of een kroketje bij Kwekkeboom,' lachte het hoofd Personele Zaken. 'Nee,' corrigeerde hij zichzelf, 'even de Pijp inlopen en op de Albert Cuypermarkt staande aan de kraam een maatje met wat zuur eten!'

'Hoor de zendelingen klagen,' zei Jos aan de andere tafel. 'Wat een heimwee naar de beschaafde wereld.'

'Hoe zijn die nu hier terechtgekomen? Uitgerekend in deze achterlijke Belgische kitschtent!' zei Fien daarop.

'Weet je dan niet dat dit restaurant geweldig in de mode is bij de nieuwe import?' zei Jos. 'Dat is het tegenstrijdige. De hele dag zitten ze tegen elkaar te kankeren hoe ondraaglijk het leven in de provincie is - vooral déze provincie, Limbabwe - , maar tegelijkertijd stropen ze hier stad en land af op zoek naar karakteristieke restauranten, cafés, winkels, feesten, evenementen en weet ik veel. Alles wat maar anders is dan in hun eigen Randstad. Zoals je ziet is het al zo erg met ze geworden dat ze het in België menen te moeten zoeken. Frieten eten met een soepbord vol sla ernaast, fluitjes Brands Up op zondagmorgen, zitting nemen in het bestuur van de schutterij of in de Raad van Elf van de carnavalsvereniging. Ze doen tegenover elkaar alsof ze het zich moeten laten aanleunen, maar in hun hart vinden ze het geweldig. Je mag van de oude import zeggen wat je wilt - dat ze hard en arrogant waren - maar ze verlaagden zich niet. Ze wisten hun plaats. Aangeschoten meelopen in de carnavalsoptocht, zoiets deed een mijningenieur niet.'

De eigenaar kwam de bestelling opnemen.

Tony liep naar de andere kant van de zaal en ging naast Mariëlle zitten, maar Hubert zei tegen hem: 'Ach meneer Keeris, kunt u mijn *steak au poivre* even aan deze tafel brengen?' en tegen Tony, Mariëlle, Jos, Fien en Willy: 'Momentje, ik kom zo. Begin maar vast.'

Maar Hubert kwam pas toen Willy was opgestaan en zonder naar links of naar rechts te kijken naar buiten ging.

'Is hij kwaad?' vroeg Hubert.

'Nee, Willy is niet kwaad op je, Hubert,' zei Mariëlle. Hij zei alleen dat hij naar Maastricht ging lopen.

'Hij is niet kwaad op papa? Mooi.'

Ad van Iterson

Spectrum

Na vijf avonturen van de hardgekookte private eye Martin Rasker hielden de auteurs het in 1985 voor gezien. Naast zijn promotie-onderzoek aan de RL zag Jos Kleinjans intussen kans aan een roman te beginnen. Hij wilde de wat serieuzere kant van het schrijven ontdekken en had er behoefte aan om, naast slopende dagen in het laboratorium, creatief bezig te zijn.

'Het Acces van Meijel', een roman over de Tweede Wereldoorlog, kwam eind 1984, begin 1985 tot stand. Joost Bloemsmma, de uitgever die hij kende van Bruna (Zwarte Beertjes-reeks) was inmiddels naar uitgeverij Het Spectrum vertrokken. Daar kon Kleinjans zijn roman onderbrengen. Hij had er echter niet bij stil gestaan dat er in 1985 een ware hausse aan oorlogsboeken zou verschijnen. In overleg met de uitgever werd de verschijningsdatum uitgesteld tot 1987. Het boek kreeg niet erg veel respons.

Kleinjans is nog steeds teleurgesteld over de grootse literaire plannen van zijn uitgever en - in schrille tegenstelling - het gebrek aan reclame en publiciteit. Afspraak was dat de auteur in 1987 het manuscript van zijn volgende roman zou inleveren. "Vendetta herschreven" zou dat jaar nog verschijnen, vóór "Het Acces van Meijel". Maar dat liep heel anders, vertelt Jos Kleinjans: "Het boek is in productie genomen, zoals dat normaal gaat: persmateriaal, een omslagontwerp en een bericht aan de boekhandel. Ik heb ook een voorschot gehad. Maar het boek werd tenslotte niet uitgegeven. Men zag er niets in, ondanks de geïnvesteerde kosten. En nu ligt het typoscript bij de Bezige Bij, wie weet verschijnt het daar in 1990."

Glamour en glitter

Kleinjans is tegenwoordig sterk betrokken bij het project milieugezondheid. Werk en gezin maken het hem nauwelijks meer mogelijk te schrijven. Hij had zich voorgenomen drie boeken te maken in het literaire genre, om te ontdekken of hij een schrijver is. Maar of dat er allemaal nog van zal komen... Zijn motivatie was erkenning, je naam in druk zien. Dat heeft hij nu wel gezien. Schrijven blijkt hard werken te zijn; geen glamour en glitter.

Een derde roman, over de carnavalsopstand van 1932 in Sittard, is half klaar. Maar de schrijver twijfelt nu over deze vorm faction (een combinatie van fictie en feiten).

Jos Kleinjans bezint zich nu op een ander derde boek, hij zoekt naar inspiratie.

Peter Winkels

Vendetta: scène 1 (fragment)

Augustus 1983

Ext-een weg langs een rivier-dag

Een nevelige morgen, de zon is juist op. De lokatie is een B-weg die in een scherpe bocht van de rivier wegdraait. De camera vangt een egel die vanonder een lage heester in de berm tevoorschijn komt en het asfalt opschuift. Het dier loopt de weg over en verdwijnt daar tussen het hoogstaand onkruid. Even verderop verschijnt de egel weer en trippelt opnieuw over de straatweg, langs zwarte remsporen die duidelijk op het asfalt zichtbaar zijn. De camera volgt de sporen en komt bij een politieagent die er op zijn hurken naast zit en met een meetlint in de weer is. De politieagent ziet het dier naderen.

Agent 1: Zo jongen, kom je ook eens kijken? Het is anders geen poreem hier.

De egel schrikt van de stem en duikt razendsnel het kreupelhout in. De camera geeft nu een totaal. Op de weg staan twee politiebusjes met traag zwenkend zwaailicht. Net voor de bocht staat een personenauto, het linkerportier wijd open, haaks in de berm geparkeerd. Een man, drijfnat en gehuld in een deken, wordt door de tweede politiemann naar een van de busjes geleid.

Man: (klappertandend) Ik kreeg dat klote-portier niet open. Je zien geen bal beneden.

Agent 2: (op geruststellende toon) De duiker knapt dat wel op.

Man: Nog een geluk dat ik dat bakkie in mijn auto heb. Anders waren jullie voorlopig niet hier geweest. Godverdoemd, ik heb het koud....Als ik nou tenminste dat portier had opengekrengen.

Agent 2: Rustig maar, je hebt gedaan wat je kon.

Jos Kleinjans

Nieuwe intimiteit

Bij flakkerend kaarslicht bekenden de geliefden elkaar verlegen blozend hun pin-code.

Opgevallen

Het begint ons steeds meer op te vallen, dat auto's zonder typeplaatje ook geen verkeersregels lijken te kennen.

B. Dekkers
W. van Olffen

A point érotique

schatting minstens een gulden of vijfhonderd. De suggestie om de vrouwelijke gast per limousine te laten afhalen past in het beeld van ouderwetse, eenzijdige en kostbare galanterie die de bottom line van het hele blad vormt. Daaraan veranderen op het eerste gezicht liberale (in de Amerikaanse betekenis) details zoals een paar christenkritische artikelen in dit blanke blad niets. Het is nu moeilijk voorstelbaar dat Playboy 30 jaar geleden revolutionair gevonden werd, en voor Amerika en de Amerikanen net zoets betekende als de NVSH in Nederland.

De advertentie-afdeling, achter in het blad, heeft altijd een onweerstaanbare aantrekkingskracht op me uitgeoefend omdat er volstrekt nutteloze en peperdure maar prachtige snuisterijen in stonden. Nu is die sectie gedecimeerd en gedemocratiseerd - een verarming. Leuk is wel dat de rubriek informatie geeft over de laatste stand van zaken in de campagne om autoradiodieven een slag voor te zijn. Het laatste nieuwtje op dat gebied is een zwarte doos waaruit w.nordelijke draadjes in een aantal kleuren bungelen en die je over de radio heen schuift. Met 12 dollar inderdaad goedkoper dan een nieuwe radio. En het lijkt mij iets gemakkelijker dan het daadwerkelijk demonteren ervan, wat ik doe wanneer ik een risicovolle stad bezoek. Maar wat moet je verzinnen als de dieven aan deze truc gewend zijn? Ik voorstel dat de volgende stap is dat je je radio gewoon zichtbaar in de auto laat zitten, dan denken ze dat het zo'n ding van 12 dollar is.

Playboy Europa

De Nederlandse Playboy (7,50) bevat voor het merendeel bijdragen die uit oudere Amerikaanse afleveringen zijn overgenomen, zoals het interview met Rolling Stone Keith Richards. Behalve de advertenties zijn er weinig originele Hollandse onderdelen: een wel heel kort verhaal van Heere Heeresma, het dagboek dat Thom Hoffman tijdens het maken van de film *De Avonden* schreef, het met foto's geïllustreerde verhaal over hoe Lucie Visser via David Hamilton en na veel afzien fotomodel werd, en een

enigszins verouderde lijst met de 25 beste restaurants van Nederland die uit Lekker 89 is overgenomen. Hans Auer staat op de lijst van medewerkers, maar had hij niet uit Lekker 90 kunnen auto-plagiëren? Een afknapper is dat de centerfold dame een Amerikaanse is.

De Duitse variant van het internationale Playboy bouw pakket (12,-) heeft wel een pronkprykkelpop van eigen bodem, en zo hoort het ook. Het grootste verschil met de twee andere Playboys zit hem eigenlijk alleen in de lijst met redacteurs. Die bevat een Herr Doktor, de literatuurredacteur: this is Germany. Het verhaal van de minnares van Jack Nicholson is een doublure met de Amerikaanse versie. Verder een verhaal over de pogingen van de Duitse verslaggever om een interview met Fellini te maken tijdens het draaien van zijn nieuwste film. Dat lukt niet, maar we leren wel dat Fellini de beste invallen krijgt tijdens een goede maaltijd. Een dergelijke informatie zou voor mij aanleiding zijn om de kok te gaan interviewen, maar op dat idee is de reporter niet gekomen.

De Nederlandse en Duitse dochters onderscheiden zich van het Amerikaanse moederblad doordat ze beide een paar naaktfoto's van hoog artistiek gehalte bevatten. De andere zijn niet lelijk, maar gewoon, doorsnee. Wat alle Playboys, ongeacht hun nationaliteit, wel met elkaar gemeen hebben, is de Telegraafopmaak. Die dwingt je om het vervolg van een artikel door het hele blad op te sporen. Dat valt niet mee, want de vele tussenliggende fotopagina's zijn niet van een nummer voorzien. Je vraagt je af of de resulterende verlenging van de leestijd en de omwegen langs allerlei advertenties opzet zijn, net zoals je in een supermarkt sluw langs artikelen geleid wordt die je anders geen blik waardig zou keuren.

Penthouse

De stationscollectie omvatte maar liefst vier verschillende decembernummers van Penthouse, het blad dat sinds jaar en dag Playboy probeert te beconcurreren. De Amerikaanse editie (18,90) is de

dikste. Een van de omslagverhalen gaat over de pogingen van de Amerikaanse marine om de held van het slagschip Iowa, waarvan in april een geschutstoren explodeerde, zwart te maken. Hij zette zijn leven herhaaldelijk op het spel om het schip te behouden en eventuele overlevenden te helpen ontsnappen, en daarvoor heeft de president hem persoonlijk geprezen. Toch heeft volgens dit verhaal de inlichtingendienst van de marine door haar intimidierende gewroet in 's mans verleden en de suggestie van een homofiele relatie met een matroos die bij de explosie het leven liet de reputatie van de voormalige held kapot gemaakt. Het beeld dat hier geschetst wordt bevestigt mijn vooroordeel dat de Amerikaanse strijdmacht een der slechtste ter wereld is.

Net als Playboy-VS heeft dit blad een artikel waarin de Amerikaanse vrijheidslievendheid centraal staat. Hier wordt zij gebruikt als argument tegen de aansporing van Big Brother Bush om gebruikers en handelaren van drugs in de eigen omgeving te verklikken. Een ander artikel schildert Bush' oorlog tegen drugs af als een financiële catastrofe. Is dit maatschappijkritiek op zijn Amerikaans of een complot van drugs-handelaren? Xaviera Hollander preekt in haar vaste adviesrubriek een nieuwe nationale sexuelle revolutie. Na een cliënt streng te hebben onderhouden over het feit dat hij een typisch product van zijn tijd en bovendien een warhoofd is, raadt zij hem aan om niet alleen zijn eigen attitudes op sexgebied te veranderen, maar ook de nationale attitudes en zijn houding daartegenover. (In Amerika is ongeveer het ergste waarvan je iemand kunt beschuldigen dat hij een "attitude problem" of kortweg "attitude" heeft.) Zoniet, dan zullen blijvende en volkomen impotentie zijn deel zijn. Haar ervaring is dat de moderne man homofiel of impotent is. We lezen ook dat Nederlandse jongens te weinig belangstelling voor sex hebben en veel te veel zeuren over het uiterlijk van vrouwen, dat niet gauw naar hun zin is.

Een artistiek onderdeel schijnt een must te zijn voor een decemberaflevering. In het geval van Penthouse een verhaal uit de tweede hand over Michael Bennett, geestelijk vader van Chorus Line, een van de meest succesrijke musicals aller

tijden. Maar het succes brengt hem niets dan ellende, eindigend met zijn dood aan AIDS. Verder artikelen over de mafia en de jaren negentig. Net als bij de andere geschreven bijdragen ligt het peil onder dat van Playboy. Maar de foto's in Penthouse zijn bijna van hetzelfde middelmatige artistieke niveau als van Playboy. Het blad loopt echter in die zin achter dat het vrouwelijk geslachtsdeel nadrukkelijk getoond wordt. In een foto-enscenering van een lesbisch trio wordt dat bovendien uitgebreid oraal en digitaal beroerd. Die fase heeft Playboy achter zich. De lange lijst met foto-advertenties voor sexlijnen achterin het blad bevestigen de indruk dat het hier allemaal wat ordinaarder toegaat dan bij Playboy.

Penthouse Europa

De Nederlandse Penthouse (7,50) heeft een tamelijk hoog nationaal gehalte, waaronder een interview met Ronald Koeman, en een fotoreportage met uitklapfoto van Diana Meulbroek, die meespeelt in de film *De Avonden*. Dat boek en de film zijn blijkbaar een belangrijke bron van materiaal voor de erotiserende bladen op de Nederlandse markt. Penthouse knoopt aan de foto's de commentaren van een aantal Nederlandse auteurs vast. Voorts bevat dit blad behalve korte verhalen de financieel-economische beschouwing van vast medewerker Rienk Kamer en een bespreking van erotische videobanden. Liefhebbers van het voormalige stripblad *Tante Lenie* wanen zich weer in de jaren zeventig bij het lezen van de strip van De Kort en Schreurs. Wat foto's betreft scoort de Nederlandse Penthouse lager op de VE-schaal (vaginale exposureschaal, die meet hoe vaak en intensief het vrouwelijk geslachtdeel getoond en/of beroerd wordt) dan de Amerikaanse. De foto's zijn wat meer op een totaalindruk gericht, hetgeen de esthetiek ten goede komt. Als ik had moeten kiezen, had ik de Nederlandse versie genomen. Voor minder dan de helft van de prijs heb je een aardiger blad.

De Engelse Penthouse (16,50) scoort op de VE-schaal tussen de Nederlandse en de Amerikaanse Penthouse in. Het blad heeft verder weinig literaire pretenties, en kondigt op de omslag dan ook eerlijk 132 bladzijden met meisjes aan. Hoewel vakkundig gemaakt, getuigen de foto's van weinig moeite om er iets moois van te maken. Het onderwerp en niet de presentatie staat centraal. Het informatie van het blad zit hem alleen in de advertenties voor sexlijnen.

Een nieuwe loot aan de Engelse Penthouse-stam is Penthouse Car Girls (16,50). Dat biedt foto's van mooie auto's en vrouwen in pikante lingerie. Zeer lage VE-score. Bij de foto's staan verhalen, maar alleen over de auto's; de vrouwen hebben dezelfde functie als op de auto-RAI. Wel informatief, maar toch niet het soort informatie waar ik genoeg aan zou hebben om te kunnen kiezen tussen een Audi Quattro Phenix (cabriolet) en een Lamborghini Countach. Trouwens, als dit de catalogus was, zou ik een Aston Martin DB5 nemen. Geen advertenties van autodealers, wel van sexlijnen.

Party Girls en Mayfair

Die zijn ook te vinden in het Engelse Party Girls (17,-). Veel Engelse lol van het knickerstype, en het hoeft dan ook niet te verbazen dat de VE-score hoog is. De omslag belooft meer dan 200 blote

meisjes, en op een uitzondering na (een erotisch verhaal) bestaat de tekst geheel uit beknopt commentaar bij de foto's. Dat is niet erg accuraat, want de tattooage die bij kleine Susie vermeld worden is nergens op haar lijf te zien. Verder valt er over dit blad niet veel meer op te merken dan dat er nogal veel met heel grote borsten gemanipuleerd wordt. Vooral Big Lou en Donna hebben hier een handje van.

Met dit tijdschrift komen we in de lagere regionen van de professionaliteit terecht: het toont ingestuurde amateurblootfoto's. Net als bij Veronica's Pin Up Club maakt dit de kijker ervan bewust dat zowel het poseren als het maken van opnames vakwerk is.

Ook Engels is Mayfair (13,75). De ondertitel Entertainment for Men doet terecht vermoeden dat er niet alleen blootfoto's aan te treffen zijn. Artikelen over de geschiedenis van de Jensen autofabriek en over wijn bevestigen dat. Het typisch Engelse aan dit mannenblad is dat het zo duidelijk appelleert aan de jongensjaren. Zo bevat het een (overigens niet erg precies) verhaal over de schepper van kostschooljongen Billy Turf. Het schijnt dat deze Charles Hamilton onder vele pseudoniemen zoveel geschreven heeft dat hij in het Guinness Book of Records is opgenomen. U vindt er verder een artikel met foto's over de matchbox autootjes van Lesney. Als ik lees hoeveel de oude modellen nu voor de verzamelaar waard zijn, krijg ik spijt dat ik ze ooit heb weggedaan. Het blad scoort betrekkelijk laag op de VE-schaal.

High Society en Hustler

Hoe anders is het met High Society gesteld. Dit geheel Nederlandse blad, met de voor dit soort bladen in Nederland geldende eenheidsprijs van 7,50, scoort behalve op die schaal ook hoog op de AE-schaal (A voor anaal). Toch mikt de redactie niet alleen op een puur plaatjeskijkend publiek. De lezer vindt een kwasi-grappige verhandeling over wurgsex, een erotisch kruiswoordraadsel, een dito fantasie over Neelie Smit-Kroes, een paar detectiveboekbesprekingen, en korte verhalen, waaronder eentje over een missing link in de evolutie. Het allemaal heel dunnetjes.

Hustler

Hustler, tenslotte, (Amerikaans, 17,50) is het meest expliciete van deze tijdschriften. De VE is zo hoog dat ik deze publicatie graag als instructiemateriaal aan de afdeling gynaecologie schenk. Foto's van een heterosamenleving en faecale grappen worden niet geschuwd, en in de rubriek ingezonden foto's van lezers staat een plaatje van een heroïne-spuiter onder de douche en met naald in de arm; zij schijnt iets handigs voor spuiters te hebben uitgevonden. De actualiteit is vertegenwoordigd door het uitroepen van Zsa Zsa Gabor tot asshole of the month, en de informatie omvat een uitgebreide rubriek die redelijk kritisch videotapes bespreekt ("Fat Ends is unique - let's hope it stays that way"). Maatschappijkritiek lijkt een constante te zijn in de Amerikaanse bladen. Hier vinden wij haar in een artikel van een trainer van speciale bijstandteams van de politie. Hij signaleert een aantal misstanden, en roept de burgers op niet te vergeten dat de politie er voor hun is en moet doen wat zij zeggen, en niet omgekeerd. Maar maatschappijkritiek moet wel in de Amerikaanse betekenis worden verstaan. In het blad zijn ook anti-homo en racistische grappen te vinden. Wie dacht dat hij een rijke fantasie had, zou die toch eens aan de advertentierubrieken moeten toetsen, met name die voor hulpstukken.

Wellicht vraagt de lezer zich af waarom ik niet de mate heb vermeld waarin deze bladen opwindend zijn. Welnu, je kunt van deze decembernummers van alles over opmerken, dat ze sexistisch zijn, of onderhoudend, of informatief. Maar opwindend? Nou, nee.

August Magirus

"Talent verdwijnt niet, alleen de scherpste van je pen"

Voor Tiny van Merode, soms schrijfster maar vooral huisarts en onderzoeksmedewerkster fysiologie, is een verhaal schrijven iedere keer weer een verrassende bezigheid. De woorden komen als vanzelf en gaan hun eigen weg. Als zij aan een verhaal begint, weet ze nog niet hoe het zal eindigen. Over dit wonderlijke proces en de blokkades daarin gaat dit verhaal.

Tiny van Merode: geen tijd om verhalen af te ronden (foto Franco Gori)

Tiny van Merode werd in 1955 geboren in Leeuwarden. Wie weet dat zij amateur-schrijfster is, komt in de verleiding om verband te zoeken tussen haar en een bijna-naamgenoot: Willem de Mérode, een van de protestante dichters die tussen de twee wereldoorlogen het geestelijk klimaat in Nederland opnieuw wilden bezielen en zich groepeerden rondom het literaire tijdschrift Opwaartsche Wegen. Dat verband ontbreekt volledig. Willem de Mérode is een pseudoniem voor Willem Eduard Keuning, Tiny van Merode heet echt zo. Zij ging naar de Rijks-HBS in Leeuwarden, de school ook van Vestdijk en Slauerhoff. Maar zelfs voordat de geesten van deze literaire kunstenaars Van Merode konden beïnvloeden, schreef zij al dagboeken en verhalen. Voor vrije opstellen scoorde zij negens en tiens. Maar scripties en teksten verklaren vond ze een ramp, "dodelijk saai".

Na haar studie geneeskunde in Groningen, kwam ze in 1980 naar Maastricht, waar zij haar huisartsopleiding deed en in 1986 promoveerde op een onderzoek bij de vakgroep fysiologie naar de bloeddorststroming in het lichaam. Daar werkt zij nu nog voor de helft van de tijd en in de andere helft is zij huisarts, een unieke combinatie.

Niet meer

In december 1984 kwam haar eerste

Isla Canaria (fragment)

De Atlantische oceaan rolt niet aan, zij deint. Op onvoorspelbare plaatsen rijst een hoge golf op en beukt zich dansend tegen de rotsen te pletter. Er is hier geen branding. Er is hier geen eb en vloed. Soms zijn er kleine witte kopjes op golven die nooit de kust bereiken. Op een ander moment slaat zeewater onverhoeds over de rand van mijn balkon. Het is een heel andere zee dan die ik meen te kennen van het Noorderstrand. Ik ben er een beetje bang voor. Haar kleur varieert van azuurblauw naar loodgrijs binnen een dag, binnen een halve dag, een uur. Hoe mensen hier durven te zwemmen is me een raadsel. Toch zie ik elke dag een man de lange trap achter de nieuwe Engelse appartementen afdalen naar een voor mij onzichtbaar klein strandje. Na een uur, een half uur zie ik hem langzaam weer naar boven gaan, trede voor trede - een paar maal stil houdend en zich om-draaiend om de zee achter hem te overzien. Hij draagt een donkerblauwe bad-mantel. Met mijn verrekijker heb ik geprobeerd hem scherper in beeld te krijgen, maar hij is te snel - telkens als ik hem zie afdalen is hij al uit mijn zicht verdwenen tegen de tijd dat ik de kijker uit de kast, de koker, het plastic foedraal heb gehaald.

De verrekijker is nog van Alfred. Goed gepoetst en onderhouden heeft hij al onze reizen meegemaakt. Alfred had een zwak voor mooie optische instrumenten. Mijn microscoop haalde hij tweemaal per jaar liefdevol uiteen, waarna elk onderdeelje gepoetst, gecontroleerd en zo nodig vervangen werd. Toen ik twee jaar geleden met pensioen ging heb ik er van mijn opvolgster nog een goede prijs voor gekregen.

De verrekijker is op het rotan tafeltje bij het raam blijven liggen, als terloops - maar ik weet wel beter.

Tiny van Merode

zwarte banen komt het er niet van.

"Ik schrijf nog wel, maar heb geen tijd om verhalen af te ronden. Ik begin bijvoorbeeld aan een beetje mysterieus verhaal en als ik net op weg ben, komt er iets tussendoor, een vergadering of zo. Als ik het na drie dagen weer oppak is de stemming weg, waarin ik begon. Ik voel anders en schrijf anders. Het verhaal blijft steken en ik stop het in de kast. Soms schrijf ik alleen zinnen op, maar vrijwel alles bewaar ik."

Bevalling

Haar eerste bundel bestaat uit zeventien korte situatieschetsen, waarin nogal in zichzelf gekeerde, vooral jonge mensen bezig zijn met hun gevoelens ten opzichte van de ander, meestal hun geliefde. Het is een beginnersbundel met onvolkomenheden van een beginner. Vooral de stijl is nog wat moeizaam. De zinnen zijn kort, wat soms leidt tot kleine stukjes poëzie, maar vaak een nogal storend effect heeft. De verhalen zijn mooi rond, ze hebben vaak een verrassend begin en een even verrassend einde, dat toch goed aansluit, maar de inhoud stijgt niet uit boven de betere verhalen in een goed schoolblad. Van Merode heeft zelf ook afstand genomen van haar eerste bundel. "Ik heb die verhalen geschreven in een bepaalde levensfase, waarin ik zelf ook druk bezig was met mijn eigen gevoelens, mijn eigen ontwikkeling. Ik ben nu meer geïnteresseerd in oudere mensen, in hoe mensen kansen grijpen of juist levensgeluk weggooien, het niet durven op te pakken, dat weten maar niet anders kunnen. Mijn verhalen zullen altijd gaan over hoe mensen met elkaar omgaan en ik probeer dat in kleine dingen te vertellen. Mijn verhalen worden ook steeds langer."

Een huisartsenpraktijk zou heel wat stof kunnen opleveren, juist als het gaat om menselijke keuzes, levensgeluk, emoties. Er zijn in de literatuur grote voorbeelden te vinden van prachtig schrijvende huisartsen of psychiaters. Het schrijven kan bovendien een uitlaatklep zijn voor eigen emoties.

Van Merode: "Ik zal nooit patiëntverhalen gebruiken, hooguit elementen daaruit. Bepaalde situaties die patiënten vertellen kan ik als beginpunt gebruiken. Soms zegt iemand: "Dokter, ik had het anders moeten doen". Mijn verhaal zal dan vertellen hoe het dan was gelopen. En schrijven om af te reageren? Nee, niet bewust. Wel in mijn dagboek, maar niet in een verhaal, tenminste niet met opzet. Ik ben eigenlijk zelf telkens weer gefascineerd hoe een verhaal tot stand komt. Ik begin met een situatie, een hoofdperson, een conflict, met een sfeer. Soms ontleen ik die aan eigen ervaringen, aan situaties om mij heen, soms komt het gewoon in mij op, bijvoorbeeld als ik hier zit of 's morgens als ik wakker

wordt. Ik werk het uit en voor ik het weet staat er een halve pagina op papier. De woorden komen vanzelf uit mijn pen. Dan leg ik het even weg, niet te lang en dan gaat mijn fantasie verder alleen aan het werk. Dat is heel spannend. Zo komt het verhaal vanzelf tot een einde, ontstaat er een nieuwe creatie. Als het af is ga ik er natuurlijk nog aan schaven, kijken of de spanning klopt, woorden schrappen, andere woorden invoegen, herhalingen eruit halen...In Groningen ben ik na mijn afstuderen arts-assistent geweest bij verloskunde. Het maken van een verhaal heeft iets weg van een bevalling en de opluchting daarna als er iets moois tevoorschijn is gekomen."

Lezen

Van Merode koos destijds bewust voor de artsopleiding. Schrijven is voor haar altijd een prettige liefhebberij geweest, een onontkoombare noodzaak ook. Ze kan niet zonder, maar heeft niet de drang om van schrijven haar levensvervulling te maken. Het kost haar dan ook geen moeite om manuscripten van anderen te lezen en te beoordelen.

"Ik lees ontzettend graag en het kost me geen moeite om me in de rol van beoordelaar te verplaatsen. Misschien heeft het ook voordelen dat ik zelf schrijf. Ik ben in elk geval niet jaloers op degenen wie het wel lukt te publiceren. Mijn tijd komt nog wel. Dit leven kan ik toch niet tot mijn zestigste volhouden. Het lezen van literatuur maakt me wakker. Daardoor denk ik: dat moet ik ook kunnen, ik moet er meer aan doen. Niet dat ik zo'n hoog niveau zal halen, maar ik weet dat ik schrijven kan. Ik weet dat ik meer kan dan er nu uit komt. Als je weinig schrijft wordt je pen minder scherp. Maar ik ben optimistisch: als ik weer vaker ga schrijven, komt die scherpste vanzelf wel weer. Als Van Merode de vraag voorgelegd krijgt, welke literatuur haar het meest aanspreekt, antwoordt ze enthousiast: "De Engelse. Ik ben een echte anglofiel. Ga ieder jaar op vakantie in Engeland, spreek de taal vrijwel als een "native" en lees het liefst Engelse en Amerikaanse schrijfsters in de oorspronkelijke taal. Ja, vrouwen toch vooral. Vroeger In Murdock, nu Penelope Lively, alles van Doris Lessing. En Mary Wesley, een vrouw die pas op haar eenenzeventigjarige is gaan publiceren. Erg goed. Zo zou ik willen schrijven."

Als ik opgesloten zat in de lift, welke boeken ik dan daar zou willen hebben? Een van de oude Russen...Oorlog en Vrede; De ban van de ring van Tolkien; alle drie de delen - als het mag - verzamelde werken van Shakespeare. Zo'n situatie kom je toch uit bij wereldboeken, boeken die je telkens weer opnieuw kunt lezen."

Lucia Geurts

Dienst Voorlichting

Bulletin wordt voor een deel verzorgd door de Dienst Voorlichting. **Vakgroepen en studieverenigingen** dienen hun kopij voor Bulletin aan te leveren bij contactpersonen van de faculteiten. **Studenten(sport)verenigingen** kunnen hun berichten kwijt bij Nelly Plompen, **Dienst Studentenzaken**, donderdag voor 12.00 uur. **Anderen** dienen hun berichten op vrijdag voor 12.00 uur in te leveren bij de Dienst Voorlichting, Bou3, kamer 0010. **Externe berichten** worden niet opgenomen. **Informatie:** Noortje van Putte, tel. 887171 of Hélène Vermeer, tel. 887172.

Universiteit

Nieuwjaarsreceptie

Het College van Bestuur houdt zijn nieuwjaarsreceptie voor de universitaire gemeenschap op dinsdag 2 januari 1989 in de feestzaal, Bouillonstraat 3 om 11.00 uur.
U bent allen van harte welkom.

Inleveren copij Bulletin

Per 1 januari dient copij voor het Bulletin als volgt ingeleverd te worden:

- FdG : woensdag voor 17.00 uur, Willie Schipper, VKS.25.
- FdGW: donderdag voor 12.00 uur, Denise Verheyen, Len.14.
- FdR : woensdag voor 13.30 uur, Marijke de Heer, Zw.4.
- FdEW: donderdag voor 16.00 uur, Bea Staveaux, TS.53.
- FdAW: woensdag, Paul Galestin, Bred.24.
- Bureau Buitenland: Hettie van Witteloostuyn, Bou.3.
- Dienst Studentenzaken + studenten(sport)verenigingen: donderdag voor 12.00 uur, Nelly Plompen, Len.26.
- Dienst Personele Zaken: Judith Beeser, Bou.3.

weten wat u de afgelopen tijd is ontgaan en om een oordeel te vormen over de eventuele zinnigheid van een abonnement kunt u daarvoor terecht bij de dichtstbijzijnde bibliotheeklocatie (misschien ontdekt u dan dat u daarmee in het vervolg kunt volstaan), eventueel bij een van de andere bovengenoemde abonnees, en natuurlijk bij Voorlichting. Opgave van abonnementen kan via een bon die verkrijgbaar is bij Voorlichting, toestel 7172/7081.

Verhuiskosten-, reis- en pensioenkostenvergoedingen

Tot heden kon u voor nadere inlichtingen over verhuiskosten-, reis- en pensioenkostenvergoedingen terecht bij mw. Margot Wielders van de dienst PZ. Zij verzorgde ook de uitbetaling van toegekende vergoedingen. Met ingang van 1 jan. dient u zich hiervoer echter in verbinding te stellen met de Personeels- en Salarisadministratie (PSA). Binnen de afd. PSA zijn daarvoor de volgende personen aanspreekbaar:

- A. Scaff, tel. 887184
- V. v.d. Boorn (FdG), tel. 887184
- O. Cimmermans (FdR/FdEW), tel. 887010
- P. Roekx (Alg. Diensten/FdAW), tel. 887185
- P. van Engelen (FdGW), tel. 887185

Studiekostenvergoedingen

De afhandeling van declaraties op het gebied van de studiekostenvergoedingen (zowel diensttopdrachten als studiefaciliteiten) werd voor de BID en BAD tot op heden verzorgd door mw. Margot Wielders van de dienst PZ. De voortschrijdende decentralisatie binnen de BID- en BAD-diensten leidt er echter toe dat declaraties door de diensthoofden direct doorgezonden kunnen

worden naar de dienst Financiële Zaken. Deze dienst verzorgt dan vervolgens voor afhandeling en uitbetaling. Contactpersoon bij de dienst FZ is in dit verband mw. M. van Rey, tel. 888702.

Marihuana-rokers gevraagd

Het Instituut voor Geneesmiddelen, Veiligheid en Gedrag (Bld. 85) start binnenkort een studie naar de effecten van marihuana op de rijvaardigheid. Hiervoor worden 12 vrouwelijke en 12 mannelijke vrijwilligers gevraagd, die minimaal eens per maand maar niet dagelijks marihuana roken. Tijdens een voorstudie zal er één avond marihuana gerookt worden tot men zich high voelt, waarna verschillende testjes gedaan worden. De rijstudie bestaat uit het verschillende keren rijden op een voor overig verkeer afgesloten Rijksweg onder invloed van verschillende doseringen marihuana. Dit zal op 4 avonden in opeenvolgende weken in maart plaatsvinden. Verder wordt iedere vrijwilliger medisch gekeurd en getraind in de taakjes. Totale vergoeding f325,-. Info: drs. Hindrik Robbe, tel. 474591.

Lezing thrombinevorming

Met ingang van 1990 start het Instituut Hart- en Vaatziekten een cyclus seminars over het onderzoekthema Hart- en Vaatziekten in de jaren '90. Prof.dr. C. Hemker, leider van de divisie Thrombinevorming, zal de rij openen met de voordracht: 'Onterechte bloedstolling, of de rol van thrombinevorming bij hart- en vaatziekten'. De lezing beoogt instituutsmedewerkers en andere geïnteresseerden binnen de instelling inzicht te verschaffen in de huidige onderzoeklijnen binnen de divisie Thrombinevorming, alsmede de richting waarin het onderzoek zich in de toekomst zal gaan ontwik-

kelen. Iedereen is welkom. Plaats 8 jan., collegezaal BMC, 16.30 uur.

Agenda AEGEE-Europe

- 11-13 jan. Enschede, congres 'The European Information Technology Market'.
- 26-28 jan. Bonn, congres 'Fortress Europe'
- 7-11 feb. Amsterdam, 'Japan, a magic wor(l)d'
- 2-6 apr. Parijs, congres EGEE VI, Agora, European Gala (1e lustrum)
- 7-9 mrt. Leiden, 'Cultural Differences within organisations in West & East-Europe'
- 26-28 apr. Rotterdam, 'The pro's and con's of merging-fusion or confusion'. Info en inschrijving: AEGEE- Maastricht, Marc Slaats, tel. 254723.
- 16 jan.: Nieuwjaarsborrel
- 19 jan.: schaatsen met AEGEE Aken
- 30 jan.: Ledenborrel.

Sta-Op zoekt actieve leden

Sta-Op organiseert lezingen, themacyclusen, dia- avonden en themawee- kenden over derde Wereldlanden voor geïnteresseerden. We hebben nog enkele bestuursfuncties voor creatieve mensen, die zich willen inzetten voor ontwikkelingsproblematiek. Info: Hanneke, tel. 620738 of Hedwig, tel. 636170. Of schrijf naar Sta-Op; postbus 616; 6200 MD Maastricht.

Sport

Klassiek ballet

In de week van 8 jan. zal er gestart worden met ballet op nivo's:

- beginners vr.19.00-20.00uur
- beginners + di.19.00-20.00uur
- gevorderd vr.16.45-18.00uur
- half gevord. di.21.00-22.00uur

De lessen worden gegeven bij Balletcentrum Maastricht, Brusselsestraat 10 D. Inschrijven voor periode jan. t/m maart, bij Buro LV&S. kosten f40,-. Sportkaart verplicht. Vervolg cursus start in april, t/m juni.

Mountain biking

Za. 6 en zo. 7 jan. wordt er in de Ardennen een Mountain Biking kennismakingsdag georganiseerd. Er zijn nog enkele plaatsen vrij. Info: Aster Jeukendrup, tel.623386.

Schaatsen wijziging!

de vertrektijd voor het schaatsen in Gelsen is veranderd, het was do. middag om 14.00 uur, het wordt do. morgen om 10.00 uur, Sporthal Randwijck.

MaasSAC-training

Elke di. van 19.00 tot 20.15 uur MaasSAC-training in sporthal Randwijck o.l.v. Hans Lanfers.

Agenda LAGAKARI

- Locatie D'n Avanceur, Helmstr.10, 20.00 uur.
- zo. 14 jan.: nieuwjaarsborrel
- Cursus, niet-leden f 2,50, leden gratis
- do. 21 dec.: vaartheorie
- do. 11 jan.: video
- do. 25 jan.: BPR I
- do. 8 feb.: vaartheorie
- do. 22 feb.: meteorologie
- Bootopknappavonden, loods, Heerderwarsstraat
- ma. 8-1, ma. 22-1, ma. 5-2, ma. 19-2.

Studium Generale

Affiches voor mensenrechten

Op uitnodiging van de Franse stichting Artis 89 hebben grafisch ontwerpers uit 17 landen n.a.v. de in 1789 verschenen Declaration des Droits de l'Homme et du Citoyen hun persoonlijke en actuele verbeelding van het begrip mensenrechten weergegeven. De tentoonstelling '1789-1989, Affiches voor mensenrechten' is van vr. 1 t/m vr. 22 dec. te bezichtigen in de Universiteitsbibliotheek, Bon.2. De affiches zijn bovendien te koop. Info: bureau Studium Generale, tel. 887540.

Onderwijs

Studentendecanen en studie-infotheek

Het bureau Studentendecanen biedt studenten advies en begeleiding bij allerhande vragen en problemen. Open spreekuur: di + do 14-16 uur, wo 17-19 uur. Telefonisch: ma t/m vr 13.30-14 uur, tel. 887354 (ook voor afspraken), Bou3, k. 0306. In de Studie-infotheek kunnen studenten informatie vinden over o.a. studiemogelijkheden in het WO en het HBO en over de arbeidsmarkt. Openingstijden: ma, di, do, vr 14-16.30 uur, wo 16-19 uur, tel. 887351.

Steunpunt Studiefinanciering

Het Steunpunt Studiefinanciering Maastricht geeft algemene en individuele informatie en advies aan al degenen in de regio, die te maken hebben/krijgen met vormen van studiefinanciering en centrale inning van lesgeld, ongeacht onderwijssoort of onderwijsinstelling. Deze info wordt verstrekt per telefoon (06-lijnen), aan de balie en op voorlichtingsbijeenkomsten. Brochures en formulieren zijn aan de balie te verkrijgen. Openingstijden: maandag t/m vrijdag 9.00-12.00 uur en 14.00-16.00 uur, tel. 06-3212151, Len.26.

Bureau Inschrijvingen/Centrale Studentenadministratie
Centrale Studentenadministratie: telefonisch bereikbaar via tel. 887158/7159
maandag t/m donderdag 13.30-16.30 uur en vrijdag 9.00-12.00 uur.
De balie van Bureau Inschrijvingen is op bovengenoemde tijden geopend, ingang Len.26.

Geneeskunde

Klinische Lezingen REFLEX

Eén maal in de drie weken een patiëntencasus/presentatie door een Klinische Vakgroep op Randwijck in colloquiumzaal 0.124, van 9:30 tot 11:00 uur.
Doorlopende Agenda:
9 jan.: Orthopaedie: 'Artrose'
30 jan.: Urologie, collegezaal 0.126
20 febr.: Kindergeneeskunde
**14 mrt.: Celbiologie/Genetica, auditorium

Sexualiteit in de huisartspraktijk

Op di. 16 jan. organiseert Reflex een lezing "Sexualiteit in de huisartspraktijk". Plaats: auditorium Randwijck, 16.00 uur. N.a.v. de vele reacties op de lezing van 'ervaringsdeskundige' Xaviera Hollander is er nu een wetenschappelijke deskundige uitgenodigd: dr. G. Margo van der Molen van de vakgroep Medische Psychologie. Zij zal nader uitleg geven over de problemen waarmee een arts te maken kan krijgen in de praktijk situatie.

Keuzebijvak blok periode 4

In het kader van keuze- bijvakken kunnen studenten zich opgeven voor het blok 'Vroedvrouwen, huisartsen en gynaecologen', in de 4e periode. Vrouwen hebben een belangrijke plaats bij de begeleiding van bevalling, terwijl in omringende landen een groot deel van hup werk is overgenomen door gynaecologen. Waar specialisten het werk van vroedvrouwen overnemen betekent dit vaak een verschuiving van de bevalling van de thuissituatie naar het ziekenhuis. De ontwikkeling in Nederland en in het buitenland wordt onderzocht in samenhang met zaken als professionele concurrentie, de structuur van de gezondheidszorg en de gezinscultuur. Dit blok behoort tot het doctoraal tracé Vrouwenstudies. Info: Klasiën Horstman/Marie-José Gregoire, tel. 888767. Opgave blok Buro Onderwijs FdGW, Len.14.

Keuzebijvak blok periode 5

In het kader van keuze- bijvakken kunnen studenten zich ook opgeven voor het

RL-AGENDA

- 25-12 Eerste kerstdag: RL gesloten.
- 26-12 Tweede kerstdag: RL gesloten.
- 27-12 t/m 29-12 Verplichte ADV-dagen: RL gesloten.
- 01-01 Nieuwjaar: RL gesloten.
- 08-01 t/m 12-01 Maastricht Educational Workshops for the Health Sciences. Introductory Workshop. Info: W.Schippers, FdG, tel. 888643.
- 12-01 Dies Natalis.
- 18-01 Promotie J.Baggen, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 19-01 Promotie J. Dormaar, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 25-01 Promotie E.Molleman, Aula, TS53, 14 uur, info: tel. 887141/7210.
- 26-01 Inauguratie prof.mr. C. Schwarz, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 01-02 Promotie mw.M.Borggraaf, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 02-02 Promotie H.Rutten, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 09-02 Inauguratie prof.dr. H. ten Have, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 16-02 Promotie Th.Salemans, Aula, TS53, 14 uur, info: tel. 887141/7210.

- 16-02 Promotie G. Meyer, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 23-02 Promotie G.Rinsema, Aula, TS53, 14 uur, info: tel. 887141/7210.
- 23-02 Promotie H. van den Berge, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 26-02 & 27-02 Carnavalsmaandagen dinsdag. RL gesloten.
- 02-03 Promotie J. de Vries, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 08-03 Promotie R.Prins, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 09-03 Promotie H.Arens, Aula, TS53, 14 uur, info: tel. 887141/7210.
- 09-03 Promotie W. Beurskens, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 16-03 Promotie mw. L. Fredrix, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 22-03 Promotie J.Fiolet, Aula, TS53, 14 uur, info: tel. 887141/7210.
- 23-03 Promotie M.Löwik, Aula, TS53, 14 uur, info: tel. 887141/7210.
- 30-03 Promotie R.Goei, Aula, TS53, 14 uur, info: tel. 887141/7210.
- 30-03 Promotie mw. B. van Leeuwen, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 06-04 Promotie mw.N.Boumans, Aula, TS53, 14 uur, info: tel. 887141/7210.

- 7210.
- 06-04 Promotie R. Kabier, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 13-04 Goede vrijdag: RL gesloten.
- 16-04 Tweede paasdag: RL gesloten.
- 20-04 Promotie O. van Hilten, Aula, TS53, 14 uur, info: tel. 887141/7210.
- 20-04 Promotie L.Greve, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 27-04 Afscheidsrede prof.mr. J. Elders, Aula, TS53, 15 uur, info: tel. 887141/7210.
- 30-04 Koninginnedag: RL gesloten.
- 11-05 Promotie mw.R.Klop, Aula, TS53, 14 uur, info: tel. 887141/7210.
- 11-05 Promotie J.Atié, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/887210.
- 18-05 Promotie P. in 't Veer, Aula, TS53, 14 uur, info: tel. 887141/7210.
- 24-05 Hemelvaart: RL gesloten.
- 25-05 Verplichte ADV-dag.
- 04-06 Tweede pinksterdag: RL gesloten.
- 15-06 Promotie mw.A.Jansen, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 22-06 Promotie mw.G.Hageman, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.
- 03-09 Opening academisch jaar.

TUSSEN
 ENTRE ART ET DESIGN
 KUNST
 ZWISCHEN KUNST UND FORM
 EN
 BETWEEN ART AND DESIGN
 VORM

In Wyck, een monumentaal stadsdeel in renaissance, herleeft de oudste handelsroute van Maastricht. Vanaf de Sint Servaasbrug, via Cörversplein en Rechtstraat naar de Hoogbrugstraat vindt u een keur van kunstzinnige specialismen, bewegend tussen oud en nieuw, tussen kunst en vorm.

Rechtstraat

- 27 **Rob van Dort Antiquiteiten**
telefoon 043 - 21 40 52
- 43 **Galerie Wanda Reiff**
telefoon 043 - 21 91 08
- 58 **Leonardi interieur**
telefoon 043 - 21 60 31
- 64 **Galerie Schuwirth & Van Noorden**
telefoon 043 - 21 12 45
- 66 **Kunstkabinet Drs. De Bruyn**
telefoon 043 - 25 06 23
- 91a **Japans Design GASHU**
telefoon 043 - 25 34 42
- 96 **Galerie La Boussole-Antiquités**
telefoon 043 - 25 26 47
- 102 **Artaud, kunstboeken en CD's**
telefoon 043 - 25 67 01

Hoogbrugstraat

- 69 **Galerie Wolfs**
telefoon 043 - 21 04 41
- 56 **Art Deco en Design**
telefoon 043 - 25 00 06
- 50 **A.M. Decorazione**
telefoon 043 - 25 28 75

Cörversplein

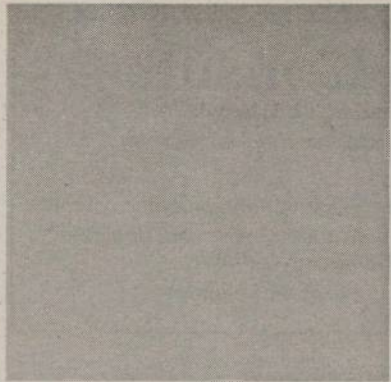
- 3 **Antiek en Curiosa 't Körrefke**
telefoon 043 - 21 24 43

22 december koopavond

blok 'Inte
 van vrou
 de. Vana
 is op div
 wen vera
 cifieke g
 gezonde
 lartsen e
 tingsboe
 gen en d
 rijke rol b
 len van v
 tegieën
 welke v
 gezonde
 ke rol kri
 oplossing
 Ook dit
 tracé V
 Horstma
 888767.
 FdGW, L

Co-scha
 De eerst
 co-schap
 (Bedrijfs-
 heidszor
 april t/m
 4 weken
 georgani
 denten v
 onderwe
 heidszor
 worden
 basisgez
 Heerlen,
 mene- e
 wisselsta
 diensten

B

Dienst Voorlichting

blok 'Interventiestrategieën ten aanzien van vrouwen en voeding', in de 5e periode. Vanaf het midden van de vorige eeuw is op diverse manieren gepoogd vrouwen verantwoordelijkheidsbesef en specifieke gedragsregels aan te leren t.a.v. 'gezonde voeding'. Instellingen als schoolartsen en consultatiebureaus, voorlichtingsboeken, huishoudkundige opleidingen en damesbladen spelen een belangrijke rol bij de normering van het handelen van vrouwen. Welke interventiestrategieën werden en worden toegepast, welke vorm neemt het probleem van 'gezonde voeding' daarmee aan en welke rol krijgen vrouwen en mannen bij de oplossing van dit probleem? Ook dit blok behoort tot het doctoraal tracé Vrouwenstudies. Info: Klasiën Horstman/ Marie-josé Gregoire, tel. 888767. Opgave blok Buro Onderwijs FdGW, Len.14.

Co-schappen sociale geneeskunde
De eerstvolgende periode waarin weer co-schappen Sociale Gezondheidszorg (Bedrijfs-, Algemene- en Jeugdgezondheidszorg) worden georganiseerd is 9 april t/m 4 mei. Tijdens de stageduur van 4 weken wordt elke wo. een seminar georganiseerd. Daarnaast houden studenten voor elkaar presentaties over onderwerpen uit de Sociale Gezondheidszorg. Voor de komende periode worden stageplaatsen gewonnen bij de basisgezondheidsdiensten (Maastricht, Heerlen, Geleen, Roermond) voor Algemene- en Jeugdgezondheidszorg (of wisselstages), en Bedrijfsgezondheidsdiensten (w.o. DSM, PTT, NS, Volvo). De

stage telt als keuze-onderwijs. Voorwaarde is dat de student al een ander coschap achter de rug heeft. Info en inschrijving: planningsgroep Co-schap Sociale Gezondheidszorg, Carel Thijs, tel. 887346 of Cees Schröder, tel. 888355. Wie het eerst komt, het eerst maalt.

Openstelling bibliotheek AZM/BMC
vr. 22 dec.: van 9.00 tot 17.00 uur geopend.
za. 23 dec.: gesloten.
wo. 27, do.28 dec.: van 9.00 tot 19.00 uur geopend.
vr. 29 dec.: van 9.00 tot 17.00 uur geopend.
za. 30 dec.: gesloten.
di. 2 jan.: vanaf 10.00 uur geopend.

Bibliotheek en studielandschap
De bibliotheek en het studielandschap van FdG en FdGW zijn vanaf 23 dec. t/m 1 jan. gesloten. Op di. 2 jan. weer open, vanaf 10.00 uur.

Gezondheids- wetenschappen

Openstelling bibliotheek AZM/BMC
vr. 22 dec.: van 9.00 tot 17.00 uur geopend.
za. 23 dec.: gesloten.
wo. 27, do.28 dec.: van 9.00 tot 19.00 uur geopend.
vr. 29 dec.: van 9.00 tot 17.00 uur geopend.

za. 30 dec.: gesloten.
di. 2 jan.: vanaf 10.00 uur geopend.

Bibliotheek en studielandschap
De bibliotheek en het studielandschap van FdG en FdGW zijn vanaf 23 dec. t/m 1 jan. gesloten. Op di. 2 jan. weer open, vanaf 10.00 uur.

Keuzebijvak blok periode 4
In het kader van keuze- bijvakken kunnen studenten zich opgeven voor het blok 'Vroedvrouwen, huisartsen en gynaecologen', in de 4e periode. Vrouwen hebben een belangrijke plaats bij de begeleiding van bevalling, terwijl in omliggende landen een groot deel van hun werk is overgenomen door gynaecologen. Waar specialisten het werk van vroedvrouwen overnemen betekent dit vaak een verschuiving van de bevalling van de thuissituatie naar het ziekenhuis. De ontwikkeling in Nederland en in het buitenland wordt onderzocht in samenhang met zaken als professionele concurrentie, de structuur van de gezondheidszorg en de gezinscultuur. Dit blok behoort tot het doctoraal tracé Vrouwenstudies. Info: Klasiën Horstman/ Marie-José Gregoire, tel. 888767. Opgave blok Buro Onderwijs FdGW, Len.14.

Keuzebijvak blok periode 5
In het kader van keuze- bijvakken kunnen studenten zich ook opgeven voor het blok 'Interventiestrategieën ten aanzien van vrouwen en voeding', in de 5e periode. Vanaf het midden van de vorige eeuw is op diverse manieren gepoogd vrouwen verantwoordelijkheidsbesef en specifieke gedragsregels aan te leren t.a.v. 'gezonde voeding'. Instellingen als schoolartsen en consultatiebureaus, voorlichtingsboeken, huishoudkundige opleidingen en damesbladen spelen een belangrijke rol bij de normering van het handelen van vrouwen. Welke interventiestrategieën werden en worden toegepast, welke vorm neemt het probleem van 'gezonde voeding' daarmee aan en welke rol krijgen vrouwen en mannen bij de oplossing van dit probleem? Ook dit blok behoort tot het doctoraal tracé Vrouwenstudies. Info: Klasiën Horstman/ Marie-josé Gregoire, tel. 888767. Opgave blok Buro Onderwijs FdGW, Len.14.

Studentlid Bibliotheekcommissie
In de facultaire Bibliotheekcommissie is een vacature voor een studentlid. Info en aanmelding: drs. Dubois, tst. 260, Deb.1, huidige voorzitter Bibl.cie.

Voorlichtingsbijeenkomst stages
De stagecoördinator GVO organiseert voor alle derdejaars GVO-studenten een informatiebijeenkomst betreffende stages. Alle GVO-studenten worden verzocht hierbij aanwezig te zijn daar de aangeboden informatie slechts eenmaal wordt verstrekt.
Wo. 17 jan. 10.00 - 12.00 uur, kamer 0001, TS53.

Studievereniging Agora
In de week voor de kerstvakantie zijn de postvakjes van alle Agoraleden voorzien van een geel stickertje. Zouden degenen die wel lid zijn, maar nog niet zo'n geel stickertje op hun postvakje hebben dit even willen melden? Dit kan van ma. t/m vr. tussen 10.00 en 11.00 uur in de Agorakamer, 1039, Kap.2.

G.W. Overleg
Het GW-Overleg is het studentenoverleg van de FdGW. Hieraan nemen in ieder geval studenten van het Fac.bestuur en -raad, Studierichtingscie, Interfacultaire Wetenschapsacie en Onderwijsacie deel. Verder is iedereen die belangstelling heeft of een agendapunt wil inbrengen welkom. Het doel van het GW-Overleg is: het elkaar op de hoogte houden van ontwikkelingen/ gebeurtenissen binnen de faculteit en discussie/ meningsvorming over belangrijke zaken binnen de faculteit. Het volgende GW-Overleg is op 22 jan. en vervolgens elke 3 weken, op ma.avond om 19.30 uur, kamer 0.011, TS53. Agenda en notulen van het GW-Overleg zijn te vinden op het algemene informatiebord, Kap.2. Info: Monique van Hoof, tel. 251511 of Marie Jose Smits, tel. 479005.

Studentlid DBO gezocht
Het DBO (Dagelijks Bestuur Onderwijs) is een informeel overlegorgaan met een oriënterende functie ten aanzien van het onderwijs. Momenteel bestaat het DBO uit de portefeuillehouder Onderwijs, hoofd Bureau Onderwijs, voorzitter Studierichtingscie, voorzitter Examencommissie en een studentlid. Er wordt 1 maal per week vergaderd, de gemiddelde tijdsinvestering bedraagt 3 uur per week. Van de kandidaten wordt verwacht dat zij betrokken zijn bij het onderwijs en dat zij in staat zijn een mening te vormen en deze uit te dragen. Tevens dient de kandidaat deel te nemen aan het GW-Overleg. Vooral BGK- en BW- studenten worden uitgenodigd om te solliciteren. Info: Marjan van den Akker (huidig DBO-lid), tel. 634192 of 623762. Sollicitaties: Monique van den Hoof, Baron van Hövellstraat 83, 6221 VD Maastricht.

Rechts- geleerdheid

Bibliotheek Bonn. en studiel.
De bibliotheek in het bonnefanten en het studielandschap economie zijn:
za. 23 dec.: van 10.00 tot 14.00 uur geopend.
24 dec. t/m 1 jan.: gesloten.
di. 2 jan.: vanaf 10.00 uur geopend.

Studielandschap rechten
za. 23 dec.: van 10.00 tot 17.00 uur geopend.
24 dec. t/m 1 jan.: gesloten.
di. 2 jan.: vanaf 10.00 uur geopend.

Economie

Bibliotheek Bonn. en studiel.
De bibliotheek in het bonnefanten en het studielandschap economie zijn:
za. 23 dec.: van 10.00 tot 14.00 uur geopend.
24 dec. t/m 1 jan.: gesloten.
di. 2 jan.: vanaf 10.00 uur geopend.

Algemene Wetenschappen

Bibliotheek Bonn. en studiel.
De bibliotheek in het bonnefanten en het studielandschap economie zijn:
za. 23 dec.: van 10.00 tot 14.00 uur geopend.
24 dec. t/m 1 jan.: gesloten.
di. 2 jan.: vanaf 10.00 uur geopend.

Studielandschap rechten
za. 23 dec.: van 10.00 tot 17.00 uur geopend.
24 dec. t/m 1 jan.: gesloten.
di. 2 jan.: vanaf 10.00 uur geopend.

STUDEREN IS AL DUUR GENOEG...

Kolleggeld, kamerhuur, studieboeken, een geknepen beurs. Als student kun je je geen bokkesprongen veroorloven. Maar speel je op zeker. **Stuver**, de studentenverzekering van NBBS Reizen voelt met je mee (we zijn immers zelf student geweest). En heeft een aantal verzekeringen ontwikkeld waar je niet extra voor hoeft te bezuinigen. Je gezondheid én je dure spulletjes zijn daarmee prima verzekerd. Vanaf f 448,-* per jaar je eigen ziektekostenverzekering en vanaf f 60,- een prima pakketverzekering (aansprakelijkheid en inboedel). Vraag snel de folder aan, met de bon of bel 071-253333.

* eest. de wettelijke bijdrage van f 62,- tot 20 jaar en f 124,- vanaf 20 jaar.
Stuur mij de STUVER-folder O1
Naam: _____
Straat: _____
Postcode: _____ Plaats: _____
Opsturen naar NBBS Reizen, Postbus 360, 2300 AJ Leiden

STUVER DE STUDENTENVERZEKERING VAN NBBS REIZEN

Gratis Universiteits Agenda bij: (op vertoon van geldige collegekaart)
nobs
de Volkskrant

ECONOMIE GENEESKUNDE GEZONDHEIDS- WETENSCHAPPEN RECHTEN...

DE BOEKEN BIJ BERGMANS

BOEKHANDEL
Bergmans

NIJWSTRAAT 9, 6211 CR MAASTRICHT, TEL.: 210825

Boekhandel
DE TRIBUNE
Kapoenstraat 8
6211 KW Maastricht
Telefoon (043) 251978

literatuur

Het beste adres voor
GOED-SCHOON als:

Uw wasmachine kapot is
U geen wasmachine heeft
Wasgoed drogen thuis niet wil lukken
Gordijnen in de badkuip moeten

FRANKENSTRAAT 122

OPEN: ELKE DAG v. 8.00-20.00 uur

BIJ SUPERMARKT
VLAKBIJ BUSHALTE (rjn 9119)
SERVICE-LIJN: 043-638707

CAFE
DE SWINGKELDER
 St. Bernardusstraat 12
 In de maand januari iedere donderdag vanaf 22.00 uur
BIER f1,25

Partner Consult

Adviesbureau voor partnerkeuze in Zuid-Nederland
 voor Acad., H.B.O. of vergelijkbaar ontwikkelingsniveau

U hebt het druk, fijne vrienden en interessante hobbies maar... u mist die ene vaste partner. U kiest niet voor toeval, wel voor doelgericht zoeken. Erkend door de RvT bij Relatievorming van WVC
 Brochure: mw. Schiks 045-740088, postbus 443 Heerlen.

GRIEKSE EETHUIS

netos

DE BETERE GRIEKSE SPECIALITEITEN

Menu's vanaf:
 f 9,50 tot f 24,50

Gefrituurde visjes

Gegrilde makreel en forel

Geopend 17-22 uur
 Dinsdags gesloten

Alex. Battalaan 61
 Maastricht. Tel. 043-215358

Deze unieke kaart is geld waard.

Nu bijvoorbeeld bij het tournee van Het Nederlands Studenten-
 orkest en bij het Film Festival Rotterdam.

Met je Amro Studenten Card krijg je een korting van zo'n 50%
 op de toegangsprijs van de concerten die Het Nederlands Studenten-
 orkest in de periode van 14 januari t/m 23 januari 1990 in een tiental
 steden verzorgt.

Gaat je voorkeur uit naar film, dan kun je profiteren van 25%
 korting, die je krijgt op dagkaarten en passe-partouts van het Film
 Festival Rotterdam. Het festival vindt plaats van 26 januari t/m 4 februari
 1990 in Rotterdam. Meer informatie over beide evenementen is
 verkrijgbaar in onze studentenkantoren.

Hoe krijg je deze card? Da's heel eenvoudig. Open een Amro
 Studentenrekening en laat je basisbeurs hierop binnenkomen.
 Je profiteert dan direct van de vele voordelen van deze studentenrekening
 en je ontvangt de Amro Studenten Card gratis.

Amro Bank

Samen

Het zijn
 weken.
 wegsme
 gelklök
 re leegt
 gaan di
 grenzen

Sign

Sinds 1
 len gale
 richt do
 sinds 1
 Begas,
 een init
 tal ond
 die niet
 exposit
 opande
 een ser
 Zondag
 tweede
 pend, C
 breidin
 werkin
 kunster
 Tevens
 een twe
 melijk
 De acti
 zullen
 werkin
 medew
 roengal
 De ope
 om 12
 ker, di
 Samml
 exposit
 schild
 Gilbert
 het Kab
 Houcm
 In de H
 met 14
 dichter
 schild
 hebben

The

Gisell
 Fanta:
 23 dec
 Kerst
 25 dec
 Zond
 Kraay
 dec.:
 Sergit
 schou
 uur.
 Gebo
 schou
 Wien
 Straus
 schou
 Adèle
 daal,
 uur.
 Adèle
 daal, 5
 20.00
 David
 burg,
 Kieze
 Stads
 uur.
 Love
 gram
 Theat
 Die C
 duktie
 uur, 7
 Wiene
 lon Or
 7 jan.:
 Fiësta
 9 jan.:
 Cocta
 Dress
 len, 9
 Opera

Samengesteld door Lucia Geurts

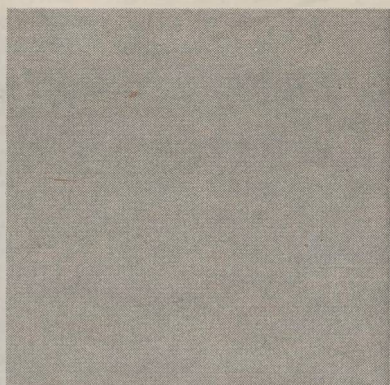
Het zijn lange dagen de komende twee weken. Voor wie thuis blijft en niet wil wegsmelten in de romantiek van Klingelklöckchen en Jingle bells of de sombere leegte wil vullen hier een paar tips. We gaan dit keer bij uitzondering buiten de grenzen van Maastricht. Zalige dagen.

Signe

Sinds 1985 is aan de Akerstraat in Heerlen galerie Signe gevestigd. Zij is opgericht door drie kunstliefhebbers en wordt sinds 1988 door een van hen, Gustaaf Begas, geleid. Stichting Signe, eveneens een initiatief van het kunstminnend drietal ondersteunt de galerie-activiteiten, die niet alleen liggen op het gebied van exposities en kunstverkoop, maar ook op andere culturele terreinen. Voorbeeld: een serie lezingen over Duitse poëzie. Zondag 7 januari wordt in Aken een tweede expositieruimte van Signe geopend, Ottostrasse 88/90. Door deze uitbreiding hoopt stichting Signe de samenwerking tussen Nederlandse en Duitse kunstenaars in deze regio te stimuleren. Tevens komt er in Aken een "Kabinett", een tweede, kleine ruimte, waar voornamelijk fotografie getoond zal worden. De activiteiten in galerie Singne-Aken zullen georganiseerd worden in samenwerking met Ton Franssen, een van de medewerkers van de Maastrichtse Perroengalerie aan het Vrijthof.

De opening van de nieuwe galerie wordt om 12 uur verricht door Wolfgang Becker, directeur van de Neue Galerie/Sammlung Ludwig in Aken. De eerste expositie is gewijd aan nieuwer werk, schilderijen/objekten en tekeningen, van Gilbert de Bontridder uit Maastricht. In het Kabinett zijn foto's te zien van Pierre Houcmant uit Luik.

In de Heerlense vestiging zijn nog tot en met 14 januari werken te zien van de dichter Frans Budé en Andries Soer. De schilderijen en tekeningen van Soer hebben uiterlijke verwantschap met Co-

bra. Bij het maken van de acrylwerken op papier heeft Budé zich laten inspireren door de poëzie van Paul Celan. Adressen en openingstijden: zie agenda.

Nesko

Het Nederlands studenten kamer orkest houdt voor zijn nieuwe toernee door Nederland audities, en wel: woensdag 3 januari in Den Haag, donderdag 4 januari in Amsterdam, vrijdag 5 en zaterdag 6 januari in Utrecht. Het kamerorkest bestaat uit ongeveer veertig studenten van universiteiten en hogescholen. Dirigent is Daan Admiraal. Het programma voor deze toernee bevat de Klassieke symfonie van Prokofjev, Music for string, percussion and celeste van Bartok, Folksongs van Berio en El amor brujo van De Falla. Met de concerttocht ondersteunt het Nesko het universitair asylofonds, waardoor studeren voor buitenlandse studenten die om politieke of religieuze redenen uit hun land gevlucht zijn mogelijk wordt gemaakt. De repetities zijn in de weekends van 17/18 februari en 10/11 maart en in de week van 24 maart tot 2 april. De toernee door Nederland is van 3 tot 12 april. Informatie bij: Henk Storm, tel. 010 - 4776409.

Opera Luik

Ter afsluiting van de jaren tachtig heeft l'Opera royal de Wallonie in Luik twee werkstukken van Jacques Offenbach op het repertoire genomen: "Orphée aux enfers" en "La Perichole". Het koor, orkest en ballet van Orpheus staat onder leiding van Robert Bléser. De belangrijkste rollen worden vertolkt door Brigitte Toulon (Eurydice) en Léonard Pezzino (Orphée). Deze opera wordt in het Théâtre Royal van Luik opgevoerd op woensdag 27 (matinee), vrijdag 29 en zondag 31 december en op donderdag 4 en zaterdag 6 januari (matinee). "La Perichole" gaat over een "salmabanque" (een kunstenaar) aan het hof van Peru. Roger Rossel heeft de directie en Alexise Yerna vertolkt de hoofdrol. De

uitvoeringen in Luik zijn zaterdag 23 en zondag 24 december, woensdag 10 tot en met zondag 14 januari. Plaatsen reserveren bij het Théâtre Royal, Rue des Dominicains, tel. 09 - 3241235910.

Perroen-PAK

De Perroengalerie gaat verhuizen. Zij blijft wel aan het Vrijthof, maar ruilt de ruimte boven café de Perroen met die boven de voormalige Servaas-boekhandel, de huidige stichting Arcadia, Vrijthof 29. Ook de naam verandert in PAK, Perroen Aktuele Kunst. PAK krijgt in het nieuwe gebouw drie tentoonstellingsruimten tot haar beschikking. De laatste tentoonstelling in de Perroengalerie is gewijd aan de Maastrichtse beeldend kunstenaars Jan Heijnen. Zijn tekeningen en schilderijen hebben als thema's: natuur, hoofden en vrouwen-naakten. Hij is leraar tekenen en schilderen bij het CCV. De expositie van Heijnen is nog te zien tot en met 13 januari.

Basilica-koor

Wie van goede kerkmuziek houdt en een hoogmis in de Onze Lieve Vrouwebasiliek niet storend vindt, kan op eerste Kerstdag gaan luisteren naar het Basilicakoor. In samenwerking met Florilegium Musicum zingt het de Messe de Minuit pour Noël van Charpentier tijdens de pontificale hoogmis om 11 uur. Hans Leenders bespeelt het historische Séverinorgel. De gregoriaanse gezangen worden uitgevoerd door de schola cantorum van de kerk. Het basilicakoor zingt verder nog Christus natus est van Du Mont, Les anges dans nos campagnes van Wolfs, die de algehele muzikale leiding heeft. De muzikale kerkdienst wordt opgenomen door de KRO-televisie en rechtstreeks uitgezonden naar verschillende Europese landen en Canada.

Uit de archieven van omroep Limburg

Tweede Kerstdag zendt omroep Limburg een literair programma uit, dat opgebouwd is uit archiefmateriaal van de omroep. In het programma, dat is samengesteld door Peter Winkels en duurt van 9 tot 11 uur, zijn interviews met en tekstfragmenten van onder ande-

Marianne Aartsen exposeert samen met Fons Bloemen, Annemarie Hendriksen en Rainer Negrelli tot 7 januari prachtig grafisch werk bij galerie Schuwirth en Van Noorden, Rechtsstraat 64.

ren Hugo Raes, Gerard Reve, Adriaan Roland Holst, Bertus Aafjes en Hermine de Graaf te horen.

Lumière

Filmhuis Lumière aan de Bogaardenstraat is gesloten tijdens de twee kerstdagen en op oudjaar. De andere dagen draaien de programma's gewoon door. In het nieuwe jaar wordt de programmering van het filmhuis flexibeler. Door de vaste programmering voor vijf weken, konden bepaalde films, die door de distributeurs tussentijds werden aangeboden, niet meer ingepast worden in het programma. In het vervolg worden de voorstellingen van 22 uur per week geprogrammeerd. Prolongatie is mogelijk. Informatie over een eventuele nieuwe film ligt vanaf dinsdag voor de nieuwe filmweek in de foyer. Tijdens de komende weken worden Blueberry Hill, The unbaerable lightness of being, Bren-

nende Betten, Secret wedding en Apartment Zoo gedraaid.

Blueberry Hill toont België in de fifties in de benepen sfeer van een middelbare jongensschool. The unbearable lightness is gebaseerd op het gelijknamige boek van de Tsjech Kundera. Ons aller Derek de Lint speelt mee. Hij gaat over het defaict van de Praagse Lente. Brennende Betten gaat over twee mensen die noodzaak zijn bij elkaar in te trekken vanwege de krappe woningmarkt. Ook Apartment Zoo gaat over bewoners van één woonruimte in Buenos Aires. Zij zijn elkaars tegenpolen. Secret wedding gaat over een Argentijn, die tijdens het militair bewind in de gevangenis heeft gezeten en na dertien jaar terugkeert naar zijn oude dorp, waar hij zijn geliefde achterliet. Secret wedding ging in première tijdens de Nederlandse filmdagen 1989 en won het gouden kalf.

Theater

Giselle, Roemeens Staatsensemble Fantasio, Stadsschouwburg Heerlen, 23 dec.: 20.00 uur.
Kerst-in, Stadsschouwburg Heerlen, 25 dec.: 10.30-21.30 uur.
Zondagskinderen, blijspel met John Kraaykamp e.a., Stadsschouwburg, 28 dec.: 20.00 uur.
Sergio Tiempo, Chopin-avond, Stadsschouwburg Heerlen, 29 dec.: 20.00 uur.
Geboren Vrienden, musical, Stadsschouwburg, 30 dec.: 20.00 uur.
Wien bleibt Wien, m.m.v. Johann Strauss Orkest o.l.v. André Rieu, Stadsschouwburg Heerlen, 1 jan.: 15.30 uur.
Adèle in Casablanca, Adèle Bloemendaal, Stadsschouwburg, 3 jan.: 20.00 uur.
Adèle in Casablanca, Adèle Bloemendaal, Stadsschouwburg Heerlen, 4 jan.: 20.00 uur.
David Russell, gitarist, Stadsschouwburg, 5 jan.: 20.00 uur.
Kiezen of Deelder, Jules Deelder, Stadsschouwburg Heerlen, 5 jan.: 20.00 uur.
Love is here to stay, zang/spelprogramma, Lutgard Willems e.a., Löss Theater, 6 jan.: 20.30 uur.
Die Csárdásfürstin, Driekoningenproductie, Stadsschouwburg, 6 jan.: 20.00 uur, 7 jan.: 14.30 uur.
Wiener Café, m.m.v. Maastrichts Salon Orkest, Stadsschouwburg Heerlen, 7 jan.: 14.30 uur.
Fiesta Flamenca, Stadsschouwburg, 9 jan.: 20.00 uur.
Coctailuur, komedie met o.a. Mary Dresselhuys, Stadsschouwburg Heerlen, 9 jan.: 20.00 uur.
Opera Europa, muzikaal theaterpro-

gramma rond Marco Bakker, Stadsschouwburg, 10 jan.: 20.00 uur.
Tien kleine negertjes, Hollandse Comedie, Stadsschouwburg, 11 jan.: 20.00 uur.
Orphée aux enfers, van Jacques Offenbach, door de Opera Royal de Wallonie, Théâtre Royal de Liège, 9, 29, 31 dec. + 4 jan.: 20.00 uur. 10 dec.: 15.00 uur. 27 dec. + 6 jan.: 14.30 uur.
La Perichole, van Jacques Offenbach, door de Opera Royal de Wallonie, Théâtre Royal de Liège, 22, 23, 24, 11 jan.: 20.00 uur. 10 jan.: 14.30 uur.

Muziek

Limburgs Symphonie Orkest, m.m.v. Limburgs Vocaal Ensemble en Bach-Kantorij Zuid-Limburg, Stadsschouwburg Heerlen, 22 dec.: 20.30 uur.
Kerstconcert, kamermuziek, werken van o.a.: Handel, Telemann, Cellobroederskapel, 22 dec.: 20.15 uur.
Limburgs Symphonie Orkest, m.m.v. Limburgs Vocaal Ensemble en Bach-Kantorij Zuid-Limburg, Annakerk, 23 dec.: 20.30 uur.
Messe de Minuit pour Noël, van Marc-Antoine Charpentier, door het Basilicakoor van de O.L. Vrouwekerk i.s.m. Florilegium Musicum, O.L. Vrouwekerk, 25 dec.: 11.00 uur (Eurovisie-uitzending).
Prattica Musica, Barokensemble, kerstkoffieconcert, Redoute, 26 dec.: 12.30 uur.
Lunchconcert, pianist Gaston Nicolaes, Redoute, 3 jan.: 12.30 uur.
Lunchconcert, Trio Matisse, Redoute, 10 jan.: 12.30 uur.

Limburgs Symphonie Orkest, o.l.v. Anton Kersjes, Stadsschouwburg Heerlen, 10 jan.: 20.00 uur.

Exposities

Robert Mangold, recente werken, Bonnefantenmuseum, 8 okt. t/m 28 jan. Openingstijden: di t/m vr 10-17 uur, za + zo 11-17 uur.
Theo Wintels en Roger Scheffers, Galerie Artisant, Grote Gracht 43, Maastricht, 16 nov. t/m 23 dec. Openingstijden: di t/m za 13.30-17.30 uur.
Maril Hommel, schilderijen, en **Maurice Brams**, sculpturen in marmer en brons, Galerie De Keerder Kunstkamer, Kerkstraat 10 Cadier en Keer, 24 nov. t/m 31 dec. Openingstijden: do 15-20, vr, za en zo 13-18 uur en volgens afspraak.
Diverse kunstenaars, grafiek en multiples, Galerie La Dependance, O.L. Vrouweplein 24 Maastricht, t/m medio jan. 90. Open: wo t/m za 12-17.30 uur.
Stephanie Gilot, Anne poussart, Yves Piedboeuf, Galerie Fah, Brusselsestraat 80, Maastricht, 1 dec t/m 24 dec. Openingstijden: vr t/m zo, 13-17 uur.
Frans Budé, Hommage aan Paul Celan, werken op papier, Galerie Signe, Akerstraat 82a Heerlen, 16 dec. t/m 14 jan. Openingstijden: wo t/m zo. 14-16 uur.
Andries Soer, schilderijen en tekeningen, Galerie Signe, Akerstraat 82a Heerlen, 16 dec. t/m 14 jan. Openingstijden: wo t/m zo, 14-16 uur.
Max de Barbanson, expositie van zwart-wit foto's, Huis a/d Rois, Geulhemmerweg 32 Berg en Terblijt, 5 nov.

89 t/m 15 jan. 90. Openingstijden: 14-16 uur.
Frits van der Zander, schilderijen en tekeningen, Artifort, St. Annaaan 23, Maastricht, 4 nov. 89 t/m 6 jan. 90. Openingstijden: ma t/m vr 9-17.30 uur. Za 10-16 uur.
Parmiggiani, Galerie Wanda Reiff, Rechtsstraat 43 Maastricht, 9 nov. 89 t/m 6 jan. 90. Open: di t/m za 13-18 uur.
Michael van den Besselaar, mixed media, Galerie Anny van den Besselaar, Tafelstraat 6a Maastricht, 9 dec. t/m 7 jan. Open: do 13-17 uur. Vr t/m zo 11-17 uur.
89 Fotografie, fotowerken van 12 Nederlandse kunstenaars, Museum van Bommel-van Dam, Venlo, 11 nov. t/m 30 dec. Open: dag. 10-16.30 uur. Za + zo 14-17 uur.
Jos Laugs, Furnitura, meubels, Gemeentemuseum Roermond, Andersonweg 4, Roermond, 9 dec. 89 t/m 28 jan. 90. Openingstijden: di t/m vr: 11-17 uur, za, zo + 26 dec.: 14-17 uur.
Gilbert de Bontridder, schilderijen, **Pierre Houcmant**, foto's, Galerie Signe, Ottostrasse 88/90, Aken, vanaf 7 jan. Open: do 18-21 uur. Vr + za 14-17 uur. Zo 14-17 uur.
Jan Heijnen, tekeningen en schilderijen, Perroengalerie, Vrijthof 35 Maastricht, 16 dec. t/m 13 jan. Open wo t/m za 13-18.
Toon Broers, schilderijen, t/m 28 jan. Open: ma t/m vr 10-15 uur en bij bezoek aan schouwburgvoorstellingen.
Lustrumexpositie, Galerie Hof van Oensel, Haagstraat 5 Oensel-Schimmert, t/m 30 dec. Open: do t/m zo 14-17 uur.
Jan Martens, schilderijen, Gemeente-

museum Roermond, Andersonweg 4, 18 nov. t/m 7 jan. Open: di t/m vr 11-17 uur. Za, zo + 26 dec.: 14-17 uur. 25 dec. + 1 jan. gesloten.
Gusje van Noorden, solo-stücke, schilderijen en grafiek, Generaalshuis, 24 nov. t/m 2 jan. Open: ma 13-16 uur, di t/m vr 11-16 uur, za 11-14 uur.
Marianne Aartsen, Fons Bloemen, e.a., grafiek tentoonstelling, Schuwirth & van Noorden, Rechtsstraat 64, Maastricht, 7 dec. t/m 7 jan. Open: do t/m za 14-18 uur.

Film

Speelweek 22 t/m 28 december
 Filmhuis Lumière, Bogaardenstraat 40b
 24 + 25 dec. gesloten
Blueberry Hill: 20.00 uur
Unbearable Lightness: 21.00 uur
Brennende Betten: 22.00 uur
 Mabi, Kleine Gracht 24a
 Geen opgave.
 Cinema Palace, Wyckerbrugstr. 1
Back to the future II, dag. om 16.00 + 18.45 + 21.30 uur. 24/12 om 16.00 + 18.45 uur.
Theo en Thea, dag. om 14.00 + 16.30 + 19.00 + 21.45 uur. 22 en 25/12 om 16.30 + 19.00 + 21.45 uur. 24/12 om 14.00 + 16.30 + 19.00 uur.
De avonden, dag. om 21.15 uur. 24/12 geen voorstelling.
De kassiere, dag. om 18.30 uur.

Dit is het negende jaar dat ik in dit krantje schrijf. Het is me toch wat, ik zou me bijna een ouwe oma gaan voelen als ik zo 's dat eerste zinnetje herlees.

Niets daarvan! Vade retro, satanas (zoals Johannes van Dam over de tong Picasso schreef)!

Ik ben nog pril en onbevangen, neem dat van mij aan. Af en toe schiet het me wel eens in de onderrug (psychosomatische non-specifieke klachten, blèh), dan weer heb ik een hoofdpijntje of rommelende darmen, maar over het algemeen voel ik me een vief kuikentje.

En zo kon het gebeuren dat ik na jaren noest schrijfwerk doorhad wát ik precies uit de wordprocessor moest persen om het lezerspubliek te behagen. Platte grollen, halve of hele toespelingen op het menselijk gesichtsapparaat, genante ervaringen, dát zijn de dingen, lieve lezeres, waarop U wacht.

Wanneer ik eens een 'mooi' stukje schrijf, als ik bijvoorbeeld 's reflecteer op het elegante gebruik van de dubbelverbonden bepaling in bepaalde Nederlandse zinsneden, dan is er geen hond (zelfs geen chihuahua...., snik) die mij eens complimenteert met mijn lumineuze doch lichtvoetige stijl.

Nee hoor. Dom vermaak, dat is waarop U wacht. Slappe klepeltjes die troosteloos in hun klokjes hangen, dat soort aliteraties doet U helemaal niets tot ik suggereer dat zo'n prachtzin wel eens zou kunnen slaan op de geringe vibrationele waarde van het mannelijk onderlijf. Hihhihi, grinniken enkelen onder U.

De massa, de grauwe massa, de boerelullen en kuttetruuten die uit een eenheids-mal in een plasticfabriek lijken gestapt en hun gedachtengoed uit respectievelijk de Financiële Telegraaf en Pagina Vrouw halen, dat soort wanstaltige klonen kan alleen nog lachen wanneer de aandelen DSM omhoog schieten of de prijzen van Estee Lauder-produkten kelderen. Overigens is voor dat gedachtengoed zó weinig hersencapaciteit nodig dat we mogen uitzien naar de oprichting van de eerste commerciële groeihormoon-fabriek in Maastricht (dat halen ze toch uit hersenen? Nou, daar hebben ze toch mooi 80% tevél van!).

Het angstigste is nog wel dat die mensen smakelijk kunnen lachen om een onappetijtelijke onwelvoeglijkheid, maar dat hun gezicht staat op 'System Failure' wanneer ik bijvoorbeeld een simpele vraag als 'Wat is het langste Nederlandse één-lettergreep-woord?' voorleg.

Ik heb niet zo de pretentie om altijd gelijk te hebben (hoewel het wel vaak gebeurt natuurlijk ... ahem), maar ik kan mij opricht boos maken over het feit dat sociaal en intellectueel volstrekt zwakzinnige lieden maar ráák doen op deze universiteit, en in wetenschappelijk Nederland in het algemeen.

De grootste schreeuwlelijk, de ergste kwettervogel, het holste lege vat, de schlemielste Telegraaf-lezer (of erger nog: niet-lezer), de luidste neuroot kan het thans nog klaarspelen om -zeg 's wat- te promoveren.

We kunnen de generieke term 'universiteit' maar beter uit de Nederlandse taal schrappen en vervangen door 'beperktheid'. "Oh, studeert jouw Bèr óók al aan de Rijksbeperktheid Limburg?"

Eva

Literaire beelden

Is de "Mestreechter Geis" literair? Dat is moeilijk te zeggen. De tekst, die als bijsluiters aan de replica van het beeldje van Mari Andriessen (het staat op de hoek van de Stokstraat en de Maastrichter Smedenstraat) wordt toegevoegd, heeft vertaalproblemen. In het Frans, Duits en Engels wordt aangegeven dat het begrip niet te vertalen is. Uiteindelijk wordt in de Nederlandse tekst gekozen voor het woord "esprit". Het begrip werd in 1955 geïntroduceerd in een operette van Loe Maas. In 1962 kreeg het zijn concrete vorm als standbeeld en werd geïnstalleerd bij het vijftienvingjarig ambtsjubileum van burgemeester Michiels van Kessenich.

Voor de meeste Maastrichtenaren dankt de schrijver Alfons Olterdissen zijn faam eveneens aan een muzikale comédie. "De Kaptein van Köpenick", zijn Maastrichtse opéra comique, wordt nog regelmatig opgevoerd. Waarschijnlijk niet in het minst vanwege het statige slotkoor "Lofzaank op Mestreech", met zijn aanhef "Hoera! Vivat! Mestreech!", ook vaak ten gehore gebracht als volkslied van de Limburgse hoofdstad. Op 11 mei 1961 kreeg Olterdissen een monument aan de Grote Looiersgracht; een beeld van een strenge, onderwijzer-achtige man, met een groepje kinderen. Het standbeeld ontlokt toeristen nogal eens de retorische vraag of het hier gaat om een gevierde pedofiel...

bericht uit Maastricht

Olterdissen werd op 12 december 1865 geboren in Maastricht en overleed er op 24 februari 1923. Zijn leven omspande een bijna continu proces van doceren, organiseren, schrijven, regisseren en toneelspelen. Aan de Amsterdamse Rijkschool voor Kunstnijverheid volgde hij een studie, die Olterdissen in 1887 succesvol afsloot. Hij keerde terug naar zijn geboortestad, waar hij een schildersschool opzette. In 1893 werd die omgevormd tot een Patronaatstekenschool, waaraan Olterdissen verbonden was als leraar tekenen en schilderen. Zelf was hij geen groot kunsttalent. Vanwege zijn passie voor geschiedenis en kunstgeschiedenis werd hij aangetrokken als docent aan de School voor Maatschappelijk werk in Sittard. De beeldende-kunst achtergrond maakte dat Olterdissen vaak gevraagd werd voor het ontwerpen van feestelijke versieringen en decors bij theaterstukken. Allengs verschoof zijn belangstelling naar het organiseren en regisseren van stukken. De stap naar zelf schrijven was nog maar klein. Naast "De Kaptein van Köpenick" en het eveneens nog vaak op de planken gezette "Trijn de Begijn" schreef Olterdissen een "Geschiedkundig Overzicht van Maastricht" en legio prozaschetsen in het Maastrichts. Ze werden enige jaren na zijn dood uitgegeven in 1926. In 1961 kreeg het kloek boek van ruim 300 pagina's een herdruk. Maar of Olterdissen daarmee aan de literaire vergetelheid ontrukkt is, blijft de vraag; misschien door zijn standbeeld aan de Grote Looiersgracht. We wandelen verder, op zoek naar literatoren in steen, richting Vrijthof.

De beeldhouwer Charles Vos zou men niet helemaal ten onrechte Maastrichts beeldbepaler mogen noemen. De Jan van Eyckacademie, waar hij een van de eerste hoogleraren was, heeft zelf een kaartje uitgegeven met daarop aangegeven het grootste deel van zijn werk, zoals bijvoorbeeld de beelden aan de buitenkant van het vroegere Gouvernement aan de Bouillonstraat, Sint Amor op het gelijknamige plein en Vrouwe Justitia aan het Paleis van Justitie. In deze reeks hoort ook het beeld van Henric van Veldeke op het naar deze dichter genoemde pleintje. In schoolboeken, naslagwerken en handboeken wordt Veldeke telkens opgevoerd als de eerste Nederlandstalige dichter. Het is zelfs zo dat Belgische, Nederlandse en Duitse literatuurwetenschappers twisten om het recht de middeleeuwse bard een landgenoot

te noemen. Wellicht kan men de minnezanger het best beschouwen als iemand uit het Maasland. Van Henric van Veldeke is slechts weinig bekend. Hij werd tussen 1133 en 1140 geboren uit een adelijk geslacht. In de buurt van het Belgisch-Limburgse Hasselt, in de gemeente Kermt (om precies te zijn in het dorpie Spalbeke) moet in de veertiende eeuw een kasteel Veldeke hebben gestaan. Een Velkermolen (zoals Willem Kusters in de Letterkundige Reidsids uitlegt is dit de Veldekermolen) herinnert daar nog aan. De dichter leefde zowel in Duitsland als in Maastricht. Hij dichtte prachtige verzen die nog steeds heel sprankelend en heel Limburgs van taal zijn. Omstreekt 1170 schreef hij het "Leven van Sint Servaas". Het relaas over de eerste bisschop van Maastricht begint met de vaak geciteerde regels, die niettemin nog steeds een prachtig beeld van de stad oproepen.

In eynen dall scoen ende liecht,
Effen ende wael ghedaen
Daer twee water tsamen gaen,
Eyn groot ende eyn cleyne,
Claer, schoen ende reyne,
Dats die Jeker ende die Maes.

Overigens werd ook Sint Servaas, op twee plaatsen in de stad zelfs, in een beeldhouwwerk vereeuwigd door Charles Vos. Het beeld van Sint Servaas en niet meer dat van Henric van Veldeke, inspireerde dichters tot poëzie. De Heerlens dichter Leo Herberghs schreef erover in zijn Maastrichtse Sonnetten en Pierre Kemp, de prins der Limburgse dichters, bezong het uitvoerig. In "Maastricht en ik" (in het gedicht: Henric van Veldekeplein - Lente-avond) schrijft hij:

Om de lippen van Henric van Veldeken
zweeft een ijle geur
uit het geruisloos veldkers-geweldeke
in zijn lila kleur.
Naast de maan is het tijd dit te merken
op het pleintje in de schaduw van Sint-Jan,
nu de jonkheid tussen de kerken
kust elkander tot vrouw of man.

Pierre Kemp werd op 1 december 1886 geboren in de Mariastraat in Maastricht. Dezelfde straat stond ook het geboortehuis van de onlangs overleden schrijver Salvador Hertog. Na zijn schooltijd ging hij als plateelschilder werken bij de Société Céramique. Ook volgde hij avondklassen tekenen en schilderen. Kemp las veel en in hem rijpte de poëzie, naast het beeldende talent. Na enige omzwervingen pogingen journalist te worden, werd hij administratief medewerker ("beamte") bij steenkolenmijn Laura te Eygelsheven (voorbij Heerlen aan de Duitse grens). Tot zijn pensioen per 1 januari 1945 reisde hij elke dag per spoor op en neer. De leverde de bekende foto op van de dichter, in de trein schrijvend aan een vers. Met schilderen was Kemp opgehouden omdat hij zich in die discipline niet begrepen voelde. Op 1 augustus 1936 hield hij er definitief mee op en motiveerde zijn besluit in het gedicht Staking. Overigens bezit het Bonnefantenmuseum een prachtige collectie beeldenwerk van Kemp. Maar het is helaas zelden te zien.

Tot zijn dood, op 21 juli 1967, was Pierre Kemp zeer actief als dichter. Zijn verzameld werk telt drie delen dundruk, 1424 pagina's pure, eenvoudige en muzikale poëzie. Hij werd er herhaaldelijk voor onderscheiden. En natuurlijk, hij kreeg een beeld: van Rob Stultiëns in het stadspark. Of beter: in Kempland. De ontdekking dat er op het Zuidpool een dergelijk gebied was, deed Kemp in een vers uitroepen dat hij een eigen land wilde. Dat kreeg hij, postuum, in het Maastrichtse stadspark. Als eerste in de wereld wilde lange reeks komt er in 1990 een monumentje, een gedicht van Hans van Waarsenburg, als hommage aan Kemp. Daarmee komt ook de jongste generatie Maastrichtse literatoren in steen en beeld.

Peter Winkels